

**İCRA VE İFLÂS HUKUKUNDA İMZAYA
İTİRAZ VE İMZAYA İTİRAZIN SONUÇLARI**

Özlem YAZAR
Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Eskişehir 2006

**İCRA VE İFLÂS HUKUKUNDA İMZAYA
İTİRAZ VE İMZAYA İTİRAZIN SONUÇLARI**

ÖZLEM YAZAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Muhammet Özekes

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos, 2006

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ
İCRA VE İFLÂS HUKUKUNDA
İMZA İTİRAZ VE İMZA İTİRAZIN SONUÇLARI
Özlem Yazar
Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağustos 2006
Danışman: Doç. Dr. Muhammet Özekes

İcra ve iflâs hukukunda imzaya itiraz ve imzaya itirazın sonuçları başlığını taşıyan çalışmamız, üç bölümden oluşmaktadır. Genel haciz yolu ile takipte, takip konusu adi senet altındaki imzaya borçlu tarafından itiraz edilmesi ve bu itirazın sonuçları öğreti ve yargı kararları ışığında değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünde, genel olarak takip ve takibe itiraz kavramları açıklanıp, imza itirazının ne şekilde, ne sürede ve nereye yapılacağına değinilmiştir. Genel haciz yolu ile takipte imza itirazına konu olabilecek veya nitelikleri gereği konu olamayacak belgeler incelenmiştir. Bölümün sonunda, imzaya itiraz edilmesinin sonuçları açıklanmıştır.

İkinci bölümde, itirazın geçici kaldırılması kurumu anlatılmaktadır. İtirazın geçici kaldırılması kurumunun benzer kurumlarla karşılaştırılması yapıldıktan sonra itirazın geçici kaldırılması talebinde bulunabilmenin şartları incelenmiştir. Bölüm, itirazın geçici kaldırılması yolunda yetkili ve görevli mahkemeden, yargılama usûlünden, yargılama sonunda verebilecek kararlardan ve bu kararlara karşı gidilebilecek kanun yollarından bahsedilerek sona erdirilmiştir.

Üçüncü ve son bölümde, itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi ve itirazın geçici kaldırılması kararlarının sonuçları anlatılmıştır. İtirazın geçici kaldırılması kararının sonuçlarından biri olan borçtan kurtulma davası ve dava sonunda verilebilecek kararlar açıklanarak çalışma sonlandırılmıştır.

ABSTRACT**OBJECTION TO SIGNATURE AND THE CONSEQUENCES OF OBJECTION
TO SIGNATURE IN BANKRUPTCY LAW****Özlem Yazar****Department of Private Law****Anadolu University Graduate School of Social Sciences, August, 2006****Advisor: Assoc. Prof. Dr. Muhammet Özekes**

Our study which argues the “objection to signature and the consequences of objection to signature in debt enforcement law” is composed of three sections. In general enforcement prosecution, the debtors’ objection for the signature which is signed under the note that is the subject matter of the prosecution and the consequences of that objection are evaluated under the light of the doctrine and the court opinions.

In the first section of our study concepts of prosecution and objection to prosecution are explained in general. While explaining those, the details of making an objection like in what time, in which form and to where are mentioned. Then the documents that can be or can not be the subject matter of the objection to signature are analyzed. At the end of the first section, the consequences of objection to signature are explained.

At the second section of the study, the concept of temporary removal of the objection is handled. The conditions of making a claim for the temporary removal of the objection are examined after making a comparison between temporary removal objection and the other similar concepts. This section is ended by mentioning the court of competent jurisdiction, proceedings and decisions that can be made after proceedings regarding to the temporary removal of objection.

In the third and the last section of our study, the consequences of the decisions regarding the temporary removal of objection and the dismissal of temporary removal of objection are explained. At last, suit for disposal from a debt and the decisions regarding to this suit are examined.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Özlem YAZAR'ın "**İcra Ve İflas Hukukunda İmzaya İtiraz Ve İmzaya İtirazın Sonuçları**" başlıklı tezi **07 Eylül 2006** tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **Özel Hukuk** Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç.Dr.Muhammet ÖZEKES .....

Üye : Doç.Dr.Haluk KONURALP .....

Üye : Doç.Dr.Ayşe Tüli YÜRÜK .....

Prof. Dr. Nurhan AYDIN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iv
ÖZGEÇMİŞ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HACİZ YOLUNDA İCRA TAKİBİ, TAKİBE İTİRAZ ve

ÖZELLİKLE İMZAYA İTİRAZ

1. GENEL OLARAK TAKİP VE TAKİBE İTİRAZ.....	2
2. GENEL HACİZ YOLU İLE TAKİPTE İMZAYA İTİRAZIN YAPILMASI.....	4
2.1. İtirazın İleri Sürüldüğü Yer	4
2.2. İtirazın Şekli.....	5
2.3. İtirazın Süresi.....	6
2.4. İmza İtirazı ile Birlikte Borca İtiraz.....	8
3. İMZAYA İTİRAZA KONU OLABİLECEK BELGELER.....	11
3.1. Genel Olarak Senet Kavramı	11

3.2. Senet Türleri.....	12
3.2.1. Resmi Senetler	12
3.2.2. Adi Senetler	14
3.3. İmzaya İtirazda Özel Durumlu Belgeler	15
3.3.1. Yazılı Delil Başlangıcı.....	15
3.3.2. Elektronik İmzalı Belgeler	16
3.3.3. İhtiyar Heyeti Tarafından Onaylanan Belgeler	17
4. İMZAYA İTİRAZIN SONUÇLARI.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİ ve İNCELENMESİ

1. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI KAVRAMI, AMACI, BENZER KURUMLARDAN FARKI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ.....	20
1.1. Kavram ve Amaç.....	20
1.2. Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması.....	21
1.2.1. İtirazın Kesin Kaldırılması ile Karşılaştırılması	21
1.2.2. İtirazın İptali Davası ile Karşılaştırılması	21
1.3. İtirazın Geçici Kaldırılması Kurumunun Hukukî Niteliği.....	22
2. ALACAKLININ İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİNDE BULUNABİLMESİNİN ŞARTLARI	23

2.1. Geçerli Bir İlâmsız İcra Takibinin Varlığı.....	23
2.2. Takibin Dayanağı Olan Senedin Adî Senet Olması ve Kayıtsız Şartsız Borç İkrarını İçermesi	25
2.3. Borçlunun Süresi İçerisinde İmzaya İtiraz Etmiş Olması	25
2.4. Alacaklının İtirazın Geçici Kaldırılması Yoluna Süresi İçerisinde Başvurması.....	26
2.4.1. Genel Olarak	26
2.4.2. Sürenin Hukukî Niteliği	30
3. ALACAKLININ İTİRAZIN İPTALİ DAVASI AÇMIŞ OLMASININ GEÇİCİ KALDIRMA TALEBİNDE BULUNMA HAKKINA ETKİSİ.....	31
4. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASINDA GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME.....	32
4.1. Görevli Mahkeme (İcra Mahkemesi)	32
4.2. Yetkili İcra Mahkemesi.....	33
5. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI DİLEKÇESİ	36
6. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASINDA HARÇ VE MASRAFLAR.....	38
7. YARGILAMA USÛLÛ	38
7.1. Genel Olarak	38
7.2. İmza İncelemesi.....	41

8. İCRA MAHKEMESİNİN KARARI.....	46
8.1. Genel Olarak	46
8.2. Genel Haciz Yoluyla Takipte İtirazın Geçici Kaldırılması Yargılamasında Verilebilecek Kararlar.....	50
8.2.1. İtirazın Geçici Kaldırılması Talebinin Reddi Kararı.....	50
8.2.2. İtirazın Geçici Kaldırılması Kararı	52
8.2.3. İtirazın Kesin Kaldırılması Kararı.....	54
8.2.4. Dosyanın İşlemden Kaldırılması Kararı	55
9. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİNE İLİŞKİN İCRA MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI KANUN YOLLARI.....	55
9.1. Genel Olarak	55
9.2. Yürürlükteki Kanun Yolu Sistemine Göre İtirazın Geçici Kaldırılması Kararına Karşı Başvurulabilecek Kanun Yolları	57
9.2.1. Temyiz.....	57
9.2.2. Karar Düzeltme	60
9.2.3. Yargılamanın Yenilenmesi.....	60
9.3. Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlaması Durumunda İtirazın Geçici Kaldırılması Kararına Karşı Başvurulabilecek Kanun Yolları.....	61
9.3.1. İstinaf	61
9.3.2. Temyiz.....	62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMZA İNCELEMESİ SONUNDA İCRA MAHKEMESİ TARAFINDAN VERİLEN KARARLARIN SONUÇLARI

1. GENEL OLARAK.....	64
2. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİNİN REDDİ KARARININ SONUÇLARI.....	65
3. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI KARARININ SONUÇLARI.....	66
3.1. Genel Olarak	66
3.2. Geçici Haciz İstenebilmesi	68
3.3. Mal Beyanında Bulunma Zorunluluğu	76
3.4. Borçtan Kurtulma Davası.....	78
3.4.1. Genel Olarak	78
3.4.2. Borçtan Kurtulma Davasının Özel Koşulları.....	81
3.4.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme	85
3.4.4. Yargılama ve Hüküm	87
3.4.4.1. Davanın Reddi Kararı ve Sonuçları.....	89
3.4.4.2. Davanın Kabulü Kararı ve Sonuçları	92
3.4.4.3. Davanın Konusuz Kalması ve Sonuçları	93
SONUÇ	95
KAYNAKÇA	100

KISALTMALAR LİSTESİ*

ABD	:	Ankara Barosu Dergisi
AD	:	Adalet Dergisi
AÜHF	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
AÜHFD	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
bkz.	:	Bakınız
c.	:	Cümle
C.	:	Cilt
dn.	:	Dip not
EİK	:	Elektronik İmza Kanunu
EÜİTBF	:	Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi
HD	:	Hukuk Dairesi
HGK	:	Hukuk Genel Kurulu
İBD	:	İstanbul Barosu Dergisi
İİK	:	İcra ve İflas Kanunu
İKİD	:	İlmi ve Kazaî İçtihatlar Dergisi
İÜHF	:	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

---

* Kanun ismi verilmeden yalnız madde (m.) numarası ile anılan maddeler İcra ve İflâs Kanunu'na aittir.

İÜHF	:	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
m.	:	Madde
NK	:	Noterlik Kanunu
RG	:	Resmi Gazete
s.	:	Sayfa
S	:	Sayı
vd.	:	Ve Devamı
Y	:	Yıl
YD	:	Yargıtay Dergisi
YK	:	Yargıtay Kanunu
YKD	:	Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

İlkel toplumlarda kendiliğinden hak almanın meşru sayılması ve kendiliğinden hakkını alan kimsenin genellikle ölçüyü kaçırmaması bazı sosyal karışıklıklara sebep olmuştur. Modern toplumlar, geçmişte yaşanmış sosyal karışıklıkların tekrarlanmaması amacıyla, kendiliğinden hak almayı yasak etmiştir; zor kullanma yetkisini yalnız devlete tanımıştır. Devlet, kendiliğinden hak almanın yasak olması ile fertlerin haklarının korunması ve yerine getirilmesi görevini üstlenmiştir. Bu görevini de yetkili organlar yardımı ile yerine getirir.

Hakkının ihlâl veya inkar edileceğini düşünen birey, devletin yetkili yargı organlarına başvurarak, ihlâlin sonlandırılmasını veya hakkının korunmasını talep eder. Yargı organlarının talep doğrultusunda verdiği karar yerine getirilmezse, yetkili devlet organları zor kullanarak hakkın yerine getirilmesini sağlar.

Bu çalışmamızda, genel haciz yolu ile takipte imza itirazı ve imza itirazının sonuçlarını anlatmaya çalışacağız. Alacağı adi senede dayanan alacaklının, bu adi senede dayanarak takip yapması durumunda, borçlunun söz konusu senet altındaki imzaya itiraz etmesi ve bu itirazın sonuçları kanun koyucu tarafından düzenleme atına alınmıştır. Genel haciz yolu ile takip dışında diğer icra takip usullerinde de konuya ilişkin hükümler mevcut olmakla birlikte, imzaya itiraz ve imzaya itirazın sonuçları ana hatlarıyla İcra ve İflâs Kanununun 68a maddesinde düzenlenmiştir. Bu çalışmada, mümkün olduğunca öğretici ve yargı kararlarını da dikkate alarak imza itirazı ve imza itirazının sonuçlarını değerlendirmeye çalışacağız.

Çalışmamızın birinci bölümünde genel haciz yolu takip ve imza itirazı takibe karşı konulmasını inceledikten sonra; ikinci bölümde itirazın geçici kaldırılması talebi ve itirazın geçici kaldırılması talebinin incelenmesi sonunda verilen kararları inceleyeceğiz. Üçüncü ve son bölümde ise imza incelemesi sonunda mahkemenin verdiği kararların sonuçları üzerinde durarak çalışmamızı sonlandıracağız.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HACİZ YOLUNDA İCRA TAKİBİ, TAKİBE İTİRAZ ve

ÖZELLİKLE İMZAYA İTİRAZ

1. GENEL OLARAK TAKİP VE TAKİBE İTİRAZ

Toplumsal yaşam içinde kural koyma görevini üzerine alan devlet, sosyal barış ve güvenliği de yerine getirme görevini üstlenmiştir. Geçmişte bireylerin haklarını kendiliğinden almaları sonucunda ortaya çıkan sosyal karışıklıklar dikkate alınarak, günümüz toplumunda ihkâk-ı hak kural olarak yasaklanmıştır. Bu yasak çerçevesinde devlet, hakkı yerine getirme görevini üzerine almış ve bu görevi gerçekleştirecek yetkili ve görevli organlar oluşturmuştur. Borçluların borçlarını zor kullanma olmadan yerine getirmeleri, kanuna saygı gösterilmesi gerektiği düşüncesinin bir sonucudur. Borçlar, genellikle kendiliğinden yerine getirilir. Ancak her toplumda borcunu rızası ile yerine getirmeyen borçlularla karşılaşılır. Hakkının ihlal edileceği veya ihlal edildiği düşüncesinde olan birey, devletin yetkili ve görevli organlarına başvurarak hakkının korunmasını talep eder.

Mahkemece tespit edilen hak kendiliğinden yerine getirilmezse, ikinci aşama olarak devletin yetkili icra organlarıncı hakkın zorla yerine getirilmesi sağlanır. Borcunu rızası ile yerine getirmeyen borçlu, alacaklının talebi ile devlet kuvveti vasıtasıyla borcunu ödemeye zorlanır. Hakkı yerine getirilmeyen alacaklı, devletin yetkili ve görevli icra organlarına başvurarak takip prosedürü başlatır. Devletin yetkili organları, borçlunun mallarına el koyup, bu malları satıp, alacaklının alacağı miktarı kendisine öder. Anlatılan bu husus icra takibi yolu ile yapılır. Ancak, belirtmemiz

gerekir ki icra takibi, alacaklının talebi ile başlayan ve yürütülen bir yoldur. Devlet, kendiliğinden bu prosedürü başlatıp sonuçlandıramaz¹.

Kanun koyucu, cebri icrayı temel olarak ilâmlı ve ilâmsız icra şeklinde düzenlemiştir; rehinle teminat altına alınmış alacakların özelliği sebebiyle rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takibi de düzenleme altına almıştır². İlâmlı icra takibinden söz edebilmek için, alacaklının elinde ilâm veya ilâm niteliğinde bir belgenin varlığı aranırken, ilâmsız icra takibinde bulunmak isteyen alacaklının bu tür bir belgeye sahip olmasına gerek yoktur. Hakkının yerine getirilmesini isteyen alacaklı, hukuk düzeninin kendisine tanıdığı cebri icra yoluna başvurabilir. Alacaklı, yetkili icra dairesine vereceği bir takip talebi ile icra takibini başlatır³.

Alacaklının, genel haciz yolu ile icra takibini başlatabilmesi için elinde ilâm veya ilâm niteliğinde bir belgenin olmasının gerekmediğine yukarıda değinmiştik. Hakkının yerine getirilmesini isteyen alacaklıya bu haklar tanınırken, menfaatler dengesinin korunması amacıyla borçluya da bu yönde bazı haklar tanınmıştır. Bu sebeple, yapılan takibin haksız olma ihtimaline karşı, borçluya itiraz hakkı tanınmıştır. Böylece menfaatler dengesi bir anlamda korunmuştur. Alacaklının yapabileceği haksız takiplere karşı borçlunun korunması amacı ile itiraz kurumu düzenlenmiştir. Kendisine

¹ Baki Kuru, **İcra ve İflâs Hukuku Cilt I** (Üçüncü Basım. İstanbul: Alfa Basım, 1988), s. 25-27; Baki Kuru, **İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı** (İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2004), s. 59-61; Bilge Umar, **İcra ve İflâs Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Genel Teoirisi** (İzmir: EÜİTBF Yayınları, 1973), s. 1-10; Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, **İcra ve İflâs Hukuku** (On dokuzuncu Basım. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005), s. 29-31; Burhan Gürdoğan, **İcra Hukuku Dersleri** (Ankara: Ajan-Türk Matbaası, 1970), s. 1-2; Hakan Pekcantez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özkes, **İcra ve İflâs Hukuku** (Üçüncü Basım. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005), s. 37-42; İlhan E. Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları** (Dördüncü Basım. İstanbul: İÜHF Yayınları No:643, 1982), s. 3-10; Kamil Yıldırım, **İcra Hukuku Ders Notları** (İstanbul: Alkım Yayınevi, 2003), s.; Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenme Hakkı** (Ankara: Yetkin Yayınları, 2003), s. 234-241; Mustafa Reşit Belgesay, **İcra ve İflâs Hukuku C. I**, (İstanbul: İÜHF Yayınları, 1942), s.5-9; Sabri Şakir Ansay, **Hukuk İcra ve İflas Usulleri** (Dördüncü Basım. Ankara: AÜHF Yayınları, 1956), s. 1-2; Saim Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları** (Sekizinci Basım. İstanbul: 2004), s. 1-3; Timuçin Muşul, **İcra ve İflâs Hukuku** (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2005), s. 77-78.

² İlâmsız icra takibi kendi içinde genel haciz yolu ile takip, kambiyo senetlerine özgü takip ve kiralanan taşınmazların tahliyesi yolu ile takip olarak üçe ayrılmaktadır. Tez çalışmamız genel haciz yoluyla takibe ilişkin olduğundan, diğer takip yolları incelenmeyecektir.

³ İlâmsız icra takibi, alacaklının takip talebini doldurarak icra dairesine başvurması ile başlar. Şüphesiz, alacaklının takibinin geçerli kabul edilebilmesi, alacaklının icra takip ehliyetine sahip olmasına bağlıdır. Bu şekildeki bir takip talebi üzerine, icra dairesi borçluya kanuna uygun şekilde bir ödeme emri gönderir. Tez çalışmamız, geçerli bir ödeme emrinden sonraki prosedüre ilişkin olduğundan ödeme emrinin gönderilmesinden öncesi değerlendirilmeyecektir.

karşı yapılan takibin haksızlığına inanan borçlu, kendisine gönderilen ödeme emrine süresi içinde itiraz ederek takibin durmasını sağlayabilir. Borçlunun başkaca bir işlem yapmadan, itirazı ile takibin kendiliğinden durması, menfaatler dengesinin korunması gerekliliğinden kaynaklanır. Borçlu, borca itiraz veya imzaya itiraz müesseselerini kullanarak haksız olduğunu düşündüğü icra takibini durdurabilir.

2. GENEL HACİZ YOLU İLE TAKİPTE İMZAYA İTİRAZIN YAPILMASI

2.1. İtirazın İleri Sürüldüğü Yer

Takibe konu olan alacak bir adi senede dayanıyorsa ve borçlu söz konusu senedin altındaki imzanın kendisine ait olmadığını düşünüyorsa imza itirazında bulunmalıdır. Kendisine ödeme emri gönderilen borçlu, vekili veya kanuni temsilcisi⁴, süresi içinde yazılı veya sözlü olarak, takibin yapıldığı icra dairesine veya takibi yapan icra dairesine gönderilmek üzere herhangi bir icra dairesine itirazlarını bildirmelidir (m.62/1). Borçlu, itirazlarını başka yer icra dairesine zamanında bildirmiş, ancak o yer icra dairesi bu itirazları, takibi yapan icra dairesine zamanında iletmemiş veya hiç göndermemiş olsa dahi borçlu itiraz etmiş sayılır⁵. İtiraz, takip yapılan icra dairesinden başka bir daireye yapılmış ise bu daire, itiraz için gerekli masrafları alarak itirazı derhal yetkili icra dairesine gönderir. Alınmayan masraftan dolayı memur şahsen sorumludur⁶.

Borçlu, itiraz süresi içinde itiraz dilekçesini icra dairesi yerine icra mahkemesinde vermişse, geçerli bir itirazdan bahsedilebilir mi? Yargıtay, icra dairesi yerine icra mahkemesine yapılan itirazın geçersiz olduğuna ve icra mahkemesinin, itiraz dilekçesini icra dairesine göndermesinin yasal olmadığına karar vermiştir⁷.

⁴ Ansay, **a.g.e.**, s. 53.

⁵ Kuru, El Kitabı, **a.ge.**, s. 206.

⁶ Hükümet gerekçesi bkz. Hakan Pekcanitez, Mine Akkan, Bilgehan Yeşilova ve Evrim Erişir, **İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat**, (Ankara: Yetkin Yayınları 2006), s. 129, dn. 43.

⁷ Talih Uyar, **Uygulamalı İcra ve İflâs Hukuku** (Ankara: Feryal Matbaacılık 1993), s. 52, dn. 1; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 205.

2.2. İtirazın Şekli

Borçlu, imzanın kendisine ait olmadığı itirazını, borca itirazdan farklı olarak, ayrıca ve açıkça beyan etmelidir. Aksi halde icra takibi bakımından senetteki imzayı kabul etmiş sayılır (m. 62, IV).

İcra ve İflâs Kanunu'nun 62. maddesinin dördüncü fıkrasından da anlaşıldığı üzere, imza itirazı şekle tâbi tutulmuştur⁸. Borçlunun, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine, yapılan takibe sadece itiraz ettiğini bildirmesi, borca itirazın kabulü için yeterli iken, imza itirazında bu durum söz konusu değildir. Borçlu, ödeme emrine itiraz etmiş olsa dahi, açıkça imzaya itiraz etmemişse, imzayı ikrar etmiş sayılır (m.62/V.). Kanun koyucu, imza itirazında bulunacak borçlunun bu yöndeki iradesinin açıkça anlaşılması şartını aramış ve bu iradenin açıkça anlaşılabilmesi halinde, itirazın hiç yapılmamış sayılması gibi ağır bir sonuç kabul etmiştir. Bu sebeple imza itirazında bulunmak isteyen borçlu, imzaya itiraz ettiğinin açıkça anlaşılmasını sağlayacak ifadeler kullanmalıdır. Borçlu, “imza sahtedir”, “imzayı kabul etmiyorum”, “senet imza etmedim”⁹ gibi imzayı inkâr ettiği yönünde şüphelere sebep olmayacak cümleleri tercih etmelidir.

Borçlunun itirazında, senet altındaki imzaya itiraz ettiği anlaşılabiliriyorsa, bu durumda da imza itirazının kabul edilmesi gerekir. Örneğin, “senet bana ait değildir” veya “alacaklının dayandığı senet sahtedir” şeklinde yapılan bir itiraz, imzaya itiraz şeklinde anlaşılmalıdır¹⁰. Borçlunun bu ifadelerinin imza inkârını da içine aldığı kabul edilmelidir. Borçlunun itirazında kullandığı cümlelerin, imza itirazını içine alıp almadığına dikkat etmek ve buna göre karar vermek gerekir. Kanun koyucu tarafından şekle tâbi tutulmuş olsa dahi, borçlunun ifadelerinden imzayı kabul etmediği sonucu çıkarıldığında, imza itirazından bahsetmemiz mümkündür.

⁸ Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 168.

⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 195; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 153; Muşul, **a.g.e.**, s. 275; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin- Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s.106; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 169; Uyar, İcra, **a.g.e.**, s. 56;

¹⁰ Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 168.

İmza itirazı dilekçe ile yapılabileceği gibi sözlü olarak da yapılabilir (m. 62/I). Dilekçe ile yapılacak itirazlarda dilekçe altında borçlunun imzasının olmasına gerek yoktur. Ancak dilekçe altında borçlunun imzasının bulunması halinde, alacaklı imzanın borçluya ait olmadığını ileri sürse dahi, icra mahkemesi dilekçe altındaki imzanın borçluya ait olup olmadığını inceleyemez¹¹. İmza itirazı sözlü olarak yapılmış ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 8.maddesi gereğince tutanağa geçirilen bu talep ve beyanlar, ilgililer ve icra müdürü veya yardımcısı veya kâtabi tarafından imzalanır.

2.3. İtirazın Süresi

İmza itirazı bakımından kanun koyucunun öngördüğü bu şekle bağlılık dışında, imza itirazının geçerli sayılabilmesi için gerekli olan şartlar, borca itiraz için kabul edilmiş şartlar ile aynıdır. Yani, borçlu kendisine ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde, icra dairesine, yazılı veya sözlü olarak itirazlarını bildirmelidir (m.62/I). Yapılacak olan bir imza itirazı da bu yedi günlük süre içinde, yetkili icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ancak ayrıca ve açıkça yapılmalıdır (60/II, b.3).

Borçlunun, kendisine gönderilen ödeme emrine karşı itirazlarını ileri sürebileceği bu yedi günlük süre, ödeme emrinin kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren başlar (m.62/I). İtiraz süresinin hesaplanmasında, sürelerle ilişkin genel hükümler (m.19) uygulanır. Buna göre itiraz süresinin son günü tatile veya erteleme gününe (m.56) rastlarsa, itiraz süresi bir gün daha uzatılmış sayılır (m.19/III).

İtiraz süresi olan yedi gün içinde borçlu ödeme emrine itiraz etmezse, ödeme emri; neticesinde icra takibi, kesinleşir. İtiraz süresinin etkisi mutlak olduğundan¹², yedi gün geçtikten sonra yapılacak itirazlar, dolayısıyla imza itirazı da geçerli sayılamaz. İcra müdürü, itirazın süresi içinde yapılıp yapılmadığını kendiliğinden incelemelidir¹³. Süresi içinde yapılmayan veya yedi günlük kesin süreden sonra yapılan itirazların

¹¹ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 99.

¹² Adnan Deynekli ve Sedat Kısa, **İtirazın İptali Davaları** (Temmuz 1999 basına kararlar eklenmiş basım. Ankara: 2002) s. 56; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 162; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 110.

¹³ Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 56; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 208; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 163; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 109; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s.166; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 104.

geçersiz sayılmasıyla, icra müdürü, alacaklının talebi ile icra takibine alacağını tamamı için devam eder (m.66/I, c.2).

Borçlunun, süresi içinde ayrıca ve açıkça yapmadığı imza itirazı geçerli olmayacağından, takip konusu senet altındaki imza borçludan sadır sayılır (m.60/3). Ancak borçlunun senet altındaki imzayı kanun gereği kabul etmiş sayılması sadece söz konusu takip bakımındandır. Ayrıca ve açıkça yapılmamış imza inkârı ikrar sayılmayacağından, aynı senet altındaki imza başka bir takip veya davada inkâr edilebilir¹⁴. Bunun gibi borçlunun daha önceden yapılan bir takipte imzaya itiraz etmemesi de sadece o takip bakımından anlam taşıyacağından, kesinleşen dosya içerisindeki senetlerin altındaki imza, başka bir takipte borçlu aleyhine uygulamaya elverişli imza olarak kabul edilemez¹⁵.

Borçlu, takibe ilişkin itirazlarını ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren ileri sürebilir; ödeme emrinin tebliğinden önce yapılan itirazlar geçerli sayılmaz¹⁶. Bunun gibi, borçlu yedi günlük itiraz süresi dolmadan icra dairesine bir itirazı olmadığını bildirirse, takip kesinleşir ve borçlu itiraz süresi içinde ödeme emrine artık itiraz edemez¹⁷. Ancak alacaklı takip talebinde bulunmuş ama ödeme emri henüz borçluya tebliğ edilmemişse, borçlunun, takip dosyasının numarasını da bildirerek yapacağı itirazların geçerli olacağı düşünülmektedir¹⁸. Yargıtay ise ödeme emri gönderilmeden borçlunun yapacağı itirazların geçerli olmayacağı görüşündedir¹⁹.

Borçlu, yukarda açıkladığımız süre içerisinde, imza itirazını, yazılı bir dilekçe ile veya sözlü şekilde, (kural olarak) ödeme emrini gönderen dairesine yapabilir (m.62/I). Borçlunun dilekçe ile veya sözlü olarak yaptığı itirazı derhal icra tutanağına geçirilir (Yön. m.22/II; İİK m.8/I). Ödeme emrine itiraz tarihi, borçlunun itirazının tutanağa

¹⁴ Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 63; Muşul, **a.g.e.**, s. 275-276.

¹⁵ Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 63.

¹⁶ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 109-110.

¹⁷ Deynekli /Kısa, **a.g.e.**, s. 56; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 209; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 163.

¹⁸ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 110.

¹⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 199.

geçirildiği tarihtir²⁰. Borçlu, itirazını posta yolu ile de yapabileceğinden bu durumda itiraz, itiraz dilekçesinin gönderildiği tarihte değil, itiraz dilekçesinin icra dairesine geldiğinin icra tutanağına işlendiği tarihte yapılmış sayılır²¹.

2.4. İmza İtirazı ile Birlikte Borca İtiraz

Borçlu, ödeme emrinin tebliğinden sonraki yedi gün içinde yalnızca imza itirazında bulunabileceği gibi imza itirazı ile çelişmeyen borca itirazlarını ve varsa diğer itirazlarını da (örneğin yetki itirazı) ileri sürebilir. Borçlunun imza itirazı ile birlikte ileri sürdüğü itiraz halleri imza itirazı ile çelişmemelidir²². Örneğin, borçlu imzaya itiraz ettikten sonra imza itirazı kabul edilmese dahi, senetteki tarihten borcun zamanaşımına uğradığını veya senetteki şartın henüz gerçekleşmediğini beyan edebilir²³, yani senet metninden anlaşılabilen itiraz sebeplerini ileri sürebilir. Borçlu imzaya itiraz ettikten sonra “imzanın bana ait olduğuna karar verilse dahi takas dermeyan ediyorum, çünkü ben de ondan alacaklıyım” şeklinde takas itirazında da bulunabilir. Sonuç olarak, borçlunun imza itirazı ile çelişmeyen diğer itiraz hallerini bildirmesi mümkündür. Ancak, bütün bu hallerde, itiraz, imza itirazı olarak işlem görür. Alacaklı, imza itirazı ile birlikte sunulan ve imza itirazı ile çelişki içinde olmayan bu itirazlar için icra mahkemesinden m. 68a anlamında itirazın geçici olarak kaldırılmasını talep etmelidir²⁴.

Borçlunun imza itirazı ile birlikte ileri sürdüğü borca itirazlar; imza itirazı dışındaki tüm itirazlar, borca itiraz olarak kabul edilmektedir (m.60/3, c.3; m. 60/4), imza itirazı ile çelişmekte ise durumun ne olacağı doktrinde tartışmalı bir konudur.

Bir görüşe göre²⁵, imza itirazı ile çelişen borca itiraz hallerinde, her durumun kendi içerisinde ayrıca değerlendirilmesi gerekliliği yanında, edilen itirazın imza itirazı

²⁰ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 206; Muşul, **a.g.e.**, s. 270; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 164; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 160.

²¹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 207.

²² Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 63; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 196; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 106-107.

²³ Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 63; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 196.; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 153.

²⁴ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s.196

²⁵ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 98.

olarak kabul edilmesi gerekir. Zira, imzaya itiraz edilmekle bir anlamda borcun hiç doğmadığı veya öyle bir senet imzalanmadığı iddia edilmektedir. Bu sebeple imza itirazına, borca itiraza göre öncelik tanınmalı ve bu itiraza imzaya itirazın sonuçları bağlanmalıdır.

Diğer görüş ise²⁶, borçlunun imza itirazı ile çelişen borca itirazının varlığı halinde, bu itirazın, borca itiraz olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Örneğin, borçlu imzaya itiraz ile birlikte borcu ödediğini de bildirirse, bu iki itiraz birbiri ile çelişmektedir. Bu durumda borçlunun imzayı inkâr etmediği, yani borca itiraz ettiği sonucuna da varmak mümkündür. Yargıtay da imzaya itiraz ile birlikte borcu ödediğini de bildiren borçlunun, imzaya değil borca itiraz ettiğinin kabul edilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir²⁷.

Borçlunun itirazı ile duran icra takibine devam etmek isteyen alacaklı, ödeme emrine itirazın hükümden düşürülmesi için icra mahkemesine başvurarak, itirazın kaldırılmasını talep edebilir. Yukarıdaki tartışma da işte bu aşamada önem taşımaktadır. Şayet borçlunun imza itirazı ile çelişen borca itirazlarının varlığı halinde, bu itirazı, imza itirazı olarak kabul edersek, alacaklı, icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını isteyebilir (m.68a). Birbiri ile çelişki içindeki itirazı, borca itiraz olarak nitelendirdiğimizde ise, alacaklı, icra mahkemesinden, itirazın kesin kaldırılmasını talep edebilir (m.68). İtirazın kesin kaldırılması ve geçici kaldırılması talebinin incelenme şekli, inceleme sonunda verilecek kararlar ve bu kararların hukukî sonuçlarının farklı olması sebebi ile borçlunun itirazının imzaya mı yoksa borca mı olduğunun belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bir başka tartışmalı konu da, alacaklının, takip talebinde alacağının senede bağlı olduğunu bildirmemesi ve takip konusu senedi icra dairesine vermemesi halinde, borçlunun, icra mahkemesi huzurunda senet altındaki imzaya itiraz edip edemeyeceğidir. Takip talebinde gösterilmeyen ve icra dairesine verilmeyen senet, borçlu tarafından icra mahkemesinde görüldüğünde, borçlu imza inkârında, alacaklı da itirazın geçici kaldırılması talebinde bulunabilir mi?

²⁶ Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 63; Kuru, İcra, C. I, **a.g.e.**, s. 239; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 153;

²⁷ 12.HD. 17.05.1976,4393/6295 (Senai Olgaç, **İcra İflas, C. I**, (Ankara: Olgaç Matbaası, 1978), s.543, dn. 918).

Borçlunun takip konusu senet altındaki imzaya itirazının, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde, ayrıca ve açıkça yapılması gerekliliğinden yukarda bahsetmiştik. Bu süre içinde imzaya itiraz edildiğinin ayrıca ve açıkça yapılmamasının sonucunun, senet altındaki imzayı kabul etmek olduğundan da söz ettik. Ancak borçluya böyle bir yükümlülüğün yüklenebilmesi, alacaklının senet aslını veya örneğini takip talebinde bulunurken icra dairesine ibraz etmesine bağlıdır²⁸. Aksi takdirde borçlu, kendisine karşı yapılan icra takiplerinde, takip konusu borcun senede bağlı olup olmadığını bilmeden, borç senede bağlı olsa dahi senedi ve imzayı görmeden imza itirazında bulunabilir. Buna engel olmak amacı ile takip konusu senedi ilk defa icra mahkemesinde, itirazın kaldırılması safhasında gören borçlunun, imza itirazında bulunabileceğini kabul etmek gerekir²⁹. Borçlu, senedi görene kadar borca itiraz etmişken, icra mahkemesinde senedi gördükten sonra imzaya itiraz edebilir. Borçlunun imzaya itiraz etmesi ile alacaklının icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılması talebi, geçici kaldırılması talebine dönüşecektir. İcra mahkemesi de yapacağı inceleme sonunda inkâr edilen imzanın borçluya ait olduğunu tespit ederse, itirazın kesin kaldırılmasına değil geçici kaldırılmasına karar verir³⁰. Yargıtay da bu yönde, alacaklının takip konusu senedin aslını veya örneğini takip talebinde bulunurken icra dairesine vermemesi halinde, borçlunun icra mahkemesinde imza inkârında bulunabileceğine hükmetmiştir³¹.

---

²⁸ Taylan Özgür Kiraz, **Genel Haciz Yolu ile Takipte Ödeme Emrine İtirazın Kesin Kaldırılması** (İkinci Basım. Bilge Yayınevi: Ankara, 2006), s. 70 vd; Yönel Özkan, **İcra İflâs Hukukunda İtirazın İptali Davası** (Turhan Kitapevi: Ankara, 2004), s. 46, dn.132); Kuru, İcra C. I, **a.g.e.**, s. 215-216, 329.

²⁹ Deynekli/Kısa, **a.g.e.**, s. 42; Kiraz, **a.g.e.**, s. 97; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 140, dn:11; Karşı görüş için bkz.: Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 134-135; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 92.

³⁰ Kiraz, **a.g.e.**, s. 72.

³¹ Yargıtay HGK 27/2/1980 T. ve E. 1979/12-621, K.1368 (İKİD, 1980/10, s. 7960-7961).

3. İMZAYA İTİRAZA KONU OLABİLECEK BELGELER

3.1. Genel Olarak Senet Kavramı

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nda senedin tanımı yapılmamıştır. Genel anlamıyla senet, bir beyanın ispatını sağlayacak şekilde yazı ile dışa vurulmasıdır³². Senedin bir başka tanımı da şöyle yapılabilir. Senet, bir kimsenin kendi aleyhine delil teşkil etmek iradesiyle meydana getirdiği vesikadır³³. Senedi meydana getirenin iradesinin delili, senet altındaki imzadır. Ancak belirtmemiz gerekir ki, her belge senet değildir; belge, senet kavramını da içeren (kapsayan) bir üst kavramdır³⁴. Bir belgeye senet denilebilmesi için kural olarak, elle imzalanmış olması şarttır. Ancak, senet metninin el yazısıyla yazılması şart değildir. Senet bir başkası tarafından kaleme alınmış veya el yazısı ile değil de daktilo gibi mekanik aletler ile meydana getirilmiş olsa dahi, vesika altında borçlunun imzası mevcut ise senetten bahsedebiliriz³⁵. Bu açıklamalardan sonra anlaşılacağı üzere, fotokopi yazı olmadığından senet sayılmayacağı gibi ayrıca imzalanmamış faks metni veya mektup da senet sayılmayacaktır³⁶.

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunumuzda senedin tanımı yapılmadığı gibi senet metninde neler bulunması gerektiği de açıkça belirtilmemiştir. Ancak bir belgenin senet sayılabilmesi için bazı unsurları taşıması gerekir. Bunlardan ilki, senet sayılan belgenin içerisindeki düşüncenin, geçmişten bugüne algılanmasını sağlayacak şekilde nesne üzerinde görülebilir hale gelmesidir. Diğer aranan unsurlar da, yazılılık, irade beyanı içermesi ve senedi düzenleyen imzasıdır³⁷. Senedin unsurlarından da

³² Yavuz Alangoya, Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım, **Medeni Usul Hukuku Esasları** (Dördüncü Basım. İstanbul: Alkım Yayınevi, 2004), s. 348.

³³ İlhan E. Postacıoğlu, **Medeni Usûl Hukuku Dersleri** (Beşinci Basım. İstanbul: İÜHFY, 1970), s. 513.

³⁴ Halûk Konuralp, **Medeni Usul Hukukunda Yazılı Delil Başlangıcı** (Ankara: Olgaç Matbaası, 1988), s. 43 vd.

³⁵ Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usûlü, C. 2** (Altıncı Basım. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2001), s. 2079.

³⁶ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes, **Medeni Usûl Hukuku** (Dördüncü Basım. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005), s. 395.

³⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mine Erturgut, **Medeni Usûl Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Olarak Değerlendirilmesi** (Ankara: Yetkin Yayınları, 2004) s. 190 vd; Pekcanitez./Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 396 vd.

bahsettikten sonra senedin tanımı, geniş anlamıyla “*bir hukukî işlemi, bir vakiyatı veya bir bilgi açıklamasını içeren ve düzenleyenin imzasının yer aldığı yazılı bir belge*”³⁸, olarak yapılabilir.

Eğer senet altında imza yoksa bu belgeye senet diyebilmemiz mümkün değildir. Ancak şunu da belirtmemiz gerekir ki senet her zaman kişinin aleyhine delil oluşturması amacıyla değil; tesadüfen de düzenlenmiş olabilir³⁹. Önemli olan senet metninin, belgelendirdiği hukuki işlem hakkında tam bir bilgiyi içermesi ve senedin altının aleyhine delil teşkil edecek kimse tarafından imzalanmasıdır⁴⁰.

3.2. Senet Türleri

Senet kavramına kısaca değindikten sonra, senetlerin çeşitleri konusuna geçebiliriz. Senetler, düzenleniş biçimi ve ispat gücüne göre temelde resmi ve adi olmak üzere ikiye ayrılır⁴¹.

3.2.1. Resmi Senetler

Resmi senet, hazırlanması sırasında resmi bir makamın katılımının olduğu senetlerdir. Resmi senetlerin başlıca iki türü vardır: Noter senetleri⁴² ve muhtarlar tarafından hazırlanan senetler.

Noterlik Kanunu’nun 82. maddesinin 1. fıkrasına göre “Noterlik Kanunu hükümlerine göre belgelendirilen işlemler resmi sayılır”. Noter senetleri iki biçimde

³⁸ Erturgut, **a.g.e.**, s. 193.

³⁹ Erturgut, **a.g.e.**, s. 192; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 395.

⁴⁰ Kuru, Usûl C. 2, **a.g.e.**, s. 2080.

⁴¹ Necip Bilge ve Ergun Önen, **Medeni Yargılama Hukuk Dersleri** (Üçüncü Basım. Ankara: Sevinç Matbaası, 1978), s. 556 vd.; Necmeddin Berkin, **Medeni Usûl Hukuku** (İstanbul: Hamle Matbaası, 1969), s. 182-185; Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku** (Yedinci Basım. İstanbul: Nesil Matbaacılık, 2000), s. 638 vd.; Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, **a.g.e.**, s. 352-365; Kuru/Arslan/Yılmaz, Usûl, **a.g.e.**, s. 440; Kuru, Usûl, C.2, **a.g.e.**, s. 2079; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 398-407; Postacıoğlu, Usûl, **a.g.e.**, s. 514-515.

⁴² Noter senetlerine ilişkin ayrıntılı bilgi için Bkz. Mustafa Özbek, **Noter Senetlerinde Sahtelik** (Ankara. Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001); Seyithan Deliduman, **Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukukunda Noter Senetleri** (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2001).

yapılır: Düzenleme biçimindeki noter senetleri ve Onaylama biçimindeki noter senetleri.

Noterlik Kanunu'nun 84 vd. maddelerinde ifadesini bulan düzenleme şeklindeki noter senetlerinde, senet baştan sona kadar tarafların iradelerini gösterir bir biçimde noter tarafından hazırlanır ve senedi tarafların imzalaması sağlanır. Ardından noterin de bu senedi imzalaması ile birlikte senet tamamlanmış olur. Düzenleme biçimindeki noter senetleri Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 295. maddesi ve Noterlik Kanunu'nun 82. maddesi gereği, sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil teşkil eder. Düzenleme biçimindeki noter senetleri, kayıtsız şartsız borç ikrarını içeriyorsa İcra ve İflâs Kanunu'nun 38. maddesi gereği ilâm hükmünde sayılır. Alacaklının bu durumda bir alacak davası açmasında herhangi bir hukukî yararı yoktur. Dava açılırsa hukukî menfaat yokluğundan reddedilir. Alacaklının bu durumda İcra ve İflâs Kanunu'nun 38. maddesi gereği doğrudan doğruya ilamlı icra yoluna başvurması gerekir.

Onaylama biçimindeki noter senetleri Noterlik Kanunu'nun 60/4 ve 90 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu senetler, taraflar arasında hazırlanır ve onaylanması için noter önüne getirilir. Bu durumda noter, önüne gelen bu senedi kendisinin gördüğünü ve tarafların kendi önünde imzaladıklarını beyan eder ve senedi onaylar. Burada noterin onayladığı hususlar senedin tarihi ve imzayı atan tarafların kimliğidir. Çünkü noter, Noterlik Kanunu Yönetmeliği'nin 90. maddesine göre kimlik tespitinde bulunmaktadır. Noterin, bu halde senedin içeriğini onaylamadığını, sadece tarihi ve senedin tarafların imzalarını onayladığını belirtmek gerekir.

Bir resmi senedin doğru olmadığını iddia eden kişi aslında sadece senedin doğru olmadığını iddia etmiş olmaz. Bunun yanında; bu kişi, resmi senedi inkar etmekle (Örneğin; imzanın kendine ait olmadığını iddia ederek) kalmaz, resmi senedi kabul etmediğinden, bir de sahtelik iddiasında bulunmaktadır. Bu nedenle de Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 314. hükmüne dayanarak ayrıca bir "sahtelik davası" açması gerekir. Burada senedi düzenleyen kişinin bir haksız fiili bulunduğundan Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 293. maddesi gereği tanıkla ispat mümkündür. Sahtelik davası, senet mahkemeye delil olarak getirilmeden önce de açılabilir. Bu durumda; kanuna göre davanın adı "davayı asliye"dir. Mahkemede sahtelik iddiası

reddedilen kişiye para cezası verilir Eğer; isteniyorsa diğer tarafın maddi ve manevi tazminat istemi de kabul edilir⁴³.

3.2.2. Adi Senetler

Resmi senet, resmi bir makam veya memurun katılımı ile düzenlenmiş senetlerdir⁴⁴. Adi senet ise, resmi bir memur veya makamın katılımı olmadan meydana getirilmiş senetlerdir⁴⁵. İmzaya itirazdan bahsedilebilmesi için takip konusu alacağın bir adi senede bağlı olması gerekir. Söz konusu takip, imzası noterlikçe onaylanmış bir senede dayanıyorsa, borçlu kendisine karşı yapılan takipte o imzaya ayrıca ve açıkça itiraz etmiş olsa dahi, bu itiraz imzaya itiraz olarak değil borca itiraz olarak kabul edilmektedir. Böyle bir durumda borçlunun imza itirazı, borca itiraz olarak kabul edildiğinden, alacaklı, icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını değil; m. 68'e göre, itirazın kesin kaldırılmasını talep etmelidir⁴⁶.

Resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dâhilinde verdikleri makbuz veya belgelerde alacaklının imzası bulunamayacağından bu tür belgelere dayanan takiplerde de imzaya itirazdan bahsetmek mümkün değildir. Bütün bu açıklamalar sonunda söylenebilir ki; genel haciz yolu ile takiplerde imzaya itirazdan bahsedilebilmesi için takip konusu alacağın bir adi senede dayanması şarttır. Zira, resmi senetler sahteliği ispatlanıncaya kadar geçerlidir.

Bu adi senet kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarına havi olmalıdır⁴⁷. Senet şartlı bir borç ikrarını içeriyorsa, şartın gerçekleşip gerçekleşmediğini incelemek icra mahkemesinin yetkisinde olmadığından, imza incelemesi yapmadan itirazın geçici kaldırılması talebinin reddine karar verir⁴⁸. Borçlu, resmi daireler veya memurlar

⁴³ Özbek, **a.g.e.**, s. 81-127.

⁴⁴ Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 399.

⁴⁵ Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, **a.g.e.**, s. 352-353; Kuru, Usûl, C. 2, **a.g.e.**, s. 2079-2083; Kuru/Arslan/Yılmaz, Usûl, **a.g.e.**, s. 440-441; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 402.

⁴⁶ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 196; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 153-154.

⁴⁷ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 270; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s.215; Muşul, **a.g.e.**, s.302; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 134.

⁴⁸ Muşul, **a.g.e.**, s. 302.

huzurunda borç ikrarında bulunduktan sonra, bu borç ikrarını içeren belgeye dayanılarak takip yapılmış ise, borçlu imza itirazında bulunabilir mi? Doktrindeki⁴⁹ görüşe göre bu tür belgeler imzası noterlikçe onaylanmış belgelere benzediğinden adi senetlerden daha kuvvetlidir. Bu sebeple borçlu, bu belgelere dayanılarak yapılan takipte imza itirazında bulunduğu, imza inkârı icra mahkemesince dinlenmemelidir. Alacaklı, icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını değil kesin kaldırılmasını istemelidir.

3.3. İmzaya İtirazda Özel Durumlu Belgeler

Bazı belgeler vardır ki, bu belgelere dayanılarak yapılan icra takibinde imza itirazından bahsedebilmemiz mümkün değildir. Bu belgeler için imza itirazından bahsedemememizin sebebi, yine bu belgelerin özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

3.3.1. Yazılı Delil Başlangıcı

Bunlardan ilki yazılı delil başlangıcı niteliğindeki belgelerin durumudur. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 292. maddesinin ikinci fıkrasına göre “mukaddimei beyine müddeabihin tamamen sübutuna kâfi olmamakla beraber bunun vukuuna delalet eden ve aleyhine ibraz edilmiş olan taraf canibinden verilen evrak ve vesaihtir.” Bu tanıma göre yazılı delil başlangıcı, aleyhine delil teşkil edecek kimse tarafından yazılı olarak düzenlenmiş ve iddia edilen hukuki işlemi tam olarak ispat edemese de, bu hukuki işlemin varlığı hakkında kanaat oluşturabilecek belgelere denir⁵⁰.

Ses bantları yazılı olmadığından⁵¹, teleks metinleri yazılı olmasına rağmen delil gücünün çok zayıf olmasından dolayı yazılı delil başlangıcı olarak kabul edilmemektedir⁵². Buna karşılık aleyhine delil teşkil edecek kimsenin el yazısı ile

⁴⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 271.

⁵⁰ Halûk Konuralp, **Medeni Usul Hukukunda İspat Kurallarının Zorlanan Sınırları** (Ankara: AÜHF Yayınları, 1999), s. 38-41; Konuralp, **a.g.e.**, s. 39.

⁵¹ Konuralp, **a.g.e.**, s. 93.

⁵² Konuralp, **a.g.e.**, s. 99.

yazılmış imzasız mektuplar, herhangi bir sebeple el yazısı ile yazılmış notlar, altında imza değil de paraf taşıyan belgeler yazılı delil başlangıcı olarak kabul edilir⁵³.

Yazılı delil başlangıcı olarak kabul edilen altı imzalanmamış, ancak paraflanmış belgeler konumuz bakımından da önem taşımaktadır. Takip borçlusu tarafından oluşturulmuş, içerisinde bir borç ikrarı taşıyan ancak borçlu tarafında imzalanmamış sadece paraflanmış belgeye dayanılarak yapılacak takiplerde durumun ne olacağı konusuna açıklık getirmemiz gerekir. Böyle bir belgenin varlığı halinde imza itirazından bahsetmemiz mümkün değildir. Zira daha önce de bahsettiğimiz üzere, imza itirazından bahsedilebilmesi için alacağın bir adi senede dayanması gerekir. Diğer unsurları tam olsa dahi, altı paraflanmış bir belgeyi senet olarak kabul etmemiz mümkün değildir. Borçlar Kanunu'nun 14. maddesine göre senetten söz edebilmek için, senet altında imzanın olması şarttır. Bu sebeple, takip borçlusu tarafından altı paraflanmış bir belge, senet niteliğinde değil, yazılı delil başlangıcı niteliğinde bir belgedir. Yazılı delil başlangıcı niteliğindeki belge, altında bir imza bulunmadığından, imza itirazına konu olamaz. Zira, olmayan bir imzanın incelenmesi ve bu konuda karara varılması kanımızca mümkün değildir.

3.3.2. Elektronik İmzalı Belgeler

Elektronik ortamda oluşturulan verilerin senet kabul edilip edilmemesi konumuz bakımından önem taşımaktadır. Kural olarak, elektronik ortamda oluşturulan veriler senet değildir⁵⁴. Bilgisayar çıktısının altı imzalanır ise, bu belge senet niteliğini kazanır. Bunun gibi usulüne uygun bir şekilde güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler de senet hükmündedir ve aksi ispat edilmeye kadar kesin delil sayılırlar (HUMK. m.295/A). Elektronik İmza Kanunu'nun 8. maddesine göre elektronik imza, güvenli elektronik imza özelliğini, kanun çerçevesinde kurulmuş bir elektronik sertifika sağlayıcısı tarafından oluşturulan nitelikli bir elektronik sertifika ile kazanır.

⁵³ Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 408-409.

⁵⁴ Erturgut, **a.g.e.**, s.29 vd.; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 398.

Güvenli elektronik imza ile imzalanmış bir belgeye dayanılarak yapılan bir takipte borçlu imza itirazında bulunabilir mi, bulunabilirse icra mahkemesi bu itirazı inceleyebilir mi? Kanımızca, güvenli elektronik imzayla imzalanmış bir belge resmi senet olmayıp, nitelikli adi senettir. Bu sebeple, güvenli elektronik imzalı belgeye dayanan bir takipte, imzaya itiraz mümkündür. İcra mahkemesi imza itirazını bilirkişi yardımıyla bir sonuca bağlayabilir. Adi senet altındaki imza incelemesinde, imzaların karşılaştırılması ve istiktap yoluna gidilirken, elektronik imzalı belgelerin niteliği gereği bu yöntemlerin izlenmesi mümkün değildir. Hâkim, ancak bilirkişi yardımı ile imza incelemesi yapabilir. Ancak, borçlu, imza itirazını başka vakıalara dayandırmaktaysa (örneğin; güvenli elektronik imzanın çalınması), icra mahkemesinin sınırlı inceleme yetkisi sebebi ile alacaklının geçici kaldırma talebi, icra mahkemesince incelenemez. Alacaklının, böyle bir durumda itirazın iptali davası yolu ile itirazı bertaraf etmesi lehine bir çözümdür.

3.3.3. İhtiyar Heyeti Tarafından Onaylanan Belgeler

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 297/2 maddesine göre; *"Mühür veya bir alet vasıtasıyla vazolunan imza veya cüzdan ile muamele icrasını itiyat etmiş olan müesseselerde muamelenin iptidasında tayin olunup bir sureti hesap defterine veya cüzdana mevzu bulunan mühür veya imza ile yapılacak muamele muteberdir. Bundan başka imza va'zına muktedir olmayan veya yazı bilmeyen şahsın heyeti ihtiyar ve mahallince maruf iki şahıs tarafından tasdik edilmiş ve el ile yapılmış bir işaret veya mühür istimal etmesi caizdir."* Bu hükümde, imza atmaya muktedir olmayan veya yazı bilmeyen bir kişinin nasıl bir senet oluşturacağı düzenlenmiştir. Buna göre; bu kişiler bir senedi imzalayamayacaklarından, imza yerine el ile yapılmış bir işaret (örneğin parmak izi) veya mühür kullanabilirler. Ancak, senetteki bu mührün ya da işaretin köylerde köy ihtiyar heyeti; mahallelerde ise, mahalle ihtiyar heyeti ve iki tanık eşliğinde onaylanması gerekir.

Bu durumda ihtiyar heyetlerinin, yazı bilmeyen ve imza atamayan kişilerin senetlerini onaylayarak bu senetlere resmi senet vasfı kazandırdığı açıktır. Bu nedenle, yazı bilen bir kişinin düzenlediği bir adi senedin, ihtiyar heyeti tarafından imzalanarak ve onaylanarak resmi senet haline getirilmesi hukuken mümkün değildir. Yani, ihtiyar

heyeti yazı bilen ve imza atabilen bir kişinin adı senet altındaki mührünü ve parmak izini onaylayarak bu adi senede resmîyet kazandıramaz⁵⁵.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 297. maddesine göre, onaylanmış senetteki mühür ve parmak izi borçlu tarafından inkâr edilirse, bu itirazın imza itirazı olarak kabul edilmemesi gerekir⁵⁶. Bu tür belgeler, İcra ve İflâs Kanunu m.68/I niteliğindeki belgelerden olduğundan alacaklı itirazın geçici kaldırılmasını değil, kesin kaldırılmasını talep etmelidir.

Takip konusu senet altındaki parmak izi veya mühür, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanununun 297. maddesinde öngörülen şekilde onaylanmamış ise, bu parmak izi veya mührün borçlu tarafından inkâr edilmesi halinde, alacaklı, icra mahkemesinden ne itirazın geçici ne de kesin kaldırılmasını isteyebilir. İcra mahkemesi inkâr edilen mührü veya parmak izini incelemeye yetkili değildir. Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanununun 297. maddesine uygun biçimde onaylanmamış senetteki parmak izinin inkârı halinde, senedin hiçbir ispat değeri olmaz; yani yok sayılır⁵⁷.

4. İMZAYA İTİRAZIN SONUÇLARI

Süresi içinde ve Kanun'da öngörülen usûle göre yapılan itiraz üzerine takip kendiliğinden durur (m.66/I). Borçlunun yapmış olduğu itirazın, borca itiraz veya imzaya itiraz olması bu durumu değiştirmez. Alacaklının takip konusu yaptığı adi senet altındaki imzayı inkâr eden borçlunun yaptığı imza itirazı, takibi durdurmaya yeterlidir. Borçlu ödeme emrine itiraz ederse, mal beyanında bulunmak zorunda da değildir (m. 60/II b. 4).

Borçlunun ödeme emrine itirazı ile duran takibe devam etmek isteyen alacaklı itirazın kaldırılması veya itirazın iptali yollarına başvurabilir. İmza itirazının söz konusu olduğu durumlarda, alacaklı icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını talep

⁵⁵ Kuru/Arslan/Yılmaz, Usûl, **a.g.e.**, s. 451; Kuru, Usûl, C.2, **a.g.e.**, s. 2121.

⁵⁶ Kuru, Usul, C. II, **a.g.e.**, s. 2147-2151; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 400.

⁵⁷ Konuralp, **a.g.e.**, s.75; Kuru, Usul, **a.g.e.**, s. 2142 vd.

edebileceği gibi genel mahkemelerde itirazın iptali davası da açabilir. Bu yollara başvurulması hâlinde, itiraz ile duran takip durmaya devam eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİ ve İNCELENMESİ

1. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI KAVRAMI, AMACI, BENZER KURUMLARDAN FARKI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ

1.1. Kavram ve Amaç

İcra ve İflâs Kanunu'nda, borçlunun itirazının bertaraf edilebilmesi için, itirazın kesin (m.68) ve geçici (m.68a) kaldırılması şeklinde iki kurum düzenlenmiştir. İtirazın kesin kaldırılması, borca itiraz hallerinde söz konusu iken; itirazın geçici kaldırılması kurumu, takip konusu adi senedin altındaki imzaya, borçlu tarafından itiraz edilmesi halinde söz konusu olabilir.

Borçlunun imzaya itiraz ettiğini beyan etmesi, tek başına icra takibinin durmasına yeterlidir. İtirazın geçici kaldırılması, imzaya itiraz ederek takibi durduran borçlunun karşısındaki alacaklıyı korumak amacı ile düzenlenmiş bir kurumdur. Zira, menfaatler dengesini dikkate alan kanun koyucu, haksız takiplerden borçluyu korumak için itiraz kurumunu düzenlemişken; bu yolun kötü niyetli borçlular tarafından kullanılmasını engellemek amacıyla da alacaklıya itirazın kaldırılması imkânı tanımıştır. İmza itirazının söz konusu olduğu zamanlarda bu imkân, itirazın geçici kaldırılmasını kurumu ile vücut bulur.

1.2. Benzer Kurumlarla Karşılaştırılması

1.2.1. İtirazın Kesin Kaldırılması ile Karşılaştırılması

İtirazın geçici kaldırılması, takip konusu adi senet altındaki imzanın borçlu tarafından inkâr edilmesi halinde, söz konusu olur. İtirazın kesin kaldırılmasından ise, imza itirazı dışındaki borca itiraz hallerinin varlığı halinde bahsetmemiz mümkündür. Takip konusu yapılan adî senedin niteliği bakımından iki kurum arasında fark vardır. Buna göre, itirazın geçici kaldırılmasında imzası inkâr edilen bir belge varken; itirazın kesin kaldırılmasında aksine, imzası ikrâr edilmiş bir belge bulunmaktadır⁵⁸.

İtirazın kesin veya geçici kaldırılması kararından sonra alacaklının isteyebileceği haciz de farklıdır. İtirazın kesin kaldırılması kararından sonra alacaklı kesin haciz talebinde bulunurken (m.78 vd), itirazın geçici kaldırılması kararından sonra ancak geçici haciz istenebilir (m.69/I). Kesin haciz sonucunda, borçlunun malları satılıp alacaklının alacağı karşılanırken; geçici hacizde alacaklı, hacedilen malların paraya çevrilmesini isteyemez⁵⁹. Ayrıca, icra mahkemesinin itirazı kesin kaldırması üzerine borçlunun malları üzerine kesin haciz koyduran alacaklı, haciz tutanağının kendisine sağlayacağı haklar bakımından da geçici haciz sahibi alacaklıya göre daha avantajlıdır⁶⁰.

İtirazın kesin kaldırılması ile geçici kaldırılması arasındaki bir önemli fark da itirazın geçici kaldırılması kararının, borçluya borçtan kurtulma davası açabilme imkanı sağlamasıdır. Borçlunun süresi içinde borçtan kurtulma davası açması halinde, takip durur ve bu durum dava sonuçlanıncaya kadar devam eder⁶¹.

1.2.2. İtirazın İptali Davası ile Karşılaştırılması

Alacaklı, borçlunun itirazını hükümden düşürebilmek için itirazın kesin veya geçici kaldırılması yoluna başvurabileceği gibi, itirazın iptali davası açma yoluna da

⁵⁸ Baki Kuru, Ödeme Emrine İtirazın Ref'i, **Adalet Dergisi**, Sayı no 11: 1043-1061 (1961), s.1060.

⁵⁹ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s.125.

⁶⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s.102-103.

⁶¹ Borçtan kurtulma davası için bakınız. Aşa. II. Bölüm., 3.4.

gidebilir. İtirazın geçici kaldırılması talebi, icra mahkemesince karara bağlanır, itirazın iptali davası ise, genel mahkemeler tarafından incelenir. İtirazın iptali davası, borçlunun itirazının alacaklıya tebliğinden itibaren bir yıl içinde açılabilirdiği halde (m.67); itirazın geçici kaldırılması yoluna alacaklı, tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde gidebilir (m.68/a). Bir yıllık ve altı aylık bu süreler hak düşürücü süre niteliğindedir.

İtirazın iptali yargılaması, itirazın geçici kaldırılmasından farklı olarak genel mahkemelerde görülmektedir. Bu sebeple itirazın iptali yargılaması, dava konusu alacağın miktarına göre yazılı (HUMK m.178-426) veya sözlü yargılama (HUMK m.473-491) usûlüne tâbidir. İtirazın kaldırılması yargılaması ise, icra mahkemesinde görüldüğünden basit yargılama usûlüne göre incelenir (m.18/I). Geniş anlamada bir dava olan itirazın iptali davasında mahkeme, itirazın geçici kaldırılmasının aksine, belli bir delil sınırlaması olmaksızın karar vermektedir. Bunun sonucu olarak itirazın iptali yargılaması sonunda elde edilen karar, maddi anlamda kesin hüküm teşkil ederken, itirazın geçici kaldırılması bir dava olmadığından bu şekilde bir sonuç doğurmaz⁶².

1.3. İtirazın Geçici Kaldırılması Kurumunun Hukukî Niteliği

İtirazın kaldırılması kurumunun⁶³ hukukî niteliği öğretide tartışmalıdır. İtirazın kaldırılmasının hukukî niteliğinin takip hukukuna özgü bir yol olduğu görüşü öğretideki baskın görüştür. Buna göre itirazın kaldırılması bir dava değil, borçlunun, borçlu olmadığı ilamsız icra prosedürü içinde tespit edilmesini sağlayan bir yoldur⁶⁴.

Öğretide diğer bir görüş de, itirazın kaldırılmasını bir dava olarak nitelendirmektedir. Bazı yazarlar, bu kurumu usûli inşâî dava olarak kabul ederken; bir

⁶² Ayrıntılı bilgi için bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s.86-97.

⁶³ Öğretideki tartışmalar, itirazın kaldırılması kurumuna yöneliktir; itirazın geçici ve kesin kaldırılması şeklinde bir ayırım yapılmamıştır. İtirazın kesin ve geçici kaldırılması, itirazın kaldırılması kurumunun alt başlıklarıdır. Bu nedenle itirazın geçici kaldırılmasının hukukî niteliği, öğretideki durum dikkate alınarak değerlendirilecektir.

⁶⁴ Nilüfer Boran, **İcra Takibinin İptali ve Taliki** (İzmir: Güncel Yayınevi, 2006), s. 17-22; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 236; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, **a.g.e.**, s. 186; Özkan, **a.g.e.**, s. 38; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 123; Postacıoğlu, **İcra**, **a.g.e.**, s. 190; Uyar, **İtiraz**, **a.g.e.**, s. 176, 524; Üstündağ, **İcra**, **a.g.e.**, s. 110-112;

görüş ise, itirazın kaldırılmasını bir tespit davası olarak nitelendirmektedir. Diğer bir görüş ise, itirazın kaldırılmasını takip hukukuna özgü bir dava olduğunu kabul etmektedir⁶⁵.

Kanaatimizce, itirazın geçici kaldırılması kurumu, dar ve teknik anlamda dava olarak nitelendirilemez. Dava, *“başkaları tarafından hakkı ihlâl edilen veya tehlikeye sokulan kimsenin, yeniden tartışma konusu yapılmayacak şekilde ve geleceğe yönelik olarak, bu ihlâlin ve tehlikenin bertaraf edilmesi için mahkemeden hukukî koruma talep edilmesidir”*⁶⁶. İtirazın kaldırılması, çekişmeli hususun çözümlenmesi sebebiyle davaya benzetilebilse de, çözümün, davada olduğu gibi, tam bir yargılama sonucu ortaya çıkmaması ve özellikle kesin hüküm oluşturmaması nedeniyle dava olarak nitelendirilemez⁶⁷.

2. ALACAKLININ İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİNDE BULUNABİLMESİNİN ŞARTLARI

2.1. Geçerli Bir İlâmsız İcra Takibinin Varlığı

İtirazın geçici kaldırılması talebinde bulunabilmenin ilk ve temel şartı, alacaklının borçluya karşı geçerli bir ilâmsız icra takibinde bulunmuş olmasıdır. İlâmsız icra takibi kavramı yukarıda ayrıca ele alındığı için burada ayrıntısına girmiyoruz⁶⁸. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki, ilâmsız icra takibi kural olarak, yalnızca para ve teminat alacakları hakkında yapılabilir. Para ve teminat alacakları dışındaki alacaklar içinse, ilâmlı icra yoluna (m. 24 vd.) başvurulması gerekir. Alacaklı, borçluya karşı ilâmsız değil de ilâmlı icra yoluna başvurmuşsa, ilâmsız icradan farklı olarak ilâmlı icrada, takibin dayanağının bir mahkeme ilâmı olması olarak nedeniyle, bu takip yolu bakımından, üzerindeki imzanın inkâr edilebileceği bir adî senetten ve dolayısıyla

⁶⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz., Kiraz, **a.g.e.**, s. 33-40.

⁶⁶ Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 240.

⁶⁷ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 123.

⁶⁸ Bkz. Yuk. I. Bölüm, 1.

imzaya itiraz üzerine alacaklının geçici kaldırma yoluna başvurusundan bahsedilebilmesi mümkün değildir.

Borçlu, şikâyet yoluyla (m. 16 – 18) icra mahkemesine başvurur ve icra mahkemesi talebi haklı bulursa, şikâyetin nedenine göre şikâyet konusu işlemin bozulmasına, işlemin düzeltilmesine veya sürüncemede bırakılan işlemin yerine getirilmesine karar verebilir (m. 17). İşte, alacaklı tarafından itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurulduğunda, henüz bu aşamaya gelmeden yapılan bir işlemin şikâyet nedeniyle iptali aynı zamanda icra takibinin geçersizliği sonucunu doğurursa, itirazın geçici kaldırılması talebi de temelden yoksun kalır. Bununla birlikte, bu durum alacaklının ileride borçluya karşı aynı konuda yeniden bir icra takibi başlatmasına engel olmaz⁶⁹.

Medenî yargılamada olduğu gibi, icra takibinde de iki taraf bulunmakta olup, icra takibinin tarafları olan alacaklı ve borçlunun taraf ehliyetine sahip olmaları gerekir⁷⁰. Takip hukukundaki taraf ehliyeti, medenî haklardan yararlanabilme ehliyetinin takip hukukundaki karşılığıdır ve Türk Medenî Kanunu'na göre belirlenir. Buna göre icra takibinde taraf ehliyetine sahip olanlar, gerçek (bkz. TMK m.8) ve tüzel (bkz. TMK m.48) kişilerdir. Hak ehliyeti, gerçek kişiler bakımından ölümle sona erer (TMK m. 28, I). Ölmüş bir kişinin taraf ehliyeti de yoktur. Bu nedenle ölmüş bir kişiye karşı icra takibi yapılamaz. Yapılmışsa dahi, bu takibin ölmüş kimsenin mirasçılara karşı devam etmesi mümkün değildir. Bu nedenle, mirasçılar tarafından söz konusu takibin dayanağı olan senet altındaki imzaya itiraz edilmiş olsa bile, bu itiraz sonuç doğurmayacağından, alacaklı itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurduğu takdirde bu talebin reddedilmesi gerekir. Yargıtay, böyle bir durumda alacaklının itirazın kaldırılması talebinde bulunmasını, *fuzulî* bir başvuru olarak nitelendirmektedir⁷¹.

⁶⁹ Bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 44-45.

⁷⁰ Bkz. Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 106; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 87; Muşul, **a.g.e.**, s. 151.

⁷¹ “Alacaklı tarafından ... 07.08.2003 tarihinde borçlu ...hakkında icra takibine başlanılmış, örnek 49 ödeme emri 12.08.2003 tarihinde tebliğ edilmiştir. 04.05.1978 tarih ve 4/5 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı gereğince ölü kişi hakkında takip yapılamaz. Somut olayda, borçlunun 15.03.2002 tarihinde ve takip tarihinden önce öldüğü İzmir 6. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2002/418-274 sayılı 15.03.2002 tarihli veraset ilamundan anlaşılmaktadır. İcra mahkemesince bu hususun re'sen nazara alınarak itirazın kaldırılması istemini reddetmesi gerekirken kabulüne karar verilmesi isabetsizdir.

2.2. Takibin Dayanağı Olan Senedin Adî Senet Olması ve Kayıtsız Şartsız Borç İkrarını İçermesi

İtirazın geçici kaldırılması yoluna başvuru, adî senede dayalı icra takiplerinde, senet altındaki imzanın inkâr edilmesi hâlinde söz konusu olur. Ayrıca bu adî senet kayıtsız şartsız belli bir para borcunu içermelidir⁷².

2.3. Borçlunun Süresi İçerisinde İmzaya İtiraz Etmiş Olması

İcra ve İflâs Kanunu'nun 62. maddesinin birinci fıkrasına göre, borçlu, ödeme emrine karşı itirazlarını yedi gün içerisinde bildirmelidir. Bu süre, ödeme emrinin tebliğinden itibaren işlemeye başlar. İcra ve İflâs Kanununun 66. maddesi hükmü uyarınca, imza inkârı süresinde ve Kanun'a uygun şekilde yapıldığı takdirde icra takibini durdurur. Buna mukabil, yedi günlük süre geçtikten sonra yapılan itiraz, kural olarak, geçerli olmayıp herhangi bir sonuç doğurmamaktadır⁷³.

Borçlu, süresi içerisinde kendisine karşı yapılan icra takibinin dayanağı olan adî senet altındaki imzaya itirazda bulunmadığı takdirde, takip kesinleştiğinden alacaklı icra takibine devam edilmesini isteyebilir (m. 66, I). Bu durumu icra müdürü re'sen dikkate almalıdır. Alacaklı, takibe devam etmek istediği hâlde, icra müdürü bu istemin gereğini yerine getirmezse, "bir hakkın yerine getirilmemesi" nedenine (m. 16, II) dayanarak icra mahkemesinde süresiz şikâyet yoluna başvurabilir⁷⁴.

Alacaklı imzaya itirazın geç yapılması durumunda takibe devam edebilecekken bu yolu tercih etmeyerek itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurduğu takdirde, bu talebinin reddedilmesi gerekir. Zira süresi içinde yapılmaması nedeniyle zaten geçersiz olan bir itiraza rağmen, alacaklının itirazın kaldırılması yoluna başvurması anlamsızdır. Başka bir söyleyişle, alacaklının burada itirazın kaldırılması yoluna başvurmakta hukukî

Ayrıca borçlu... mirasçıları... hakkında başlatılmış bir takip olmadığı gibi örnek 49 ödeme emri de tebliğ edilmediğinden bu kişilerin takibe itiraz etmeleri sonuç doğurmayacağından füzuli başvurudan ibaret olan alacaklının itirazının kaldırılması isteminin reddi yerine kabulü de doğru değildir." 12. HD, 16.3.2004, 1474/6110 (Kazancı – İctihat Bilgi Bankası).

⁷² Adî senet kavramı konusunda bkz. Yuk. 1. Bölüm, 3.2.2.

⁷³ Bkz. Yuk. 1. Bölüm, 2.3.

⁷⁴ Kiraz, a.g.e., s. 60-61.

yararı yoktur⁷⁵. Yargıtay kararlarında da, böyle bir durumda alacaklının itirazın kaldırılması yoluna başvurmasını *fuzulî* bir başvuru olarak nitelendirilmektedir⁷⁶.

2.4. Alacaklının İtirazın Geçici Kaldırılması Yoluna Süresi İçerisinde Başvurması

2.4.1. Genel Olarak

Alacaklı itirazın geçici kaldırılması yoluna, İcra ve İflâs Kanunu'nun 68/a maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca, altı ay içinde başvurabilir. İtirazın kaldırılması yoluna başvuru süresi, İcra ve İflâs Kanunu'nda ilk defa 1940 tarihli ve 3890 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Kanun koyucunun itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurulmasını bir süreye tâbi kılmasının nedeni, takibe itiraz eden borçlunun süresiz olarak alacaklının tehdidi altında kalmasının önüne geçilmesidir⁷⁷.

İtirazın geçici kaldırılması yoluna başvuru süresi, itirazın alacaklıya (yahut vekiline) tebliğinden itibaren başlar (m. 68/a, I). 3890 sayılı Kanun zamanında itirazın kaldırılması yoluna başvuru süresi alacaklının borçlunun itirazını öğrendiği tarihten itibaren başlamaktayken⁷⁸, 1965 tarihli ve 538 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, sürenin itirazın alacaklıya tebliğ edildiği tarihten itibaren başlayacağı kabul edilmiştir⁷⁹. Görüleceği üzere bu hüküm (bkz. 538 s. K. ile değişik m. 67, IV) itirazın kaldırılması yoluna başvuru süresinin hangi andan itibaren başlayacağı bakımından mevcut 68/a maddesinin birinci fıkrası hükmü ile aynı içeriğe sahiptir.

⁷⁵ Bilge Umar, "Medenî Yargılama ve İcra – İflâs Hukukunun Uygulama Yönünden Önemli Bazı Sorunları", **İzmir Barosu Dergisi**, Sayın no 2: s. 49-52, (1983), s. 50, 51; Kiraz, **a.g.e.**, s. 61- 63.

⁷⁶ "Borçluya 49 örnek ödeme emri 03.09.2002 tarihinde tebliğ olunmuş, yasal yedi günlük itiraz süresinin geçmesinden sonra 11.09.2002 tarihinde takibe itiraz olunmuştur. Borçlu hakkındaki takip kesinleşmiş olmakla, alacaklının itirazın kaldırılması için İcra Mahkemesine başvurusu fuzuli bir işlemdir. Açıklanan nedenle alacaklı isteminin yukarıdaki gerekçe ile reddine karar verilmesi yerine yazılı şekilde borçlunun itirazının esaslı incelenerek itirazın kısmen kaldırılması yönünde hüküm tesisi isabetsizdir." 12. HD, 3.2.2005, 380/1691 (Kazancı – **İçtihat Bilgi Bankası**). 12. Hukuk Dairesinin aynı yöndeki çeşitli kararları için ayrıca bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 63-64.

⁷⁷ 3890 sayılı Kanunla getirilen değişikliğin gerekçesi için bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 232.

⁷⁸ "Alacaklı itirazı öğrendiği tarihten itibaren altı ay içinde ref'i talebinde bulunmazsa, artık bir daha ilâmsız takip talebinde bulunamaz." (3890 s. K. ile değişik İİK m. 67, son f.).

⁷⁹ 538 sayılı Kanuna ait hükümet tasarısının gerekçesi için bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 233, dn. 79.

Bununla birlikte 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler öncesinde yürürlükte olan düzenleme esas itibarıyla olumlu görülse de⁸⁰, iki nedenden dolayı eleştirilmiştir. Bu eleştirilerden birincisi, kanun koyucunun itirazın gerek kesin, gerek geçici kaldırılması süresini 68 ve 68/a maddelerinde değil de, itirazın iptali davasının yer aldığı 67. maddede düzenlemiş olmasına yöneliktir. Gerçekten de öğretilde haklı olarak ifade edildiği gibi, bu düzenlemenin yerinin kanun yapma tekniği bakımından 67. madde olmadığı açıktır⁸¹. Nitekim 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler sonucunda İcra ve İflâs Kanunu'nun 67. maddesinin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış; itirazın geçici kaldırılmasını isteme süresine ilişkin olan hüküm, 68/a maddesinin birinci fıkrasına eklenmiştir⁸². Önceki düzenlemeye yönelik getirilmiş ikinci eleştiri ise, 67. madde (4949 s. K. ile değişik 68, I ve 68/a, I) ile doğrudan ilgili olmamakla birlikte İcra ve İflâs Kanunu'nun 59. maddesinin birinci fıkrası ile 62. maddesinin ikinci fıkrası hükümleri arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır. Şöyle ki, m. 59/I'de alacaklının, borçlunun muhtemel itirazının kendisine tebliği masrafını avans olarak ödemesi öngörülmüşken; 62. maddenin ikinci fıkrasında bu masrafın borçludan da alınabileceği düzenlemesi yer almaktaydı. Bu uyumsuzluk gerek borçlunun, gerek alacaklının tebliğ masrafını ödemekten kaçınmasına yol açmaktaydı⁸³. 4949 sayılı Kanunun 13. maddesiyle, 62. maddenin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmış ve söz konusu uyumsuzluk ortadan kaldırılmıştır⁸⁴.

İtirazın geçici kaldırılması yoluna başvuru süresi, itirazın alacaklıya yahut alacaklı vekiline tebliği tarihinden itibaren işlemeye başladığı için, itiraz bunlara tebliğ

⁸⁰ Ali Cem Budak, "İcra ve İflâs Kanunu'nda Borçlu Aleyhine Yapılan Değişiklikler", **Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu** (İstanbul: İstanbul Sanayi Odası, 1993, s. 313 – 338), s. 326; Kiraz, **a.g.e.**, s. 233.

⁸¹ Budak, **a.g.e.**, s. 326; Talih Uyar, **İcra Hukukunda İtiraz** (İkinci Basım. Manisa: Şafak Basım ve Yayınevi 1990), s. 786; Talih Uyar, "İcra ve İflâs Kanunu Değişikliği Hakkında Düşünceler", **İBD** Sayı no:10-12, (1986), s. 799; Kiraz, **a.g.e.**, s. 234.

⁸² İcra ve İflâs Kanunu'nun 68/a maddesinde değişiklik yapan 4949 s. Kanunun 17. maddesi hakkındaki hükümet gerekçesi için bkz. Pekcanitez/Akkan/Yeşilova/Erişir, Kanun., **a.g.e.**, s. 82, dn. 52.

⁸³ Bu konuda bkz. Uyar, İtiraz, **a.g.e.**, s. 786. Hatta yazar, icra dairelerinde takiplere hız kazandırmak için, yapılacak bir yasa değişikliğinde, itirazın kaldırılması süresinin "itirazın alacaklıya tebliği tarihinden itibaren değil, "itiraz tarihinden itibaren işlemeye başlayacağını hükme bağlamanın daha isabetli olacağı görüşünü dile getirmiştir (bkz. Uyar, İtiraz, **a.g.e.**, s. 787). Bu görüşün eleştirisi ve diğer açıklamalar için bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 234-235.

⁸⁴ Zikredilen madde hakkındaki hükümet gerekçesi için bkz. Pekcanitez/Akkan/Yeşilova/Erişir, Kanun, **a.g.e.**, s. 76, dn. 43.

edilmediği müddetçe itirazın kaldırılması süresi de işlemez. İmzaya itiraz tarihinden itibaren altı ay geçmiş olsa dahi, alacaklı itiraz kendisine tebliğ edildikten sonra altı ay içinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir⁸⁵

İtirazın geçici kaldırılması süresi kural olarak, altı ay olmakla birlikte Kanunda iki duruma ilişkin olmak üzere ayrıca yedi günlük bir süre daha yer almaktadır⁸⁶:

Bahsedilen yedi günlük süre öncelikle borçlunun, takibin dayanağı olan âdi senet altındaki imzaya (yahut borca) süresi içinde itiraz etmemesi nedeniyle takibin kesinleşmesinden ve mallarına haciz konulmasından sonra icra mahkemesine gecikmiş itirazda bulunması ve mazeretinin icra mahkemesince kabulü hâlinde söz konusu olur. Buna göre, İcra ve İflâs Kanunu'nun 65. maddesinin beşinci fıkrası hükmü uyarınca, gecikmiş itirazdan önce borçlunun mallarına haciz konulmuş ve fakat borçlunun mazereti kabul edilmişse, alacaklının bu haczi ayakta tutabilmesi için yedi gün içinde itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurması yahut itirazın iptali davası açması gerekir. Ancak bu süre altı aylık süreden farklı olarak, yalnızca daha önceden konulmuş olan hacizlerin durumunun belirlenmesi içindir. Başka bir söyleyişle, alacaklı söz konusu hüküm uyarınca, yedi gün içinde itirazın geçici kaldırılmasını talep etmese dahi, altı ay içinde icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını talep edebilir⁸⁷.

Yedi günlük sürenin söz konusu olduğu ikinci durum ise⁸⁸, ihtiyatî haczin tamamlanması için yapılan icra takibinde (m. 264, I), borçlunun, kendisine ödeme emri gönderilmesi üzerine takibin dayanağı olan âdi senet altındaki imzayı inkâr etmesi hâlinde ortaya çıkar. Genel olarak İcra ve İflâs Kanunu'nun 264. maddesi, alacaklıya,

⁸⁵ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 236. "...*Takip dosyasında borçlu vekilinin borca itiraz dilekçesinin alacaklı vekiline tebliğine ilişkin bir tebligat olmadığı gibi, icra mahkemesinin kararında belirtildiği şekilde herhangi bir muhtıra da yoktur... Bu durumda borca itirazın kaldırılması ... için İİK.'nun 67. ve 68. maddelerinde belirtilen süreler işlemeye başlamadığından takibin düşmeyeceği cihetle...*" 12. HD, 23.6.2004, 12749/16511 (Kiraz, **a.g.e.**, s. 241-242).

⁸⁶ Kiraz, **a.g.e.**, s. 235, 236; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 124.

⁸⁷ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 214; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 165; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 110. Ayrıca bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 237-238. İcra ve İflâs Kanunu'nun 65. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca alacaklı, itirazın kaldırılmasını, mazeretin kabul edildiği celsede sözlü olarak da talep edebilir. Alacaklı mazeretin kabulü celsesinde böyle bir istekte bulunmamış olsa bile, mazeretin kabulü kararının tefhim veya tebliğinden itibaren altı ay içinde icra mahkemesine başvurarak itirazın (geçici) kaldırılmasını talep edebilir (Muşul, **a.g.e.**, s. 283).

⁸⁸ Bu konuda bkz. Muhammet Özekes, **İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyatî Haciz** (Ankara: Seçkin Yayınevi, 1999), s. 374 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 317 vd.

ihtiyatî haciz kararının icrasından veya alacaklı – kendisi – orada hazır değilse, haczin icra edildiğinin kendisine tebliğ edilmesinden itibaren yedi gün içinde borçluya karşı icra takibinde bulunduğu yahut dava açtığı takdirde, borçlunun ihtiyaten haczedilmiş olan malları üzerinde icraî haklar kazanabilmesi imkânını sağlayan bir hükümdür⁸⁹. Bununla birlikte, söz konusu 264. maddenin ikinci fıkrasına göre, takip borçlusu kendisine karşı yapılan icra takibinin dayanağı olan âdi senet altındaki imzayı ayrıca ve açıkça inkâr ederse, alacaklının itirazın kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını talep etmesi veya borçluya karşı genel mahkemede itirazın iptali davası açması gerekir. Aksi takdirde aynı maddenin dördüncü fıkrası hükmü uyarınca, ihtiyatî haciz hükümsüz kalır (bkz. m. 264, IV)⁹⁰. Ancak bu durum alacaklının, takip borçlusunun imza inkârında bulunması üzerine altı ay içinde itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurmasına herhangi bir şekilde engel oluşturmaz⁹¹. Burada alacaklının yedi gün içinde itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurmuş olması faraziyesi bakımından dikkate alınması gereken bir husus vardır ki, o da şudur: İcra mahkemesi, alacaklı tarafından itirazın kesin kaldırılması talebinde bulunulduğu takdirde, bu talebi kabul ederse, ihtiyatî haciz kesin hacze dönüşür (m. 264, V). Buna mukabil, icra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılmasına karar vermesi hâlinde ise, ihtiyatî haczin kesin hacze dönüşmesi için geçici kaldırmanın kesin kaldırmaya dönüşmüş olması gerekir. Bu da borçlunun süresi içinde borçtan kurtulma davası açmaması yahut açtığı bu davanın reddi ile mümkün olur⁹².

⁸⁹ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 417; Kiraz, **a.g.e.**, s. 236.

⁹⁰ “İİK 264/2. maddesinde ihtiyati haciz uygulanmasından sonra borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi halinde bu itirazın hemen alacaklıya tebliğ olunacağı yazılır. Alacaklı tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde tetkik merciinden (icra mahkemesinden) itirazın kaldırılmasını istemek zorundadır. Aksi takdirde İİK m. 264/4 maddesi gereğince ihtiyati haciz hükümsüz kalır. ...” 12. HD, 24.11.2000, 17289/18323 (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 318, dn. 297’den naklen). Ayrıca bkz. İİD, 23.12.1965, 14919/14934 (Kiraz, **a.g.e.**, s. 236, dn. 101). “İİK.’ nun 264. maddesindeki yasal düzenlemede; alacaklı, borçlunun bu itirazını gidermek (hükümden düşürmek) için, (7) gün içinde harekete geçmek zorundadır. Alacaklı itirazının kendisine tebliğinden itibaren (7) gün içinde ya İcra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemek (m. 68-70) veya genel mahkemede itirazın iptali davası açmak (İİK 67) zorundadır. (İİK’ nun 264/2-c-2). Bu (7) günlük süre borçlunun itirazının alacaklıya tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. (İİK.’nun m. 264/II-C-2). Alacaklı, borçlunun ödeme emrine itiraz ettiğini başka şekilde öğrenmiş olsa bile, borçlunun itirazı kendisine (alacaklıya) tebliğ edilmedikçe, (m. 264/II-C-2’deki) (7) günlük süre işlemeye başlamaz.” 12. HD, 7.3.2005, 1752/4578 (Kazancı – İçtihat Bilgi Bankası).

⁹¹ Kiraz, **a.g.e.**, s. 237; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 318; Özekes, İhtiyatî Haciz, **a.g.e.**, s. 374.

⁹² Kiraz, **a.g.e.**, s. 237, dn. 108.

2.4.2. Sürenin Hukukî Niteliği

İtirazın geçici kaldırılması yoluna başvuru süresi, hukukî niteliği itibariyle bir hak düşürücü süredir⁹³. Alacaklı, itirazın kendisine tebliğinden itibaren altı ay içinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını talep etmelidir. Aksi takdirde bir daha bu alacak için yeniden ilâmsız icra takibinde bulunamaz. Şayet, alacaklı süre geçtikten sonra aynı alacak için yeniden icra takibinde bulunur ve icra müdürü bu talebi reddetmezse, takip borçlusu süresiz şikâyet yoluna başvurabilir⁹⁴.

Süre hak düşürücü nitelikte olduğundan, icra mahkemesi tarafından re'sen gözetilir. Eğer alacaklı süre geçtikten sonra itirazın geçici kaldırılması talebinde bulunursa, icra mahkemesinin başka bir incelemede bulunmaksızın talebi reddetmesi gerekir⁹⁵. Ancak burada sürenin geçmesiyle ne icra takibi düşmekte ne de alacaklının ilâmsız takibe devam etme şansı tamamen sona ermektedir⁹⁶. Kanun koyucu, itirazın iptali davasını ve itirazın kaldırılması yolunu ayrı ayrı düzenleyerek alacaklıya, borçlunun itirazını ne şekilde hükümden düşüreceği konusunda bir seçim hakkı tanımıştır. Bu nedenle alacaklı altı aylık süreyi geçirse bile, itirazın iptali davası açma hakkı ortadan kalkmaz. Ancak alacaklı geri kalan altı ay içerisinde de itirazın iptali davası açmazsa artık hiçbir şekilde ilâmsız icra takibine devam edemez⁹⁷.

Son olarak öğretilde, kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle itirazın geçici kaldırılması süresini kaçıran alacaklının medenî yargıda olduğu gibi eski hâle getirmeye

⁹³ Kiraz, **a.g.e.**, s. 237; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, **a.g.e.**, s. 185; Kuru, **El Kitabı**, **a.g.e.**, s. 236; Muşul, **a.g.e.**, s. 287; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 124; Uyar, **İtiraz**, **a.g.e.**, s. 786; Yıldırım, **İcra**, **a.g.e.**, s. 55.

⁹⁴ Kiraz, **a.g.e.**, s. 239; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, **a.g.e.**, s. 186; Kuru, **El Kitabı**, **a.g.e.**, s. 237.

⁹⁵ Kuru, **El Kitabı**, **a.g.e.**, s. 237; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 124; Uyar, **İtiraz**, **a.g.e.**, s. 786. Buna mukabil Yargıtay, alacaklı icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını, altı aylık süre geçtikten sonra istemiş fakat borçlu ilk oturumda imzanın kendisine ait olduğunu ikrar etmişse, icra mahkemesinin böyle bir durumda itirazın kesin kaldırılmasına karar vermesi gerektiği görüşündedir (bkz. 12. HD, 20.9.1977, 6715/7214, Uyar, **İtiraz**, **a.g.e.**, s. 890). Ancak bir hususu kamu düzenine ilişkin kabul etikten sonra bunun taraf iradeleriyle değiştirilebileceğini kabul etmek kanımızca uygun bir yaklaşım değildir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin burada yapması gereken sadece sürenin geçirilmiş olması nedeniyle talebin reddedilmesi olmalıydı (ayrıca bkz. zikrettiğimiz Yargıtay kararının karşı oy yazısı için bkz. Uyar, **İtiraz**, **a.g.e.**, s. 890-891).

⁹⁶ Karş. Kiraz, **a.g.e.**, s. 239 vd.; Kuru, **El Kitabı**, s. 237; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 124; Uyar, **İtiraz**, **a.g.e.**, s. 786; Üstündağ, **İcra**, **a.g.e.**, s. 104; Yıldırım, **a.g.e.**, s. 55.

⁹⁷ Kiraz, **a.g.e.**, s. 240-241.

ilişkin hükümlerden yararlanabilip yararlanamayacağı sorusu sorulmuş ve olumsuz yanıt verilmiştir⁹⁸. Her şeyden önce, eski hâle getirme müessesesi, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmiş, hâkim tarafından tayin edilen kesin sürelerin kaçırılması hâlinde başvurulabilecek bir yoldur. Nitekim HUMK m. 166 hükmünde açıkça “*bu kanun*” ifadesi kullanılmış olduğundan, mevcut düzenleme itibariyle eski hâle getirmeye ilişkin hükümlerin icra ve iflâs hukukunda kıyas yoluyla dahi uygulanması mümkün değildir⁹⁹.

3. ALACAKLININ İTİRAZIN İPTALİ DAVASI AÇMIŞ OLMASININ GEÇİCİ KALDIRMA TALEBİNDE BULUNMA HAKKINA ETKİSİ

Yukarıda da ifade edildiği üzere¹⁰⁰, borçlunun imzaya itirazı üzerine alacaklının itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurmak veya mahkemede itirazın iptali davası açmak şeklinde iki seçimlik hakkı bulunmaktadır. Öğretide hâkim olan görüşe göre, alacaklı borçlunun itirazını hükümden düşürebilmek için genel mahkemede borçluya karşı bir itirazın iptali davası açmışsa, dava devam ettiği sürece, bu yoldan vazgeçerek itirazın (geçici) kaldırılması talebinde bulunamaz¹⁰¹. Buna karşılık aksi yöndeki bir görüşe göre, seçim hakkını mahkemede dava açmak suretiyle kullanan alacaklı, sonrada davadan vazgeçerek itirazın kaldırılması yoluna başvurabilir¹⁰². Hâkim görüşe paralel olarak Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında “...önce itirazın iptalini isteyen alacaklının daha sonra merciden itirazın kaldırılmasını talep edemeyeceği...” ifade edilmektedir¹⁰³. Buna karşılık, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun nispeten yeni tarihli bir kararında, alacaklının aynı anda hem itirazın iptali davasını açmış hem de itirazın kaldırılması yoluna başvurmuş olması hâlinde; alacaklı itirazın iptali davasından feragat ettiği takdirde, bu durumun itirazın kaldırılması talebinin incelenmesine engel

⁹⁸ Kiraz, **a.g.e.**, s. 243.

⁹⁹ Erdal Tercan, **Medenî Usul Hukukunda (Kesin Sürelerin Kaçırılması Hâlinde) Eski Hale Getirme** (Ankara: Yetkin Yayınları, 2006), s. 160 vd.; Kiraz, **a.g.e.**, s. 243-244.

¹⁰⁰ Bkz. Yuk. II. Bölüm, 1.

¹⁰¹ Kuru, İcra, C. I, **a.g.e.**, s. 281; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 105. Kiraz ise, alacaklıya hem itirazın icra mahkemesinde kaldırılmasını talep etme hem mahkemede itirazın iptali davasını açabilme imkânının tanınması gerektiği görüşündedir (Bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 66).

¹⁰² Özkan, **a.g.e.**, s. 103.

¹⁰³ 19. HD, 3.7.2003, 4267/7322 (Kiraz, **a.g.e.**, s. 67).

olmayacağı ifade edilmektedir¹⁰⁴. Başka bir söyleyişle Hukuk Genel Kurulu, bu kararıyla alacaklının her iki yola da birden başvurabileceğini kabul etmektedir.

4. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASINDA GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

4.1. Görevli Mahkeme (İcra Mahkemesi)

İtirazın geçici kaldırılması yolunda görevli mahkeme, icra mahkemesidir (bkz. m. 4, I; m. 68/a, I). İcra mahkemesi, icra ve iflâs dairelerinin işlemlerinin doğru ve kanuna uygun olup olmadığını denetlemek; ayrıca, icra ve iflâs hukukuna ilişkin bazı davalara ve kanunla kendisine verilen diğer işlere¹⁰⁵ bakmak üzere kurulmuş, tek hâkimli bir uzmanlık mahkemesidir (m. 4). İcra mahkemesi her yargı çevresinde kurulur. Aynı bir icra mahkemesinin bulunmadığı bir yargı çevresinde itirazın kaldırılması talebi, asliye hukuk mahkemesi tarafından icra mahkemesi sıfatıyla karara bağlanır¹⁰⁶.

Genel olarak görev konusuna ilişkin olarak kanunlarda yer alan kurallar, kamu düzenine ilişkin olup emredici bir nitelik taşırlar. Aynı şekilde görev konusu, mahkemeye ilişkin bir dava şartıdır¹⁰⁷. İcra mahkemesi, itirazın gerek kesin gerek geçici

¹⁰⁴ "...Alacaklının, borçlu hakkında yaptığı icra takibine itiraz edilmesi üzerine, alacaklı önce 14.10.2002 tarihinde asliye hukuk mahkemesi'nde itirazın iptali davası açmış, daha sonra da 21.11.2002 tarihinde tetkik merciinden itirazın kaldırılmasını istemiştir. Ancak yargılama sırasında itirazın iptali davasından 09.12.2002 havale tarihli dilekçe ile feragat etmiş, mahkemece verilen feragat nedeni ile davanın reddine dair karar temyiz edilmeksizin 27.04.2003 tarihinde kesinleşmiştir. Asliye hukuk mahkemesi'ndeki davanın, alacaklının davayı takipten feragati nedeniyle ret ile sonuçlanması, icra tetkik merciinden isteğin incelenmesine engel teşkil etmez. Bu durumda merciinin kesin hükümden söz ederek isteğin reddine karar verilmesi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir..." HGK, 22.12.2004, 6 – 717/747 (Kazancı – İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁰⁵ Örneğin bkz. İİK m. 13, 16 – 18, 97 – 99, 147, 150/ a, 228, 269/ c, 275. İcra mahkemesinin görev alanı konusunda ayrıca bkz. Talih Uyar, **İcra Hukukunda Yetki – Görev ve Yargılama Usulü: "Tetkik Mercii"** (İkinci Basım. Manisa: Şafak Yayınevi, 1983), s. 90 vd.

¹⁰⁶ Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 70.

¹⁰⁷ Bilge/Önen, **a.g.e.**, s. 173; Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, **a.g.e.**, s. 129, 130; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 95; Üstündağ, Yargılama, **a.g.e.**, s. 170.

kaldırılması yolunda, görevli olduğu hâlde görevsizlik kararı verirse, söz konusu karar bir mutlak bozma nedeni teşkil eder¹⁰⁸.

Mahkemelerin görevi kamu düzenine ilişkin olduğundan, icra takibinin taraflarının, görevli icra mahkemesi dışında bir mahkemeyi itirazın kaldırılması yolunda görevli mahkeme olarak tayin etmeleri mümkün değildir. Ayrıca itirazın kaldırılması bir dava olmayıp, takip hukuku içerisinde takip hukukuna özgü bir yol (hukukî çare) olduğundan, icra takibinin alacaklısı ile borçlusunu arasında bir tahkim sözleşmesi bulunsa dahi, itirazın kaldırılması sırasında borçlu tarafından tahkim iddiası ileri sürüldüğü takdirde, söz konusu itirazın reddedilmesi gerekir¹⁰⁹.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi alacaklı, borçlunun imzaya itirazını hangi şekilde hükümden düşürebileceği konusunda seçimlik bir hakka sahiptir. Bu husus, Kanun'da emredici şekilde düzenlendiğinden, icra takibinin taraflarının söz konusu seçimlik hakkı ortadan kaldırıncı nitelikte bir sözleşme yapmaları caiz değildir¹¹⁰.

Alacaklı, görevsiz mahkemede itirazın geçici kaldırılması talebinde bulunduğu ve söz konusu mahkeme görevsizlik kararı verdiği takdirde, alacaklının görevsizlik kararının kesinleşmesinden itibaren on gün içerisinde (bkz. HUMK m. 193) görevli icra mahkemesine başvurması gerekir.

4.2. Yetkili İcra Mahkemesi

İtirazın geçici kaldırılması taleplerinde yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tâbi bulunduğu icra mahkemesidir¹¹¹. Öğretide kabul edildiği üzere, icra mahkemesinin itirazın kaldırılması taleplerine ilişkin yetkisi kesin, yani

¹⁰⁸ Örneğin "...genel haciz yoluyla yapılan takipte, ...itirazın kaldırılması istemini inceleme görevi icra mahkemesine aittir. Aksine düşüncelerle tüketici mahkemesinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmesi isabetsizdir." 12. HD, 21.9.2004, 15067/19890. Ayrıca bkz. 12. HD, 18.12.2003, 21712/25636; 12. HD, 2.12.1994, 15397/15388; 12. HD, 30.1.1986, 7620/983 (Kararlar için bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 218).

¹⁰⁹ Bkz. 12. HD, 27.2.1990, 8745/1848 (Nazif Kaçak, **İcra ve İflâs Kanunu Şerhi** (İkinci Basım. Ankara: Adalet Yayınevi, 2003), s. 404).

¹¹⁰ Bkz. Kiraz, **a.g.e.**, s. 217.

¹¹¹ Kiraz, **a.g.e.**, s. 219; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 260; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 206; Muşul, **a.g.e.**, s. 301.

kamu düzenine ilişkindir¹¹². Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında buradaki yetkinin kesin olduğunu belirtmektedir¹¹³. Gerçekten de, icra mahkemesinin yetkisi icra dairesinin yetkisi ile bağlantılıdır. Bu itibarla itirazın geçici kaldırılması talebini inceleyecek ve sonuca bağlayacak olan icra mahkemesi, alacaklının icra takibini başlattığı icra dairesinin yetki sınırları dâhilinde kurulmuş olan icra mahkemesidir. Bu cümleden hareketle itirazın geçici kaldırılması talebiyle başvuru icra mahkemesinin, yetkili olup olmadığını re'sen incelemesi ve yetkisiz ise yetkisizlik kararı verip dosyadan elini çekmesi gerekir.

İcra mahkemesinin itirazın kaldırılması talepleri bakımından yetkisi kesin olduğuna göre, icra takibinin taraflarının aralarında yapmış oldukları bir yetki sözleşmesiyle başka bir yargı çevresindeki icra mahkemesini yetkili kılmaları da mümkün değildir¹¹⁴.

İcra mahkemesinin yetkisizlik kararı vermesi hâlinde, burada HUMK m. 193 hükmünün kıyas yoluyla uygulanması, yani zikredilen madde hükmü gereğince alacaklının yetkisizlik kararına karşı temyiz süresinin sona erdiği veyahut Yargıtay'ın onama kararının kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde yetkili (veya yetkisiz) icra mahkemesine başvurması gerekir¹¹⁵. Alacaklı on gün içinde yetkili icra mahkemesine başvurmazsa itirazın geçici kaldırılması talebinde bulunmamış sayılır. Ancak, alacaklı, İcra ve İflâs Kanununun 68/a maddesinde yer alan altı aylık süre içinde

¹¹² Kiraz, **a.g.e.**, s. 219; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 260; Uyar, İtiraz, **a.g.e.**, s. 528.

¹¹³ “*Borçlu hakkında Beyoğlu (İ)cra Dairesinde takip yapılmıştır. Alacaklı itirazın kaldırılmasını Beyoğlu İcra Müdürlüğüne bağlı olduğu tetkik merciinden isteyebilir. Kesin yetki kuralına aykırı olarak Çayeli icra tetkik merciine yapılan başvurunun yetki yönünden reddine karar verilmek gerekir(k)en işin esası incelenerek yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir...*” 12. HD, 16.10.1997, 9308/10878 (Kiraz, **a.g.e.**, s. 219’ dan naklen).

¹¹⁴ Kiraz, **a.g.e.**, s. 220. “*Alacaklı İİK.nun 68. maddesi uyarınca itirazın kaldırılması istemi ile yaptığı başvurunun İİK.nun 4. maddesi uyarınca icra takibinin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu Bakırköy İcra Tetkik Mercii Hakimliğince incelenip sonuçlandırılması gerekir. Anılan kesin yetki kuralı kamu düzeninden olup, yetki sözleşmesi ile değiştirilemez ve bu hususta yapılan yetki sözleşmelerine itibar edilemez. O halde Merciiçe işin esasının incelenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.*” 12. HD, 18.3.2003, 3172/5590 (Kazancı – **İçtihat Bilgi Bankası**). Buna mukabil takibin taraflarının aralarında yapacakları ve icrayı genişletici nitelikteki bir yetki sözleşmesiyle yetkili olmayan bir icra dairesini yetkili kılmaları mümkündür (Bu konuda geniş bilgi için bkz. İbrahim Aşık, **İcra Sözleşmeleri** (Ankara: Turhan Kitabevi, 2006, s. 115 vd.).

¹¹⁵ Kuru, İcra, C. I, **a.g.e.**, s. 372-373; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 261; Uyar, İtiraz, **a.g.e.**, s. 529. Ayrıca bkz. 12. HD, 24.4.1989, 11529/6090 (Karar için bkz. Uyar, İtiraz, **a.g.e.**, s. 641, 642). Ayrıca bkz. ve karşı. Kiraz, **a.g.e.**, s. 220 dn. 24’ de anılan yazarlar.

yeniden harç ödeyerek yetkili icra mahkemesinden itirazın geçici kaldırılmasını talep edebilir. Kanımızca meseleye en uygun çözüm tarzı budur. Zira her şeyden önce, icra mahkemesinin yetkisizlik kararı usule ilişkin bir nihai karar niteliği taşır; başka bir söyleyişle, burada takibinin dayanağı olan senet altındaki imzanın borçluya ait olup olmadığına dair bir karar verilmemekte, yani işin esası çözülmemektedir. İkinci olarak, burada icra dairesinin yetkisi de tartışma konusu olmayıp, ne ödeme emrinin hükümsüz sayılmasına, ne de alacaklının yetkili icra dairesinde takibe yeniden başlamasına gerek bulunmaktadır¹¹⁶.

Buna karşılık borçlu imzaya itirazıyla birlikte, bu itirazıyla çelişmeyen diğer itiraz nedenlerini de ileri sürebilir. Bu cümleden olmak üzere, borçlu hem takibin dayanağı olan adı senet altındaki imzaya, hem de takibin yapıldığı icra dairesinin yetkisine itiraz edebilir¹¹⁷. Bu faraziyede takip hukukuna ilişkin olan söz konusu yetki itirazı da imza inkârı ile birlikte işlem göreceğinden, alacaklı geçici kaldırma yoluna başvurabilir. İşte böyle bir durumda icra mahkemesi, imza itirazından önce yetki itirazını inceleyip karara bağlar¹¹⁸. İcra mahkemesi, borçlunun yetki itirazında haklı olduğu kanaatine varırsa, yetkisizlik nedeniyle itirazın kaldırılması talebinin reddine karar vermelidir. Alacaklının bu karardan sonra ne şekilde davranması gerektiği konusu öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, burada Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 193. maddesi kıyasen uygulanmalı ve alacaklı yetkisizlik kararına karşı temyiz süresinin sona erdiği veya Yargıtay'ın onama kararının kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde yetkisiz icra dairesine başvurarak, takip dosyasının yetkili icra dairesine gönderilmesini istemelidir. Alacaklı, on gün içinde takip dosyasının yetkili icra dairesine gönderilmesini istemezse, icra takibi yapılmamış sayılır¹¹⁹. Buna karşılık aksi görüşe göre ise, İcra İflas Kanunu m. 50/I hükmünde, sadece yetkili icra dairesinin tayini konusunda Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu m. 193 hükmüne yapılan sınırlı

¹¹⁶ Karş. Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 111; Kiraz, **a.g.e.**, s. 221-222; Saim Üstündağ, “İlamsız İcrada İcra Dairesinin Yetkisine İtiraz”, İBD Sayı no 10-12: (1986), s. 613-627), s. 625.

¹¹⁷ Kiraz, **a.g.e.**, s. 131; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 106, 107; Muşul, **a.g.e.**, s. 271.

¹¹⁸ Baki Kuru, “Ödeme Emrine İtiraz”, **AD** Sayı no. 3-4: (1961), s. 268-293, s. 272. Karş. Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 111.

¹¹⁹ Baki Kuru, “İlamsız İcrada İcra Dairesinin Yetkisine İtiraz”, **İBD** Sayı no 7-9: (1986), s. 424-432, s. 428-429; Kuru, İtiraz, **a.g.m.**, s. 272; Özkan, **a.g.e.**, s. 136-137.

bir atıf söz konusudur. Bu nedenle, icra mahkemesinin re'sen veya borçlunun ileri sürdüğü yetkisizlik itirazını haklı görerek yetkisizlik kararı vermesi hâlinde, alacaklı, yetkili icra dairesinde yeniden harç ödeyerek yeni bir takip başlatmalıdır¹²⁰.

5. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI DİLEKÇESİ

Borçlunun takibin dayanağı olan âdi senet altındaki imzayı inkâr etmesi üzerine, itirazın geçici kaldırılmasını isteyen alacaklının icra mahkemesine bir dilekçe ile veya sözlü olarak başvurması gerekir (bkz. m. 70). Ancak, İcra ve İflâs Kanunu'nda, itirazın kaldırılması dilekçesinin hangi hususları içermesi gerektiği konusunda herhangi bir hüküm yer almamaktadır. İtirazın geçici kaldırılması prosedürü bir dava değildir. Bu itibarla itirazın geçici kaldırılması dilekçesinin hazırlanmasında, HUMK m. 179 hükmünün esas alınmasına gerek yoktur¹²¹. Bununla birlikte itirazın geçici kaldırılması dilekçesi, asgarî bir takım unsurları içermelidir¹²²:

- *İtirazın geçici kaldırılmasının talep edildiği yetkili*¹²³ *icra mahkemesi.*
- *İlgili takip dosyası numarası:* Alacaklı itirazın geçici kaldırılması dilekçesinde ilgili takip dosyası numarasını hiç belirtmemişse, bu husus tek başına geçici kaldırma talebinin reddi nedeni değildir. İcra hâkiminin, bu durumda, davayı aydınlatma ödevi çerçevesinde (HUMK m. 75, II) takip dosyası numarasını alacaklıya açıklattırması gerekir¹²⁴. Buna mukabil takip dosyası numarası dilekçede yanlış gösterilmişse, bu durum “*zahir ve açık olan yazı ...*” hatası olarak kabul edilip her zaman düzeltilebilir (bkz. HUMK m. 80)¹²⁵.

¹²⁰ Kiraz, **a.g.e.**, s. 222; Üstündağ, Yetki İtirazı, **a.g.m.**, s. 625.

¹²¹ Karş. Kiraz, **a.g.e.**, s. 229; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 261; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 204.

¹²² Karş. Kiraz, **a.g.e.**, s. 229 dn. 55; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 261. Ayrıca bkz. Muşul, **a.g.e.**, s. 306; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 134; Yıldırım, **İcra**, s. 61.

¹²³ Bkz. Yuk. Bölüm 2, 3.1.

¹²⁴ Karş. Özkan, **a.g.e.**, s. 143.

¹²⁵ Kiraz, **a.g.e.**, s. 231.

- *Takip alacaklısı ile takip borçlusunun ad, soyadı ve adresleri (karş. HUMK m. 179, I, b.1):* Borçlu, takibin dayanağı olan âdi senet altındaki imzaya vekili vasıtasıyla itiraz etmişse, alacaklı, itirazın geçici kaldırılması talepli dilekçesinde, borçlunun vekilini (ve vekilinin adresini) de göstermelidir. Ancak bu durum, itirazın geçici kaldırılması dilekçesinde borçlunun kendisinin de gösterilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Zira borçlunun icra mahkemesindeki ilk duruşmaya bizzat katılması (duruşmada hazır bulunması) zorunludur (m. 68/a, II). Bu nedenle duruşma davetiyesinin borçlunun vekilinin yanı sıra, borçlunun bizzat kendisine de gönderilebilmesi için, borçlunun ad, soyadı ve adresi itirazın geçici kaldırılması dilekçesinde yer alması her halükârda gerekli bir koşuldur¹²⁶.
- *Dilekçe konusu ve itirazın geçici kaldırılması nedeni:* İtirazın geçici kaldırılması dilekçesinde, borçluya karşı bir icra takibi yapıldığı, borçlunun takibin dayanağı olan senet altındaki imzayı inkâr ettiği, bu inkârda haksız olduğu belirtilmelidir.
- *Talep sonucu:* Dilekçenin talep sonucu, borçlunun itirazının geçici olarak kaldırılması ile yüzde kırktan aşağı olmamak üzere icra inkâr tazminatına mahkûm edilmesi talebini içermelidir.

Yukarıda sayılan hususlar dışında alacaklı, itirazın geçici kaldırılması dilekçesine, borçlunun imzaya ayrıca ve açıkça itiraz ettiğini içeren ve kendisine tebliğ edilmiş olan itiraz dilekçesi örneğini; ayrıca ödeme emri nüshasını (m. 64) da ekleyebilir. Bu belgelerin eklenmemiş olması, geçici kaldırma talebinin reddini gerektirmez. Alacaklıya tebliğ edilmiş itiraz dilekçesi örneği, burada geçici kaldırma talebinin süresinde yapıp yapılmadığının tespitine hizmet eder¹²⁷.

İcra mahkemesi, alacaklının geçici kaldırma talebi üzerine yapacağı yargılamada, basit yargılama usûlünü uygular (HUMK m. 507 – 511). Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 508. maddesi hükmü uyarınca geçici kaldırma dilekçesinin

¹²⁶ Ayrıca bkz. Aşa. Bölüm 2, 6.1.

¹²⁷ Bkz. İtirazın iptali davası bakımından bu hususu ifade eden Özkan, **a.g.e.**, s. 142-143.

iki nüsha hâlinde düzenlenmesi ve dilekçenin alacaklı yahut vekili tarafından imzalanması gerekir. Aynı şekilde geçici kaldırma talebi sözlü olarak tutanağa geçirilmek suretiyle yapılmışsa, söz konusu tutanağın altı da yine alacaklı veya vekili tarafından imzalanmalıdır¹²⁸.

6. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASINDA HARÇ VE MASRAFLAR

İtirazın kaldırılması talebi dilekçe ile icra mahkemesine sunulduktan sonra, icra mahkemesi hâkimi tarafından dilekçenin havalesi üzerine, alacaklıdan başvurma harcı alınır ve harcın ödendiği tarihte icra mahkemesine başvurulmuş kabul edilir¹²⁹. Harçlar Kanunu Genel Tebliği, Seri No: 29¹³⁰ uyarınca, itirazın kaldırılması talebiyle icra mahkemesine başvurulduğunda, maktu harç alınır ve duruşma sonucunda taraf vekilleri için maktu vekâlet ücretine hükmedilir¹³¹.

7. YARGILAMA USÛLÜ

7.1. Genel Olarak

İcra mahkemesi itirazın geçici kaldırılması yolunda basit yargılama usulünü uygular (HUMK m. 507 – 511).

İcra ve İflâs Kanununun 68/a, II ve 70. madde hükümleri uyarınca, icra mahkemesi, itirazın geçici kaldırılması taleplerini mutlaka duruşmalı olarak karara bağlar. İcra mahkemesi, duruşma yapmadan dosya üzerinde inceleme ile karar veremez.

İcra ve İflâs Kanununun 70. maddesinin aynı Kanunun 18. maddesinin üçüncü fıkrasına yaptığı yollama nedeniyle, icra mahkemesinin tarafları *en kısa zamanda* duruşmaya çağırması gerekir.

¹²⁸ Kiraz, **a.g.e.**, s. 231.

¹²⁹ Kiraz, **a.g.e.**, s. 223; Kuru, İcra C. I, **a.g.e.**, s. 321 dn. 3; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 69 dn. 131.

¹³⁰ Resmî Gazete, 25.12.1995, S. 22504.

¹³¹ Kiraz, **a.g.e.**, s. 95; Özkan, **a.g.e.**, s. 43.

İtirazın geçici kaldırılması duruşmasında, borçlu, bizzat mahkemede hazır bulunmak zorundadır (m. 68/a, II). Zira aşağıda da görüleceği gibi, itirazın geçici olarak kaldırılmasını sağlamak için imza incelemesine gerek olduğundan, borçlunun, icra mahkemesinde yapılacak duruşmaya katılması bir zorunluluk teşkil eder¹³².

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 62. maddesi hükmü uyarınca, vekil ile takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır. Nitekim itirazın geçici kaldırılması talebi alacaklı vekili tarafından yapılmışsa, duruşma davetiyesinin de alacaklı vekiline gönderilmesi gerekir. Aynı şekilde yine Kanunun 62. maddesi uyarınca, imza inkârı borçlu vekili tarafından yapıldığı takdirde, duruşma davetiyesinin borçlu vekiline de gönderilmesi zorunludur. Ancak bu durumda duruşma davetiyesi bizzat borçlunun kendisine de gönderilmelidir. Bu zorunluluk *borçlunun bizzat mahkemede hazır bulunması* zorunluluğunu öngören 68/a maddesinin ikinci fıkrasından kaynaklanmaktadır.

Nitekim Yargıtay da, pek çok kararında bu zorunluluğa dikkat çekmektedir:

“Borçluya icra dairesinin yetki çevresi içerisinde ödeme emri tebliğ edilmişse icra mahkemesindeki ilk duruşmada bizzat hazır bulunmaya mecburdur. (madde 68/a-2) İcra mahkemesindeki ilk duruşmaya borçlu vekilinin gelmiş olması yeterli değildir, bizzat borçlunun gelmesi gerekir. Borçlu ödeme emrine vekil aracılığıyla itiraz etmiş olsa bile ilk duruşma davetiyesinin borçlunun kendisine de gönderilmesi zorunludur. Yalnız borçlu vekiline tebliğ edilen duruşma davetiyesine dayanarak, borçlunun ilk duruşmaya gelmemiş olduğundan bahisle mahkemece imzaya itiraz etmemiş sayılmasına karar verilmesi isabetsizdir”¹³³.

İcra mahkemesi, borçlu ilk duruşmada hazır bulunmadığı takdirde, başka hiçbir inceleme yapmaksızın itirazın geçici kaldırılmasına karar verir (m. 68/a V).

Borçlu ilk duruşmada hazır değilse ve fakat vekili hazır bulunuyorsa, icra mahkemesi vekile, müvekkilini bir sonraki duruşmada hazır bulundurması için süre verebilir mi? Yargıtay bu soruya olumsuz yanıt vermektedir:

¹³² Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 122.

¹³³ 12. HD, 24.2.2005, 829/3666 (Kazancı – **İçtihat Bilgi Bankası**).

“Mahkemece borçlu vekiline imza incelemesi için müvekkilini hazır etmek üzere kesin süre verildiği, hazır edilmediğinden bahisle davanın reddine karar verildiği görülmüştür. Uygulanması gereken İİK.nun 170/3. maddesi yollaması ile 68/a maddesinde yazılı meşruatı içeren tebligatın bizzat borçlu asile yapılması gerekir. Bu durumda borçlu asil tebligata rağmen duruşmaya gelmez ise davanın reddine karar verilir. Mahkemece usul hükümlerinde yer almadığı halde vekile müvekkilini hazır etmesi konusunda sorumluluk yüklenmesi doğru değildir. Mahkemece borçlu asile usulüne uygun isticvap davetiyesi çıkarılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken davanın reddi kararı verilmesi isabetsizdir.”¹³⁴

Bununla birlikte, borçluya gönderilen duruşma davetiyesinde, borçlunun ilk duruşmada hazır bulunmadığı takdirde, imzaya itirazının kaldırılacağı ihtarı yer almalıdır:

“68/a maddesinde yazılı meşruatı içeren tebligat borçlu asile 4.10.2002 tarihinde tebliğ edilmiş ise de, borçlu duruşmaya gelmemiştir. Bu durumda Merciiice İ.İ.K.'nun 68/a maddesi şartları çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, ilk rapora dayalı olarak yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.”¹³⁵

Ancak davetiyedeki ihtarın okunaklı (anlaşılır) olması gerekir. Aksi durumda ihtarın Kanuna uygun biçimde yapıldığından bahsedilemez:

“İsticvap için talimat mahkemesince çıkartılan davetiyede 68/a maddesinde yazılı meşruhatın okunam(a)yacak şekilde olduğu düşünülmeden, borçlunun talimat mahkemesine tebligata rağmen gelmediğinden bahisle tetkiksiz itirazın kaldırılmasına karar verilmesi isabetsiz (dir)”¹³⁶

¹³⁴ 12. HD, 26.3.2004, 2617/7216 (Kazancı – İctihat Bilgi Bankası).

¹³⁵ 12. HD, 16.9.2003, 13984/17741 (Kazancı – İctihat Bilgi Bankası).

¹³⁶ 12. HD, 12.4.1984, 2053/4503 (Uyar, İtiraz, a.g.e., s. 872).

7.2. İmza İncelemesi

İcra mahkemesinin yapacağı imza incelemesini açıklamaya geçmeden önce bazı hususları açıklığa kavuşturmakta yarar vardır. Daha önceden belirttiğimiz üzere, borçlu, imza itirazı ile birlikte imza itirazı ile çelişmeyen itirazlarını da bildirebilir. İtirazın geçici kaldırılması talebini inceleyen icra mahkemesi, borçlunun imza itirazı dışındaki itirazlarını ilk önce inceler. İcra mahkemesi borçlunun, alacağın esasına ilişkin olmayan itirazlarını; yetki veya derdestlik itirazı gibi, imza incelemesine geçmeden önce karara bağlar¹³⁷. Bu itirazları kabul ederse, imza incelemesine başlamadan itirazın geçici olarak kaldırılması talebinin reddine karar verir.

İcra mahkemesi, alacağın esasına ilişkin olmayan itirazları kabul etmezse, borçlunun imza itirazı ile çelişmeyen, alacağın esasına ilişkin itirazlarını incelemeye başlar. Örneğin, borçlu imza itirazı ile birlikte zamanaşımı itirazında da bulunmuş ise, icra mahkemesi, imza incelemesine başlamadan önce zamanaşımı itirazını inceleyip bir karara bağlamalıdır. İcra mahkemesi, imza itirazı dışındaki itirazları karara bağladıktan sonra, icra mahkemesi imza incelemesine geçebilir.

Bunun gibi borçlu sadece imza itirazında bulunmuş ise icra mahkemesi derhal imza incelemesine başlayabilir.

İcra mahkemesinin inkâr edilen imzanın borçluya ait olup olmadığını nasıl inceleyeceği, İcra ve İflâs Kanunu'nun 68a maddesinde düzenleme altına alınmıştır. Kanun koyucu icra mahkemesinin yapacağı imza incelemesi için bir sıra belirleyip, imza incelemesinin nasıl yapılacağı konusunda bazı özel hükümler koyduktan sonra bu konudaki Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine yollamada bulunmuştur (68a/III, IV). Buna göre, imza incelemesi esnasında, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bilirkişiye ait hükümleri ile 309. maddesinin II,III ve IV. fıkraları ve 310,311 ve 312. maddeleri uygulama bulacaktır.

İcra mahkemesi, alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi üzerine taraflardan izahat alır. Alınan izahat sorunu çözmeye yeterli olmaz ise, icra mahkemesi imza incelemesi yaparak bir karara varır. İmza incelemesi, şayet tatbiki medar imza

---

¹³⁷ Kuru, El Kitabı, a.g.e., s. 277.

varsa, bu imzalar ile inkar edilen imzaların karşılaştırılması yolu ile, tatbiki medar imzanın bulunamaması veya tatbiki medar imza olmasına rağmen, yapılan incelemede icra hâkiminde bir karara varabilecek kadar kanaat oluşmaması halinde istiktap yolu ile yapılır.

Kanun koyucu, yapılacak imza incelemesi için belli bir sıra öngörmüştür¹³⁸. Buna göre, icra mahkemesinin yapacağı imza incelemesi, alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi üzerine yine icra mahkemesinin taraflardan alacağı izahat ile başlar. Gerçekten de bazen icra mahkemesinin taraflardan alacağı izahat sonunda sorun çözüme ulaştırılabilir. Borçlu inkâr etmiş olduğu imzayı daha sonra icra mahkemesi huzurunda kabul edebilir. Bu durumda imzası inkâr edilen adi senet, imzası ikrar edilmiş bir senede dönüşeceğiinden, alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi itirazın kesin kaldırılması talebine dönüşür¹³⁹.

Bu durum, genellikle, alacaklının takip konusu adi senedi icra dairesine vermeden takip yaptığı durumlarda görülür. Borçlu, icra mahkemesinin izahat alması esnasında daha önce görmediği senedi görüp senet altındaki imzanın kendisine ait olduğunu ikrar edebilir. İmzası ikrar edilmiş adi senet, ispat gücü bakımından resmi senet hükmünde olduğundan¹⁴⁰ ve borçlunun imzayı kabul etmesi ile uyumsuzluk konusu bir sorun da kalmadığından itirazın geçici kaldırılması talebi, kesin kaldırma talebine dönüşür. Böylece icra mahkemesinin imza incelemesine gerek kalmadan sorun çözüme kavuşturulmuş olur. Ancak, kanun koyucunun imza incelemesi için belirlediği sırada ilk safhayı oluşturan ve bazen imza incelemesi yapılmasına gerek kalmadan karara varılabilmesini sağlayan taraflardan izahat alınması hususu pek uygulama alanı bulamamıştır¹⁴¹.

Borçlu icra mahkemesi önünde de imzasını inkar etmeye devam ederse bu durumda icra mahkemesi, inkar edilen imzanın borçluya ait olup olmadığını inceler¹⁴².

¹³⁸ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 278; Muşul, **a.g.e.**, s. 304 vd. ; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 135, Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 217; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 123 vd.

¹³⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 277.

¹⁴⁰ Kuru, Usul, C. II, **a.g.e.**, s. 2084.

¹⁴¹ Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 217.

¹⁴² Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 277.

İcra mahkemesi bu incelemeyi yukarıda sıraladığımız şekilde yapacaktır¹⁴³. Buna göre önce borçlunun (varsa) imza karşılaştırılmasında esas alınabilecek imzası ile takip konusu senet altındaki inkar edilen imza karşılaştırılıp incelenir. Borçlunun tatbiki medar imzası bulunması halinde, icra hâkimi, bu imza ile inkar edilen imzayı karşılaştırarak bir karar verir.

Uygulamaya elverişli (medarı tatbik) belgelerin neler olduğu, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu m.309/III'de tahdidî olarak sayılmıştır. Uygulamaya elverişli belge altındaki imza kesin olarak borçluya ait kabul edilir. Bu sebeple böyle bir belgenin varlığı halinde, icra hâkimi inkâr edilen imza ile uygulamaya elverişli imzayı karşılaştırarak bir karara varacaktır.

Uygulamaya elverişli belge, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu m.309/III'e göre "...iki tarafın ittifak ettikleri her nevi evrak ile senedatı resmîyeden olan ve bir kimse tarafından hasbel memuriye veya mahkeme huzurunda tahriri veya imza edilen evrak..." olarak açıklanmıştır. Bu özelliklere sahip belgelerin varlığı halinde, icra hâkimi, bu belgeler altındaki imza ile inkâr edilen imzayı karşılaştırmalıdır. Uygulamaya elverişli imza varken, hâkim, borçluya yazı yazdırma yoluna başvuramaz¹⁴⁴.

Uygulamaya elverişli belgelere örnek olarak şunları verebiliriz; borçlunun icra tutanağındaki imzası¹⁴⁵, tapu dairesinde düzenlenen resmi senetteki imzası, evlenme defterindeki imzası, ticaret sicilindeki uygulama imzası, mahkeme huzurunda atılmış olduğu imzalar¹⁴⁶, uygulamaya elverişli imzalara örnek olarak verilebilir. Ancak şuna dikkat edilmelidir ki, uygulamaya elverişli imza ile inkâr edilen imza arasında atılış tarihleri itibariyle imzanın zamanla değişebileceği kadar bir süre geçmiş olmamalıdır¹⁴⁷.

Alacaklı tarafından uygulamaya elverişli imzalar icra dairesine daha önceden getirilmiş olabileceği gibi, alacaklı icra dairesinden borçlunun uygulamaya elverişli

¹⁴³ Muşul, **a.g.e.**, s. 309.

¹⁴⁴ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 278.

¹⁴⁵ Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 218.

¹⁴⁶ Kuru, Usul, C. II, **a.g.e.**, s. 2089 vd.; Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, **a.g.e.**, s.443.

¹⁴⁷ Kuru, Usul, C. II, **a.g.e.**, s. 2091.

imzalarını taşıyan belgeleri resmi dairelerden veya üçüncü kişilerden getirtmesini isteyebilir. İcra dairesi, ilk önce uygulamaya elverişli imza ile karşılaştırma yaparak inkâr edilen imzanın borçluya ait olup olmadığına karar vermek zorunda olduğundan, alacaklı tarafından uygulamaya elverişli belgeler getirilmese de bu tür belgelerin olup olmadığını alacaklıya sormadan istiktap yoluna başvuramaz¹⁴⁸.

Borçlunun uygulamaya elverişli imzasının bulunamaması veya böyle bir imzasının olmasına rağmen icra mahkemesinin yaptığı imza karşılaştırılması sonucunda icra hâkiminde imzanın borçluya ait olup olmadığı konusunda bir kanaat oluşmaz ise, yazı yazdırma ve imza attırma (istiktap) yoluna başvurulur¹⁴⁹. Borçlu, hâkim huzurunda yazı yazıp imza atacaktır. Ancak borçluya yazdırılacak ibareler, bilirkişi tarafından hazırlanır¹⁵⁰. Borçluya yazdırılan yazı ve attırılan imza ile inkar edilen imzanın karşılaştırılması çok defa bilirkişi tarafından yapılır¹⁵¹.

İnkâr edilen imza ile varsa uygulamaya elverişli imza veya istiktap yolu ile elde edilen imza karşılaştırılıp bir sonuca varılır. Şayet inkâr edilen imza ile karşılaştırılacak imza arasında ilk bakışta büyük bir benzerlik söz konusu ise, imza karşılaştırmasını hâkim kendiliğinden yapabilir¹⁵². Bir Yargıtay kararında da “...uygunluk ve benzerliği bariz şekilde görülüp özel bilgi ve ihtisası gerektirmeyen imzaların mukayese ve incelenmesinde icra hâkimini mutlaka bilirkişinin mütalaasını almaya zorlayan bir kanun hükmü yoktur¹⁵³” denilmektedir. Ancak hemen şunu da belirtmeliyiz ki, yine Yargıtay, icra mahkemesinin imzanın borçluya ait olmadığı sonucuna ancak bilirkişi incelemesi ile ulaşabileceğine hükmetmiştir¹⁵⁴. Yani icra mahkemesi bilirkişi incelemesi yaptırmadan imzanın borçluya ait olduğuna karar verebilirse de, itirazın geçici kaldırılmasının reddi kararını ancak bilirkişiye başvurmuş ise verebilir.

¹⁴⁸ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 279.

¹⁴⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 279.

¹⁵⁰ Kuru, Usul, C. II, **a.g.e.**, s. 2093.

¹⁵¹ Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 219.

¹⁵² Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 279.

¹⁵³ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 123, dn. 362.

¹⁵⁴ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 279, dn. 46.

İki Yargıtay kararı birbiri ile çelişiyor gibi görünse de, aslında birbirini tamamlar niteliktedir. Zira, yukarıdaki ilk Yargıtay kararında, uygunluk ve benzerliği bariz şekilde görülen imzalar hakkında karar verilmesi durumunda bilirkişiye gidilmesinin gerekmediği vurgulanmıştır. İkinci Yargıtay kararında da, inkâr edilen imzanın borçluya ait olmadığına karar verilebilmesinin ancak bilirkişi marifeti yoluyla olabileceği vurgulanmıştır. Gerçekten de iki imzanın birbirinin aynısı olmadığını söylemek belli bir bilgi ve ihtisası gerektirebilir. Kanaatimizce Yargıtay, borçlunun kötü niyetle imzasını değiştirebileceği ihtimalinden dolayı böyle bir tutum içerisine girmiştir. Ancak şunu söylememiz gerekir ki, icra hâkimini mutlaka bilirkişinin mütalaasını almaya zorlayan bir kanun hükmü yoktur.

Takip konusu adi senet altındaki inkar edilen imza ile karşılaştırılacak imza arasında bariz bir benzerlik yoksa veya inkar edilen imzanın taklit edilmesi kolay ise, icra hâkimi oturumun birden fazla ertelenmesine sebep olmayacak şekilde uzman bir bilirkişiye başvurabilir¹⁵⁵. Adli Tıp, Polis Enstitüsü ve İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi uygulamada uzman bilirkişi olarak kabul edilmekte ve inceleme yapmaktadır¹⁵⁶.

İcra hâkimi bilirkişiye başvurabilse de, imzanın borçluya ait olup olmadığı konusunda tanık dinleyemediği gibi yemin teklifinde de bulunamaz¹⁵⁷. Çünkü İcra ve İflas Kanunu m.68a/IV’de atf yapılan hükümler arasında, tanık dinletilmesini kabul eden Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu m.309/I’e atf yoktur. İcra ve İflâs Kanunu’nun 68a/III maddesinde “diğer delil ve karineler”den bahsedilse de bundan maksat fiili karinelerdir¹⁵⁸.

Borçlu takip konusu senet altındaki imzanın sahteliği hususunda ayrıca bir sahtelik davası açmış ve bu davada mahkeme tanık ve bilirkişi aşamasında ise icra

---

¹⁵⁵ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 279.

¹⁵⁶ Kuru, Usul, C. II, **a.g.e.**, s. 2088.

¹⁵⁷ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 280; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes, **a.g.e.**, s. 123; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 220; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 124 (karşı görüş için bakınız Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s.220 dn. 40).

¹⁵⁸ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 280.

mahkemesi sahtelik davasının sonucunu bekletici mesele yapmalıdır¹⁵⁹. Tüm bu incelemelerden sonra hâkim takip konusu senet altındaki inkar edilen imza hakkında bir karar verecektir.

8. İCRA MAHKEMESİNİN KARARI

8.1. Genel Olarak

İcra mahkemesi itirazın geçici kaldırılması yargılaması sonunda imzanın gerçekten borçluya ait olup olmadığı ve buna bağlı olarak takibe devam edilip edilmeyeceği konusunda nihai bir karar verir. İcra mahkemesinin kararı ya itirazın geçici kaldırılması kararının reddi ya da itirazın geçici kaldırılması kararı şeklinde olabilir. Mahkemenin vereceği kararın türüne göre farklı sonuçlar doğar. Bu sonuçları incelemeden önce, genel olarak icra mahkemesinin kararının niteliği üzerinde durulmalıdır.

İcra mahkemesinin kararı imza incelemesi ve sonuçları bakımından nihai karar niteliğindedir. Nihai karar, hâkimin davadan el çekmesini gerektiren ve davayı sonuçlandıran karardır. Bu çerçevede önemli olan nokta hâkimin kararı ile yargılamaya devam edip etmediğidir. Nihai karardan söz edilebilmesi için, yargılamayı yürüten hâkimin tarafların talepleri hakkında kesin olarak karar vermesi gerekmektedir. Ancak, bu karar mutlaka uyuşmazlığın esasına ilişkin olmak zorunda değildir. Esasa ilişkin olmamakla birlikte, hâkimin davadan el çekmesini sağlayan nihai kararlar olabilir. Örneğin; yetkisizlik, görevsizlik gibi esasa ilişkin olmayan karar ile mahkeme uyuşmazlıktan el çekerek dosyanın başka bir mahkemeye gönderilmesine karar vererek yargılamaya kendisi devam etmez. Sonuç olarak, nihai karar esasa veya usule ilişkin olabilir¹⁶⁰.

İcra mahkemesinin imza incelemesi hakkında verdiği nihai kararın bir hüküm olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği de değerlendirilmelidir. Bu konuda iki temel

¹⁵⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes, **a.g.e.**, s. 123.

¹⁶⁰ Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, 448; Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, **a.g.e.**, s. 538; Üstündağ, Yargılama, **a.g.e.**, s. 787.

görüŖ ileri sürülebilir. Bunlardan biri, icra mahkemesinin nihai kararlarının usul hukuku bakımından hüküm olarak kabul edilemeyeceğidir. Bu görüşe destekleyecek argümanlar olarak Ŗu hususlara dayanılabilir: Her Ŗeyden önce, imza itirazı üzerine gerçekteŖen itirazın geçici kaldırılması yargılaması bir dava değildir. İtirazın geçici kaldırılması yargılaması itirazın iptali veya menfi tespit davası gibi genel mahkemelerde açılan ve genel yargılama usulüne tabi olan davalardan farklı olarak icra hukukuna özgü bir yargılama niteliğindedir. Bu anlamda, icra mahkemesi tarafından görülen Ŗikâyet yargılamasına da benzetilebilir. Ayrıca icra mahkemesinin itirazın geçici veya kesin kaldırılması talepleri hakkında verilen nihai kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemektedir. İcra mahkemesinin Ŗikâyet, itirazın kesin veya geçici kaldırılması talepleri hakkında nihai kararını verdikten sonra, duruma göre karar aleyhine olan tarafı genel mahkemelerde dava açabilmektedir ve karşı taraf buna karşı kesin hüküm itirazında bulunamamaktadır. Örneğin; itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine, itirazı hükümden düşürülen borçlu haklı olduğunu düşünüyorsa, genel mahkemelerde, yedi gün içinde borçtan kurtulması davası veya daha sonra menfi tespit davası açabilmektedir.

Buna karşılık, icra mahkemesinin itirazın kaldırılması talepleri hakkında vereceği karar hüküm olarak da değerlendirilebilir. Zira, hükümden söz edebilmek için mutlaka bu hükmün maddi anlamda kesinleşme özelliğine sahip olması Ŗart değildir. Bir nihai kararın hüküm olarak nitelendirilebilmesi için asli ve önemli özellik, kararın uyuşmazlığa nihai bir çözüm üreten nitelikte olması ve mahkemenin bundan sonra uyuşmazlıktan el çekmesidir¹⁶¹. İtirazın geçici kaldırılması yargılamasında icra mahkemesince verilen nihai karar da, imzanın borçluya ait olup olmadığı ve buna göre itirazın geçici kaldırılıp kaldırılmayacağı sorununu; başka bir deyişle, yargılamanın esasına ilişkin sorunu, nihai olarak çözen bir karar olduğundan hüküm olarak kabul edilebilir. Ayrıca icra mahkemesinin kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmese bile, 10 günlük sürenin sonunda temyiz edilmeyerek veya temyiz incelemesi sonunda verilen karar üzerine söz konusu takip bakımından kesinleşebilir; daha doğrusu Ŗekli anlamda kesin hüküm arz edebilir. Takip hukukuna ilişkin somut uyuşmazlık

¹⁶¹ Üstündaęa göre, “Hüküm ihtilafı sona erdiren karar demektir.” (Üstündağ, Yargılama, **a.g.e.**, s. 787).

konusunda nihai bir çözümlü ortaya koyan ve şekli anlamda kesinleşmesi halinde takip hukuku açısından bağlayıcı olan karar hüküm olarak kabul edilebilir.

Kanımızca, icra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılması yargılaması sonunda vereceği nihai karar, yukarıdaki argümanlar çerçevesinde hüküm olarak kabul edilebilir. İcra mahkemesi kararının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi, kararın hüküm olma niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Şekli anlamda kesin hüküm halini alabileceği kabul edilen icra mahkemesi kararlarının hüküm niteliğinde olduğu evleviyetle kabul edilmelidir. İmza itirazı hakkında yapılan yargılama ve sonuçta imzanın aidiyeti konusunda verilen nihai karar, takip hukuku açısından esasa ilişkin bir karardır ve çeşitli hukuki sonuçlar doğurur; dolayısıyla hüküm olarak kabul edilebilir.

İmzaya itirazın kaldırılması talebi hakkındaki icra mahkemesi kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Zira, icra mahkemesi itirazın geçici kaldırılması yargılamasını sadece adi senetler altındaki imzaya itiraz bakımından yapmakta olup, inceleme yetkisi Kanun'da öngörülen belli belgeler ile sınırlıdır¹⁶². Örneğin, imza incelemesinde tanık beyanları dikkate alınamaz ve yemin teklifinde bulunulamaz¹⁶³. Ayrıca, itirazın geçici kaldırılması yargılamasında imza incelemesinin yapılması ve tarafların dinlenmesi için duruşma yapma zorunluluğu olmasına rağmen, borçlu duruşmaya mazeretsiz olarak bizzat gelmezse, herhangi bir inceleme yapılmaksızın doğrudan itirazın geçici kaldırılması kararı ile borçlunun % 10 para cezasına mahkûm edilmesine karar verilmektedir (m. 68a, II ve V). Bu uygulama itirazın kaldırılması duruşmasına borçlunun bizzat katılmasını sağlamaya yönelik bir tedbir niteliğinde olsa da, borçlunun tatbiki medar imzaları dahi incelenmeden ve değerlendirilmeden doğrudan itirazın geçici kaldırılması kararı verilmesi, icra mahkemesi kararının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi bakımından anlamlıdır. Ayrıca itirazın geçici kaldırılması kararı etkileri de bu sonuçla örtüşmektedir. Şöyle ki, geçici kaldırma kararı üzerine alacaklının talebi üzerine borçlunun malları üzerinde sadece geçici haciz uygulanabilir. Haciz kesinleşinceye kadar alacaklı, bu malvarlığı değerlerinin paraya çevrilmesini talep edemez. İtirazın geçici kaldırılması kararı, takibin bundan sonra

¹⁶² Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 123.

¹⁶³ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 124; Muşul, **a.g.e.**, s. 288; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 123.

devam edebilmesi için tek başına yeterli görülmemiş; itirazını ispat etmesi için borçluya bir imkan daha tanınarak borçtan kurtulma davası açması için yedi günlük süre tanınmıştır (m. 69, II, c. 1). Tüm bunlar, kanun koyucunun itirazın geçici kaldırılması kararına sadece takip hukuku açısından sonuçlar bağlamak istediğini, bu çerçevede taraflar arasındaki uyuşmazlığın maddi hukuk kurallarına göre ve tam bir yargılama sonunda çözülebilmesi imkânının her zaman var olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, itirazın geçici kaldırılması yargılamasında verilen karar, icra mahkemesinin sınırlı ve dar inceleme yetkisi kapsamında ortaya çıkan ve maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen, adi senet altındaki imzanın borçluya aidiyeti konusunda somut icra takibi açısından sonuç doğuran nihai bir karar niteliğindedir.

Borçlu tarafından sadece imzaya itiraz edilirse, icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebi üzerine iki tür karar verebilir. Mahkeme ya itirazın geçici kaldırılması talebinin reddine veya itirazın geçici kaldırılmasına karar verebilir. Ancak, borçlu imzaya itiraz ederken bu itirazı ile çelişmeyen diğer itiraz sebeplerini de ileri sürmüşse, bu durumda imzaya itirazdan önce diğer itiraz sebeplerinin incelenmesi gerekir. Örneğin, borçlu imzaya itiraz yanında yetki itirazında da bulunmuşsa icra mahkemesi öncelikle alacağın esasına ilişkin olmayan itirazları, yani yetki itirazını inceleyerek, borçlunun itirazını haklı bulursa itirazın kaldırılması talebini reddeder. Borçlu imzaya itirazla çelişmeyen borca itiraz sebeplerine dayanmışsa; örneğin, aynı zamanda borcun muaccel olmadığını veya zaman aşımına uğradığı ileri sürerek itiraz ederse, icra mahkemesi imza incelemesine geçmeden bu hususlar hakkında bir karar vermelidir. Eğer zamanaşımı itirazı haklı bulunursa itirazın kaldırılması talebi reddedilir. Borçlunun bu itirazları haksız bulunursa son olarak imza itirazı nedeniyle imza incelemesi yapılarak bir karar verilir¹⁶⁴. Bu şekilde inceleme yapılarak usul ekonomisi sağlanmış olur. Zira icra dairesinin yetkisizliğine karar verilirse yetkisiz icra dairesi tarafından yapılan bütün işlemler geçersiz hale geleceğinden, alacaklı yetkili icra dairesine başvurursa aynı işlemlerin yeniden yapılması gerekir. Sonuç olarak, usule ilişkin itirazlar haklı çıkarsa esas hakkında inceleme yapmaya gerek kalmaz¹⁶⁵.

¹⁶⁴ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 277.

¹⁶⁵ Muşul, **a.g.e.**, s. 288.

8.2. Genel Haciz Yoluyla Takipte İtirazın Geçici Kaldırılması Yargılamasında Verilebilecek Kararlar

8.2.1. İtirazın Geçici Kaldırılması Talebinin Reddi Kararı

İcra mahkemesi itirazın geçici kaldırılması yargılaması sonunda, alacaklının talebini temel olarak iki gerekçeyle reddedebilir. Bu gerekçelerden ilki, icra mahkemesince yapılacak ön inceleme sonunda ortaya çıkan sebepler olabilir. İkinci gerekçe ise, esas hakkında yapılan inceleme sonunda tespit edilen ret sebepleri olabilir.

İcra mahkemesinin itirazın geçici kaldırması kararı verebilmesi, bazı ön koşulların gerçekleşmesine bağlıdır. Bunları kısaca şu şekilde belirtebiliriz: Öncelikle, imzaya itiraz üzerine duran takibe devam etmek isteyen alacaklı, altı aylık hak düşürücü süre geçtikten sonra itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurur ise, icra mahkemesi esas hakkında bir inceleme yapmadan alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir. İcra mahkemesinde itirazın kaldırılması yoluna başvurabilmek için öngörülen süre, hak düşürücü niteliktedir. Bu sebeple icra mahkemesi hak düşürücü süre geçtikten sonra bu yola başvurulduğunu dosya münderecatından tespit edilirse, itirazın geçici kaldırılması talebinin esasını incelenmeden kendiliğinden itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilir¹⁶⁶.

İtirazın geçici kaldırılması yargılamasında esas hakkında inceleme yapılarak hüküm verilebilmesi için gerekli diğer bir şart ise, imza itirazına konu olan senetle ilgilidir. İmza itirazına, daha doğrusu itirazın geçici kaldırılması talebine konu olan belge bir adi senet olmalıdır. Noter tarafından düzenleme veya onaylama şeklinde yapılan senetler ya da diğer resmi senetler altındaki imza icra takibinde inkâr edilemez. Borçlu, noter senedindeki imzayı inkâr etse bile bu konuda inceleme yapılmaz. Ayrıca adi senet kayıtsız şartsız para borcu ikrarını içermelidir. Senet borç ikrarını içermesine rağmen şarta bağlı ise, imzanın borçluya ait olduğuna karar verilse bile itirazın kaldırılması kararı verilemeyeceğinden, icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebini reddetmelidir¹⁶⁷. Zira, itirazın kesin veya geçici kaldırılmasına karar verilmesi İcra ve

¹⁶⁶ Pekcantez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 124.

¹⁶⁷ Muşul, **a.g.e.**, s. 302; Pekcantez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 134.

İflâs Kanunu m. 68’de sayılan belgelerden biri ile iddiaların ispat edilmesine bağlıdır. Adi senede dayanarak itirazın kaldırılmasına karar verilebilmesi için, 68. maddenin ifadesiyle bu senedin “imzası ikrar edilen borç ikrarını içeren bir senet” olması gerekir. Sonuç olarak, imzası inkâr edilen senet adi bir senet değilse ya da adi senet olmasına rağmen kayıtsız şartsız para borcu ikrarını içermiyorsa, esas hakkında inceleme yapılmadan itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilir.

İcra mahkemesince yapılan inceleme sonunda itirazın kaldırılması başvurusunun süresinde yapıldığı ve itiraza konu olan senedin kayıtsız şartsız para borcu ikrarını içeren adi senet niteliğinde olduğu anlaşıldıktan sonra, imzanın aidiyeti konusunda yapılan inceleme (imza incelemesi) sonunda imzanın borçluya ait olmadığı; başka bir deyişle, alacaklının haksız olduğu tespit edilirse icra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir. İtirazın kaldırılması talebinin reddine karar veren mahkeme, borçlu tarafından talep edilmesi halinde alacaklıyı takip konusu alacağın yüzde kırkıdan az olmamak kaydıyla tazminata da mahkûm eder (m. 68a, VIII). Alacaklının tazminata mahkûm edilebilmesi için haksız olması yeterli görülmüş, ayrıca kötü niyetli olması aranmamıştır¹⁶⁸.

İtirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilirse, alacaklı ilamsız icra takibine devam edemez. Bundan sonra takibe devam etmek isteyen alacaklı, haklı olduğunu düşünüyorsa genel mahkemelerde bir alacak davası açabilir. Zira, icra mahkemesinin kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Alacaklı genel mahkemelerde alacak davası açarsa, itirazın kaldırılması talebinin reddi kararıyla birlikte hükmedilen tazminatın tahsili bu dava sonuçlanıncaya kadar ertelenir¹⁶⁹.

İtirazın geçici kaldırılması talebinin reddi kararı takibe son vermez. Zira alacaklı ödeme emrine itirazın kendisine tebliğinden itibaren bir yıl içinde, genel mahkemelerde itirazın iptali davası açabilir. Başka bir deyişle, itirazın kaldırılması talebi reddedilmiş olsa bile, itirazın iptali davası açma süresi sona ermemişse takibe devam edebilmek için genel mahkemelerde itirazın iptali davası açabilir¹⁷⁰.

¹⁶⁸ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 281; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 136.

¹⁶⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 282; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 220.

¹⁷⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 133.

8.2.2. İtirazın Geçici Kaldırılması Kararı

İcra mahkemesi, aşağıda açıklayacağımız iki ihtimalden birinin gerçekleşmesi halinde itirazın geçici kaldırılması kararı verir.

Bu ihtimallerden ilkinde icra mahkemesi, imza itirazının esası hakkında inceleme yapmaksızın doğrudan itirazın geçici kaldırılmasına karar verir¹⁷¹. İtirazın kaldırılması yargılaması için duruşmaya davet edilen borçlu, icra mahkemesindeki imza incelemesine mazeretsiz olarak katılmazsa, başka bir inceleme yapılmadan imzaya itirazı geçici olarak kaldırılır ve alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edilir (m. 68a, II, c. 1 ve V). Borçlunun itirazının bu şekilde kaldırılması ve para cezasına mahkûm edilebilmesi için, duruşma davetiyesinde keyfiyetin yazılı olması gerekmektedir (m. 68a, V, c. 3). Borçluya gönderilen davetiyede böyle bir ihtar yoksa borçlu duruşmaya gelmese bile, imza incelemesi yapılmadan itirazın geçici kaldırılmasına karar verilemez¹⁷².

Kuru'ya göre, isticvap edilmek üzere duruşmaya çağrılan borçlu, mazereti olmaksızın duruşmada hazır bulunmaz ise, kendisine izafe edilen imzayı ikrar etmiş sayılmalıdır. Borçlu senet altındaki imzayı ikrar etmiş sayılacağından, icra mahkemesi itirazın geçici kaldırılmasına değil, kesin kaldırılmasına karar vermelidir. Yazarın bu

¹⁷¹ Muşul, **a.g.e.**, s. 302; "... Olayın özelliği itibariyle, imza inkarının kaldırılması dileğiyle açılan duruşmaya davetiye tebliğ olunduğu halde, borçlu gelmediği için duruşmaya son verilemeyeceği gibi, bilirkişi incelemesine de geçilemez. Zira İİK 170. maddesi yolu ile uygulanması gereken İİK 68-a maddesi hükmü icabı borçlunun bulunduğu yer icra tetkik merciince isticvabını teminen talimat yazılması, bu maddeye uygun davetiye tebliğine rağmen, borçlunun 68a-2 bendine göre mazerete dayanmaksızın, gelmemesi halinde, başka bir cihet incelenmeksizin, itirazın geçici olarak kaldırılmasına, gelip de imza inkarını devam ettirdiği takdirde bilirkişi incelemesi yapıp sonucuna göre karar verilmesi icap eder." 12. HD, 12.9.1988, 1987/12085, 1988/9360 (Kazancı Bilişim İçtihatlar).

¹⁷² "... Alacaklı vekili imza inkarı itirazının kaldırılması dileği ile merciye başvurmuştur. Borçlu vekille temsil edilse bile borçluya yasaya uygun biçimde meşruhatlı ve usulüne uygun duruşma davetiyesi tebliğ edilmeksizin, gelen vekilin huzurunda borçlunun yokluğunda itirazın geçici olarak kaldırılmasına karar verilmesi yasaya uygun değildir. Kaldı ki, borçluya çıkarılan ödeme emri Yeşilköy'deki adresinden sevk edilerek Kazlıçeşme'de tebliğ edilmiştir. Bu durumda, takibin yapıldığı icra dairesi yetki çerçevesi dışında oturan borçlunun bulunduğu yer Bakırköy merciine isticvab talimatı gönderilmeksizin yazılı şekilde karar tesisi isabetsizdir." 12. HD, 20.9.1988, 9080/10035; "... Borçlu C.N. adına İİK'nun 68-a maddesine uygun biçimde meşruhatlı davetiye tebliğ edildiği halde duruşmaya gelmemiş, gelmeyişi sebebinin de daha önce tevsik etmemiştir. Bu durumda avukatının davete uymuş olması sonuca etkili değildir. İmza inkarında bulunan borçlu vekili olsa dahi borçlu ilk oturumda, bizzat bulunmak zorundadır. Aksi halde başkaca bir incelemeye geçilmeksizin itirazın geçici olarak kaldırılmasına karar verilmelidir. Olayda merciin bu yasa hükmünü ihmal ederek bilirkişi incelemesine gitmek suretiyle sonuca ulaşması füzuli olup bozma sebebidir." 12. HD, 27.4.1987, 9717/5742 (Kazancı Bilişim İçtihatlar).

görüŖüne katılmıyoruz. Zira, Kanunun 68a maddesinin 5. fıkrasında borçlunun davet edildiği duruŖmada hazır bulunmaması halinde, itirazın geçici kaldırılmasına karar verileceği açıkça ifade edilmiŖtir. Her ne kadar yazar isticvaptan bahsetse de, Kanun aynı maddenin 2. fıkrasında borçlunun duruŖmaya isticvap edilmek üzere davet edilmesi ile duruŖmaya sadece katılması için davet edilmesi arasında bir fark görmemiŖ; aksine, her ikisinde de borçlunun duruŖmaya katılmamasının sonuçlarının aynı olacağını öngörmüŖtür. İcra ve İflâs Kanunu'nda hüküm bulunan bir durumda yargılamaya iliŖkin genel hükümlerin (HUMK'un) uygulanması, kanımızca doğru bir yaklaŖım değildir. Ayrıca, borçlunun imzasını ikrar etmiŖ sayılması durumunda itirazın kesin kaldırılmasına karar verilecekse, o takdirde imza incelemesi sonunda imzanın borçluya ait olduğunun anlaşılması halinde de itirazın kesin kaldırılmasına karar verilir. Kanımızca, borçlu imzasını açıkça ikrar etmedikçe icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar vermemelidir¹⁷³.

Borçlu, takibi yapan icra dairesinin yetki çevresi içinde oturuyorsa, mazeretini daha önce bildirip belgelendirmediği takdirde duruŖmada bizzat hazır bulunmalıdır. Zira imza incelemesinin yapılabilmesi için, borçlunun duruŖmada bizzat hazır bulunması gereklidir. Borçlunun yerine duruŖmaya sadece vekilinin katılması da yeterli değildir. Vekil duruŖmada borçluyu hazır bulundurmadığı takdirde, itirazın geçici kaldırılmasına karar verilir.

İcra dairesinin yetki çevresi dışında oturan borçlu hakkında aynı hükmün uygulanabilmesi için, icra mahkemesi tarafından istinabe yoluyla borçlunun isticvabına karar verilmiŖ olmalıdır. İstinabe suretiyle isticvabı yapacak olan icra mahkemesindeki duruŖmaya bizzat katılmayan borçlunun itirazının geçici olarak kaldırılmasına karar verilir (m. 68a, II, c. 2 ve V). İtirazın geçici kaldırılması kararını istinabe olunan icra mahkemesi değil, itirazın kaldırılması talebini inceleyen icra mahkemesi karar verir.

İkinci ihtimalde, inkâr edilen imzanın borçluya ait olup olmadığı konusunda yapılan inceleme sonunda, imzanın gerçekten borçluya ait olduğu tespit edilirse itirazın geçici kaldırılmasına karar verilir.

---

¹⁷³ Kuru, İtirazın Ref'i, **a.g.m.**, s. 1062.

İcra mahkemesi, itirazın geçici kaldırılması kararı ile birlikte borçluyu takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına ve alacaklı tarafından talep edilmiş olması halinde alacağın yüzde kırkıdan az olmayan bir tazminat ödemeye mahkûm eder. Borçlu borçtan kurtulma davası, menfi tespit davası veya istirdat davası açarsa para cezası ve tazminatın tahsili, bu dava sonuçlanıncaya kadar ertelenir ve mahkemeden verilen hükme göre ödenir veya ortadan kalkar.

8.2.3. İtirazın Kesin Kaldırılması Kararı

İmzaya itiraz eden borçlu, icra mahkemesindeki itirazın kaldırılması yargılamasında daha önce inkâr ettiği imzayı kabul edebilir. Borçlu imzayı kabul ederse, adi senet m. 68 anlamında borç ikrarını içeren adi senet haline gelir ve itirazın geçici kaldırılması yargılaması kesin kaldırma yargılamasına dönüşür. Bu durumda, borçlu tarafından imzaya itiraz dışında başka bir itiraz sebebi ileri sürülmemişse, icra mahkemesi tarafından başka bir inceleme yapılmadan itirazın kesin kaldırılmasına karar verilir. Borçlu imzaya itirazdan başka sebeplerle de itiraz etmişse, icra mahkemesi, bu itiraz sebeplerini inceler ve oluşan kanaate göre ya itirazın kaldırılması talebinin reddine veya itirazın kesin kaldırılmasına karar verir¹⁷⁴.

Borçlu, itirazın geçici kaldırılması yargılamasında imzayı kabul etmiş olsa bile daha önce imzaya itiraz ederek takibin durmasına neden olduğu için itirazın kesin kaldırılması kararı ile birlikte, alacağın yüzde onu oranında para cezasına ve ayrıca alacaklının talep etmiş olması halinde alacağın en az yüzde kırkı oranında icra inkâr tazminatına mahkûm edilmelidir. Zira, icra dairesinin yargı çevresi içinde bulunan borçlu, icra dairesine giderek senedin aslını görerek gerektiğinde itiraz edebilme imkânına sahiptir¹⁷⁵. Ancak, alacaklı takip talebi ile birlikte senedin aslını icra dairesine vermemiş ve borçlu takip konusu senedi itirazın geçici kaldırılması yargılamasında görmüşse, senet altındaki imzayı itirazın kaldırılması yargılamasında alacaklının senedi ibraz ettiği celsede kabul ederse, imzaya itiraz etmiş olması sebebiyle para cezasına

¹⁷⁴ Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 217; “... İmza mürafaada kabul edildiği halde kesin kaldırma yerine geçici kaldırma kararı verme bozmayı gerektirir ise de, alacaklının temyizi olmadığından bu hata bozma sebebi yapılmamıştır.” 12. HD, 14.4.1986, 10284/4317 (Kazancı Bilişim İçtihatlar).

¹⁷⁵ Muşul, **a.g.e.**, s. 306.

mahkûm edilmez (m. 68a, VII). Borçlu kötü niyetli olarak takibe neden olmuşsa, yargılama giderlerini ödemekle yükümlüdür.

8.2.4. Dosyanın İşlemden Kaldırılması Kararı

İcra mahkemesi icra takibine devam edilip edilmeyeceği konusunda karar verebileceği gibi, bazen dosyanın işlemden kaldırılması kararı da verebilir. Daha önce açıklandığı üzere, icra mahkemesi itirazın geçici kaldırılması yargılamasını duruşmalı yapmak zorundadır. Borçlu, davet edildiği duruşmaya katılmak zorundadır. Aksi takdirde itirazın geçici kaldırılmasına karar verilir. Ancak duruşmaya katılma zorunluluğu, alacaklı bakımından geçerli değildir. Başka bir deyişle, duruşmaya katılmayan alacaklının itirazının kaldırılması talebinin reddine karar verilmez. Alacaklı veya vekili duruşmada hazır bulunmazsa, gelen borçluya duruşmaya devam etmeyi isteyip istemediği sorulur. Borçlu yargılamaya devam edilmesini isterse, mahkeme alacaklının yokluğunda yargılamayı yürüterek itirazın kaldırılması hakkında kararını verir. Ancak, borçlu yargılamaya devam edilmesini istemezse icra mahkemesi dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verir.

Her iki taraf da duruşmada hazır bulunmazsa, icra mahkemesi başka bir inceleme yapmadan dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verir. Dosyanın işlemden kaldırılması ve sonuçları hakkında Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun genel hükümleri uygulanır.

9. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİNE İLİŞKİN İCRA MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI KANUN YOLLARI

9.1. Genel Olarak

İtirazın geçici kaldırılması kararına karşı başvurulabilecek bir konun yolu bulunup bulunmadığını belirleyebilmek için, öncelikle, icra mahkemesi kararlarına karşı hangi hallerde kanun yoluna başvurulabileceği konusunun aydınlatılması gerekir. Mevcut ve yürürlükte olan kanun yolu sistemi içinde, genel olarak, mahkeme

kararlarına karşı başvurulabilecek kanun yolları temyiz, karar düzeltme ve yargılamanın yenilenmesi olarak sayılabilir. Ancak, icra mahkemesi kararlarına karşı başvurulabilecek kanun yolları hakkında, İcra ve İflas Kanunu'nda ayrıca bazı düzenlemeler yapılmıştır. Kanun yolları konusundaki açıklamalarımıza geçmeden önce, mevcut ve yürürlükte olan kanun yolu sistemi ile istinaf kanun yolunun yürürlüğe girmesi sonucu Türk hukukunda oluşturulacak yeni yargı modeli bakımından bir ayırım yapılması gerektiğini belirtmeliyiz.

Zira, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun ile adli yargı teşkilatında ikinci bir yüksek mahkeme olan bölge adliye mahkemeleri düzenlenmiştir. 5235 s.K.'nin 33. maddesinin birinci bendine göre, bölge adliye mahkemelerinin temel görevlerinden biri adli yargı ilk derece mahkemelerince verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılacak başvuruları inceleyip karara bağlamaktır. Ayrıca, 5236 s. K. ile Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nda yapılan değişiklik ile ilk derece mahkemelerinin nihai kararlarına karşı tarafların öncelikle başvurmak zorunda oldukları kanun yolu istinaf olacaktır. Ancak, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'un geçici 2. maddesine göre, "Bölge adliye mahkemelerinin, 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun geçici 2. maddesi uyarınca, Resmî Gazetede ilân edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 26.9.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur". Ayrıca, 5235 s. K'nun geçici 2. maddesine göre, "Adalet Bakanlığı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde 25 inci maddede öngörülen bölge adliye mahkemelerini kurar. Bölge adliye mahkemelerinin kuruluşları, yargı çevreleri ve tüm yurttaki göreve başlayacakları tarih, Resmî Gazetede ilân edilir".

İstinaf ve bölge adliye mahkemeleri ile ilgili değişiklikler 5311 s.K. ile İcra ve İflas Kanunu'na da işlenmiştir. 5311 s.K. ile değiştirilen 363. maddenin yeni şekline göre, icra mahkemesi tarafından verilen ve yine bu maddede sayılan kararlara karşı, ait olduğu alacak, hak veya malın değer veya miktarı bin lirayı geçmek koşuluyla istinaf

yoluna başvurulabilecektir. Ayrıca 5311 s. K. ile İcra ve İflas Kanunu'na eklenen geçici madde 7 hükmüne göre, “Bölge adliye mahkemelerinin, 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri hakkında Kanun'un geçici 2. Maddesi uyarınca göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar İcra ve İflas Kanununun bu kanunla (5311 s.K.) yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümleri uygulanır.”

Bu hükümlere göre, istinaf kanun yoluna ve bölge adliye mahkemelerine ilişkin kanun hükümleri Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmesine rağmen, henüz bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadığından uygulanmamaktadır. İstinaf kanun yolunun uygulanabilmesi için, öncelikle, bölge adliye mahkemelerinin fiili olarak kurulması ve personelinin atanarak göreve başlaması gerekmektedir. Bu mahkemelerin göreve başlama tarihleri, Adalet Bakanlığınca Resmi Gazetede ilan edilerek duyurulacaktır. Sonuç olarak, istinafa ilişkin kanun yolu hükümleri uygulanma başlayıncaya kadar, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun temyize ilişkin mevcut hükümleri uygulanmaya devam edilecektir.

Kanun yolu sistemindeki bu değişiklik ve oluşan ara dönem sebebiyle kanun yolu konusunu ikiye ayırarak incelemeyi uygun görüyoruz. Bu kapsamda, öncelikle mevcut ve yürürlükte kanun yolu hükümleri bakımından konu değerlendirilecek; daha sonra istinaf kanun yolunun uygulanacağı model açıklanacaktır.

9.2. Yürürlükteki Kanun Yolu Sistemine Göre İtirazın Geçici Kaldırılması Kararına Karşı Başvurulabilecek Kanun Yolları

9.2.1. Temyiz

İcra mahkemesinin takip hukukuna ilişkin kararlarının temyizi, kural olarak, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'ndaki genel hükümlere (HUMK m. 427-444) tâbidir¹⁷⁶. Ancak, kanunda icra mahkemesi kararlarının temyizi için özel hükümler

---

¹⁷⁶ İİK. m. 364/2

mevcuttur¹⁷⁷. Bu sebeple icra mahkemesi kararlarının temyizi konusunda öncelikle İcra ve İflâs Kanunu'ndaki özel hükümler; bu hususta İcra ve İflâs Kanunu'nda herhangi bir hükmün bulunmaması halinde, özel hükümlere ters düşmemek şartıyla, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'ndaki temyize ilişkin genel hükümler uygulanır.

İcra mahkemelerinin verdiği tüm kararlara karşı, temyiz kanun yoluna başvurmak mümkün değildir. İcra ve İflâs Kanunu, icra mahkemelerinin hangi kararlarının temyize konu olabileceğini m.363'de tahdidi olarak saymıştır¹⁷⁸. İlgili maddede sayılan kararlara konu olan alacak miktarı temyiz edilebilirlik sınırını aşarsa, söz konusu karar, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz edilebilir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde, itirazın geçici kaldırılması kararına karşı temyiz yoluna başvurulabileceğini düzenleyen açık bir hüküm yoktur. Bu sebeple itirazın geçici kaldırılması kararlarına karşı temyize başvurulup başvurulamayacağı öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, itirazın geçici kaldırılması kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilir¹⁷⁹. Zira, İcra ve İflâs Kanunu'nun 363/3 maddesinde bir ayırım yapılmamıştır ve borçlunun itirazın geçici kaldırılması kararını temyiz etmekte hukukî yararı bulunmaktadır. Buna karşılık, bu karara karşı temyiz kanun yoluna gidilemeyeceğini savunan görüşün gerekçesi, borçluya tanınan borçtan kurtulma davası sebebiyle kararın kesinleşmediği ve borçlunun bu nedenle hukukî menfaatinin bulunmadığı şeklindedir¹⁸⁰. Yargıtay ise, ilk görüş gibi borçlunun, itirazın geçici kaldırılması kararına karşı süresi içinde, hem borçtan kurtulma davası açabileceğini hem de temyiz kanun yoluna gidebileceğini kabul etmektedir¹⁸¹.

Karşı, itirazın geçici kaldırılması kararına karşı temyiz yoluna başvurulamayacağını kabul etmekte ise de, devamında itirazın geçici kaldırılması

---

¹⁷⁷ İİK. m. 363-366

¹⁷⁸ İİK. m.363'de sayılan kararlar, icra-ıflâs suçları dışındaki diğer bütün icra iflâs ilişkin kararlardır.

¹⁷⁹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 74; Yazar, itirazın geçici kaldırılması kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilmesini İİK'nun 363. maddesinin 3. bendi kapsamında değerlendirmektedir; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 220.

¹⁸⁰ Abdurrahim Karşlı, **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, (İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1995), s. 108; Postacıoğlu, **a.g.e.**, s. 223; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 126.

¹⁸¹ Örnek kararlar için bkz. Karşlı, **a.g.e.**, s. 107, dn. 57.

talebinin reddine ilişkin icra mahkemesi kararının temyiz edilebileceğini belirtmiştir¹⁸². Kanımızca, aynı yargılamada verilen kararlardan birini temyiz edilebilir kabul etmek; diğerini ise, bu başvuru yolunun kapsamı dışında bırakmak menfaatler dengesi bakımından uygun değildir. Olumsuz görüşe karşı ileri sürülebilecek diğer bir eleştiri ise, borçlu, borçtan kurtulma davası açma imkanına sahip olduğu için temyize başvuramaz iken, alacaklının genel mahkemelerde dava açma hakkı var olmasına rağmen temyize başvurma hakkına sahip olmasının çelişki teşkil etmesidir. Kanun koyucu tarafından imzaya itiraz konusunda borçluya bir imkan verilmiş ise, bu yargılama sonunda icra mahkemesi kararının Yargıtayca denetlenmesine olanak sağlanmalıdır. Zira, temyiz incelemesi sonunda belki de itirazın geçici kaldırılması kararının bozulmasına karar verilerek, takip, borçlunun lehine dönebilecektir. Borçlunun borçtan kurtulma davası açma imkanına sahip olması, kanun tarafından tanının diğer haklarını kullanmasına mani olmamalıdır.

Sonuç olarak, hem itirazın geçici kaldırılması hem de geçici kaldırma talebinin reddi kararlarının temyiz edilebileceği kanaatindeyiz. İtirazın geçici kaldırılmasına ilişkin kararların temyiz incelemesi, İcra ve İflâs Kanunu'nun ilgili maddeleri (m. 363-366) ve Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun temyize ilişkin hükümleri (m. 427-444) dikkate alınarak yapılır.

Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren on gün içinde temyize başvurabilir. Temyize başvurulabilmesi için itirazın geçici kaldırılması kararına konu olan ihtilafli alacağın miktarı 363. maddenin ikinci fıkrasında belirlenen parasal sınırı aşmalıdır. Belirtmeliyiz ki, bu parasal sınırdaki her yıl Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Resmi Gazetede ilan edilen yeniden değerlendirme oranına göre artış yapılmaktadır¹⁸³.

Temyize başvuru satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz (m. 364, III). Ancak, itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine borçlunun malları üzerinde sadece geçici haciz

---

¹⁸² Karşı, **a.g.e.**, s. 108.

¹⁸³ 2006 yılı için öngörülen parasal sınır konusunda hesaplamanın nasıl yapılacağı ve bu konudaki Yargıtay uygulaması hakkında ayrıntılı açıklama için bkz. Hakan Pekcanitez, Mine Akkan, Bilgehan Yeşilova ve Evrim Erişir, **İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu ve İlgili Mevzuat** (Ankara: Yetkin Yayınları, 2006), s. 564, dn. 289.

uygulanabileceğinden ve satış talep edilemeyeceği için bu hükmün bir etkisi olmayacaktır.

İcra mahkemesi, Yargıtay icra ve iflas dairesinin itirazın geçici kaldırılması kararı hakkında vereceği karara karşı direnebilir (m. 366, III, c. 1). Bu durumda, direnme kararı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından incelenir (m. 366, IV).

9.2.2. Karar Düzeltme

İtirazın geçici kaldırılması talebine ilişkin icra mahkemesi kararının Yargıtay'ca onanması veya bozulması kararına karşı, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 440. maddesindeki nedenlere dayanılarak karar düzeltme¹⁸⁴ yoluna gidilebilir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesine göre temyiz edilebilir kararların temyizi üzerine, söz konusu karara karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde¹⁸⁵, karar düzeltme yolu açıktır (m. 366, III, c. 2). Karar düzeltme incelemesi de, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunundaki genel hükümlere göre yapılacaktır.

9.2.3. Yargılamanın Yenilenmesi

İcra mahkemesinin kararlarına karşı, yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulup başvurulamayacağı, İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenleme altına alınmamıştır. Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 445. maddesinde düzenlenmiş yargılamanın yenilenmesi kurumu, kesinleşmiş veya kesin olarak verilen kararlara karşı başvurulabilecek kanun yoludur. Yargılamanın yenilenmesi, kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş kararlara karşı, kanunda sınırlı şekilde sayılan sebeplerin varlığı sebebi ile, ilk yargılamanın yenilenmesini sağlayan bir yoldur¹⁸⁶. İcra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılması talebi üzerine vereceği kararlar, takip hukukuna özgü ve kesin hüküm teşkil

¹⁸⁴ Bölge Adliye Mahkemelerinin kurulması ile karar düzeltme kanun yolu yürürlükten kalkacağı için karar düzeltme yolu ile ilgili ayrıntılı açıklamalarda bulunulmamıştır.

¹⁸⁵ Necip Bilge, **Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme** (Ankara: AÜHF Yayınları, 1973), s. 116.

¹⁸⁶ Ramazan Arslan, **Medeni Usûl Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi** (Ankara: AÜHF Yayınları, 1977), s. 14.

etmeyen kararlar olduğundan, bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilmesi mümkün değildir¹⁸⁷.

9.3. Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlaması Durumunda İtirazın Geçici Kaldırılması Kararına Karşı Başvurulabilecek Kanun Yolları

9.3.1. İstinaf

5235 s. Kanunu'nun 33. maddesinin birinci bendine göre, bölge adliye mahkemelerinin temel görevlerinden biri, adli yargı ilk derece mahkemelerince verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılacak başvuruları inceleyip karara bağlamaktır. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlaması ile uygulanacak olan ve 5311 s.K. ile değişik İcra ve İflas Kanunu'nun 363. maddesine göre, icra mahkemesinin hangi kararlarına karşı istinafa başvurulabileceği düzenlenmiştir. Ancak, maddenin yeni şeklindeki düzenleme şekli öncekinden farklıdır. 363. maddenin değişik olmayan halinde, icra mahkemesinin hangi kararlarına karşı kanun yoluna (temyize) başvurulabileceği tek tek ve tahdidi olarak sayılmasına rağmen, 5311 s.K. değişik yeni halinde hangi kararlara karşı kanun yoluna (istinafa) başvurulamayacağı sınırlı olarak sayılmış, bunlar dışında kalan tüm icra mahkemesi kararlarının istinafa tabi olduğu düzenlenmiştir (5311 s. K. ile değişik m. 363, I).

İcra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılması kararına karşı, 363. maddenin birinci fıkrasında belirtilen kararlar arasında yer almadığı için, ait olduğu alacak, hak veya malın değeri veya miktarı bin lirayı geçerse istinaf yoluna başvurulabilir. İstinaf yoluna başvuru süresi, geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren on gündür (5311 S.K. ile değişik m. 363, I, son cümle).

İstinaf yoluna başvuru satıştan başka icra işlemlerini durdurmayacaktır (5311 S.K. ile değişik m. 363, IV, c. 1). Ancak, yukarıda temyiz yolu bakımından da belirttiğimiz gibi, itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine borçlunun malları üzerinde

¹⁸⁷ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 81; Muşul, **a.g.e.**, s. 104; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 66; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 213; İcra Mahkemesinin ihalenin feshi talebinin reddi kararları ile istihkak davası sonucunda verdiği kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil ettiğinden, bunlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilir; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 213.

sadece geçici haciz uygulanabileceği ve bu mallar satılamayacağı için söz konusu hüküm istinaf konusu olan itirazın geçici kaldırılması kararı bakımından bir etki doğurmayacaktır.

Bölge adliye mahkemesi, istinaf talebi hakkındaki incelemesini, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na göre yapar ve kararını onbeş gün içinde vermelidir (5311 s.K. ile değişik m. 366, I).

9.3.2. Temyiz

İstinaf mahkemelerinin göreve başlamasıyla birlikte uygulanacak yeni kanun yolu modelinde temyiz, artık ilk derece mahkemesi kararlarına karşı değil, bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı başvurulacak bir kanun yolu olacaktır. İcra ve İflas Kanunu'nun 5311 s.K. ile değişik 364. maddesine göre, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerince verilen ve miktar veya değeri onbin lirayı geçen nihai kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Buna göre itirazın geçici kaldırılması veya geçici kaldırma talebinin reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi kararları, ancak takip konusu olacak miktarı onbin liranın üzerinde ise temyiz edilebilecektir.

Temyiz incelemesi 5236 s. K. ile değişik 427 ila 429 hükümlerine göre yapılacaktır (5311 s. K. ile değişik m. 364, II, c. 1). Yargıtay temyiz talebi hakkındaki kararını onbeş gün içinde vermelidir (5311 s.K. ile değişik m. 366, I). Temyiz yoluna başvuru, satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz.

Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonunda verdiği bozma, onama veya düzelterek onama kararlarına karşı artık karar düzeltme yoluna başvurulamayacaktır. Zira, istinaf kanun yolunun yürürlüğe girmesiyle birlikte karar düzeltme yoluna ilişkin hükümler Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'ndan ilga edilmiş olacaktır.

Yargıtay'ın icra ve iflas işlerine bakan hukuk dairelerinin kararlarına karşı genel hükümlere göre direnme kararı verilebilir. Direnme kararları Hukuk Genel Kurulu tarafından, acele işlerden kabul edilerek incelenir (5311 s. K. ile değişik m. 366, III).

Yargılamanın yenilenmesi yolu bakımından yukarıda yaptığımız açıklamalar yeni kanun yolu sisteminde de geçerlidir. Maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen icra mahkemesi kararları hakkında, yani itirazın geçici kaldırılması veya geçici kaldırma talebinin reddi kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağı kanaatindeyiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMZA İNCELEMESİ SONUNDA İCRA MAHKEMESİ TARAFINDAN VERİLEN KARARLARIN SONUÇLARI

1. GENEL OLARAK

İmza incelemesi sonunda icra mahkemesi tarafından verilebilecek kararları ve bunların niteliğini yukarıda açıklamış bulunuyoruz. Bu bölümde icra mahkemesinin kararı üzerine, takip hukuku açısından doğabilecek sonuçlar üzerinde durulacaktır. İtirazın geçici kaldırılması yargılamasının sonunda takip hukuku açısından ortaya çıkabilecek sonuçları, itirazın kaldırılması talebinin reddi ve itirazın geçici kaldırılması kararı bakımından ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

İtirazın geçici kaldırılması yargılaması sonunda verilen karar, sadece takip hukuku açısından sonuçlar doğurur¹⁸⁸. Zira, imza incelemesi sonunda icra mahkemesi tarafından verilen karar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. İtiraz üzerine duran takibe devam edilebilmesini sağlamak için öngörülmüş olan itirazın kaldırılması yolunda, icra mahkemesi incelemesini her ne kadar duruşmalı yapmakta ise de sadece kanunda sayılan belli niteliklere sahip belgeleri inceleyerek karar vermektedir. Başka bir deyişle, icra mahkemesinin inceleme yetkisi dar ve sınırlıdır. Bu sebeple, icra mahkemesinin kararı aleyhine olan taraf, genel mahkemelerde, genel hükümlere göre incelenecek bir dava açabilir. İtirazın kaldırılması talebi reddedilen alacaklı, genel mahkemelerde alacak davası açabilir veya itirazının geçici kaldırılmasına karar verilen borçlu, borçtan kurtulma, menfi tespit veya istirdat davası açabilir.

---

¹⁸⁸ Kuru, El Kitabı, a.g.e., s. 283.

Aşağıda öncelikle itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi kararının sonuçları, daha sonra itirazın geçici kaldırılması kararının sonuçları üzerinde durulacaktır.

2. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI TALEBİNİN REDDİ KARARININ SONUÇLARI

İmza incelemesi sonunda itirazın geçici kaldırılması talebi reddedilirse, daha önce imzaya itiraz ile durmuş olan icra takibi durmaya devam eder. Alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi ile birlikte takibe devam etme isteği, icra mahkemesinin bu kararıyla reddedilmiş olur. İcra mahkemesinin ret kararı, alacaklının maddi hukuk bakımından hak sahibi olmadığını gösteren bir mahkeme kararı niteliğinde değildir. Bu karar, sadece eldeki belgelere dayanarak ilamsız icra takibi yapılamayacağını gösteren bir tespit hükmü niteliğindedir. İcra mahkemesinin kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğinden, takibe devam etmek isteyen alacaklı, bir yıllık itirazın iptali davası açma süresi geçmemişse genel mahkemelerde itirazın iptali davası açabilir ve bu davada lehine alacağı hükümle takibe kaldığı yerden devam edilmesini isteyebilir. İtirazın iptali davası için öngörülen hak düşürücü süre geçmişse veya alacaklı bu yola başvurmak istemiyorsa, son seçenek olarak genel mahkemelerde alacak davası açabilir. Bu davada lehine karar verilen alacaklı, mahkemeden aldığı hükme dayanarak ilamlı icra yoluyla takip yapabilir.

İcra mahkemesinin ret kararı esasında bir tespit hükmü olmasına rağmen, bunun yanında icra hukukuna özgü bazı müeyyideleri de içerebilir. İtirazın kaldırılması talebi reddedilen alacaklı, borçlunun talepte bulunması halinde, yüzde kırktan az olmamak üzere tazminata mahkûm edilir. Tazminatın alacaklıdan talep edilebilmesi, icra mahkemesi kararının kesinleşmesine gerek yoktur¹⁸⁹. Ancak, alacaklı genel mahkemelerde bir alacak davası açarsa, tazminatın tahsili dava sona erinceye kadar ertelenir. Dava, alacaklının lehine sonuçlanırsa tazminat kalkar (m. 68a/son).

¹⁸⁹ “Alacaklı aleyhine tazminata hükmedilmesi doğru ise de, merci kararının kesinleşmeden infazı mümkün olduğundan, ayrıca bu hususun temyiz sonucuna bağlanması koşulu getirilmesi yerinde değildir.” 12. HD, 21.1.2003, 28104/682 (Talih Uyar, **Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, C. I (Ankara: 2005), s. 777.

Alacaklının genel mahkemelerde açabileceği alacak davası için, kanunda, ayrıca bir süre öngörülmemiştir. Alacaklı, takip konusu alacağın tabi olduğu on yıllık zamanaşımı süresi doluncaya kadar dava açabilir. Fakat dava alacaklının aleyhine sonuçlanırsa, alacaklı tazminatı ödemek zorunda kalır. Tazminatın ödenmesi için, borçlu tarafından alacaklıya karşı ayrı bir takip yapılmasına gerek yoktur. Borçlu aynı takip dosyası üzerinden tazminatın ödenmesini isteyebilir. Tazminat ödenmezse alacaklının mallarının haczini talep edebilir.

Kanunda, imzanın borçluya ait olduğunun anlaşılması halinde, borçlunun takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edileceği kabul edilmesine rağmen, itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilmesi halinde alacaklı bakımından böyle bir yaptırım öngörülmemiştir. Zira, kanun, para cezasını taraflardan birinin mahkemeye sunduğu belge altındaki imzanın, inkâr eden tarafa ait olması haline ilişkin bir yaptırım olarak düzenlemiştir (m. 68a, V, VI, VII; m. 68, V). Ancak belirtmeliyiz ki, genel haciz yolu bakımından tutarlı olduğunu düşündüğümüz bu çözüm tarzı, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte benimsenmemiştir. Kambiyo senetlerine özgü takiplerde, imzaya itiraz edilmesi üzerine icra mahkemesince yapılan inceleme sonunda, imzanın borçluya ait olmadığı tespit edilirse; icra mahkemesi, kötü niyetli veya ağır kusurlu bulunduğu alacaklıyı hem yüzde kırktan az olmayan tazminata hem de takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm eder (m. 170, IV).

3. İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI KARARININ SONUÇLARI

3.1. Genel Olarak

Alacaklının dayandığı senet metnindeki imzanın borçluya ait olduğu anlaşılırsa veya borçlu davet edildiği duruşmada bizzat hazır bulunmaz ise itirazının geçici kaldırılmasına karar verilir. Alacaklı, bunun üzerine borçlunun mallarının geçici olarak haczedilmesini isteyebilir. Borçlu ise, geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde mal beyanında bulunmalıdır (m. 75). Ayrıca takibe devam edilmemesini isteyen borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya

tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açarak duran takibin devam etmesini engelleyebilir. İtirazın geçici kaldırılmasının devam etmesi veya ortadan kalkması, borçlunun, borçtan kurtulma davası açıp açmamasına bağlıdır¹⁹⁰. Bu sonuçlar hakkında aşağıda ayrıntılı açıklama yapılacaktır.

İtirazının geçici kaldırılmasına karar veren mahkeme, borçluyu aynı zamanda takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezası ödemeye mahkûm eder (m. 68a, V, VI). Para cezasının miktarı takip konusu alacağına göre belirlenir.

İtirazın kaldırılmasına kara veren mahkeme, alacaklının talepte bulunması halinde borçluyu yüzde kırktan az olmamak üzere tazminat ödemeye mahkûm eder. Tazminatın miktarının hangi değer üzerinden hesaplanacağı konusunda Kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. İtirazın iptali davasında tazminatın miktarı, mahkemenin hükmettiği alacak miktarına göre belirlenmektedir (m. 67, II). Ancak, genel haciz yolunda itirazın kesin kaldırılması veya geçici kaldırılması yargılamasında icra mahkemesi alacağın miktarı konusunda bir hüküm vermemekte, sadece itirazın kaldırılmasına veya kaldırılması talebin, reddine karar vermektedir. Bu sebeple tazminat miktarının, takibe konu alacak üzerinden hesaplanması gerektiği kanaatindeyiz. Ayrıca kambiyo senetlerine özgü takip yolunda itiraz üzerine yapılan yargılama sonunda verilen kararlarda, tazminatın takip konusu alacak üzerinden hesaplanacağı açıkça düzenlenmiştir (m. 170, IV). Bu düzenleme genel haciz yoluyla takipte itirazın kaldırılması yargılamasında kıyasen uygulanabilir.

Yabancı para alacağı için takip yapılmışsa, icra inkâr tazminatına hükmedilirken yabancı para alacağının takip tarihindeki döviz kuru üzerinden bulunan Türk Lirası karşılığına göre hesaplama yapılır¹⁹¹.

İcra mahkemesince hükmedilen para cezası ve tazminatın tahsil edilebilmesi için kararın kesinleşmesi gerekmez. Dolayısıyla, alacaklı, aynı takip doyası üzerinden ödenmeyen para cezası ve tazminat için de haciz talebinde bulunabilir. Ancak, borçlu genel mahkemelerde borçtan kurtulma, menfi tespit veya istirdat davası açarsa,

¹⁹⁰ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁹¹ Muşul, **a.g.e.**, s. 300.

hükmolunan para cezası ve tazminatın tahsili dava sonuçlanıncaya kadar ertelenir. Dava borçlunun lehine sonuçlanırsa tazminat kalkar (m. 68a, VI, VIII).

3.2. Geçici Haciz İstenebilmesi

Borçlunun itirazının geçici kaldırılmasına karar verilirse ve ödeme emrindeki süre de sona ermişse, alacaklının talep etmesi halinde borçlunun malları üzerine geçici haciz konulabilir (m. 69, I). Zira, borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine borçtan kurtulma davası açarak itiraz ile duran takibin devam etmesini engelleyebilir. Borçlu, bu davayı gerçekten borçlu olmadığını düşünerek iyi niyetle açabileceği gibi, takibi mümkün olduğunca uzatarak alacaklıdan mal kaçırmak amacıyla süre kazanmak amacıyla da kullanabilir. Kanun koyucu, borçlunun takibi akamete uğratan davranışları sebebiyle alacaklının zarar görmesini engellemek amacıyla, borçtan kurtulma davası sonuçlanıncaya kadar geçici haciz uygulanabilmesini kabul etmiştir.

Bu düzenleme ile taraflar arasındaki menfaat dengesini kurmaya ve korumaya yönelik yerinde bir tercih yapılmıştır. Zira, itirazın geçici kaldırılması yargılamasında henüz takip konusu alacak konusunda esastan bir inceleme yapılmamış ve karar verilmemiştir. Her ne kadar takip konusu belge altındaki imzanın borçluya ait olduğu tespit edilirse de, bu tespit sadece imzanın aidiyeti ile sınırlı olup alacağın var olup olmadığı konusunda esasa ilişkin bir karar değildir. İcra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılması kararına karşılık, borçlu genel mahkemelerde borçlu olmadığını tespiti için borçtan kurtulma veya menfi tespit davası açabilir. Takibin hiçbir sınırlama olmaksızın devam etmesine izin verilmesi menfaat dengesini bozabileceği için, takip yetkisine sınırlandırma getirilmiş ve sadece geçici haciz uygulanabilmesine imkân sağlanmıştır. Diğer taraftan, borçluya Kanun tarafından öngörülen belli bir süre içinde dava açma zorunluluğu getirilerek, maddi hukuk bakımından var olan belirsizliğin en kısa zamanda giderilmesi istenmiştir. Borçlu tarafından bu imkânın değerlendirilmemesi halinde ise, takibin kesinleşmesi öngörülerek, alacaklının takibe kaldığı yerden devam edilebilmesi sağlanmıştır.

Üstündağ'a göre; geçici haciz, borçtan kurtulma davası sonuçlanıncaya kadar geçecek zaman diliminde alacaklıyı korumaya yönelik bir himaye vasıtası niteliğindedir¹⁹².

Geçici haciz, kesin haciz hakkındaki hükümlere göre yapılır. Alacaklı İcra ve İflâs Kanunu'nun 78-105'inci maddeleri arasındaki hükümlere göre, borçlunun malları üzerinde haciz uygulanmasını isteyebilir. Alacaklı itirazın geçici kaldırılması yargılamasında lehine hükmedilen yargılama giderleri için de kesin haciz hakkına sahip değildir; sadece geçici haciz talep edebilir¹⁹³.

Geçici haciz, kesin haciz hakkındaki hükümlere göre yerine getirilmesine rağmen, borçlunun mallarının üzerine geçici haciz konulabilmesi için, belli özel koşulların gerçekleşmesi gerekir. Bunları sırasıyla şu şekilde açıklayabiliriz: Öncelikle; borçlunun imzaya itiraz etmiş olması ve icra mahkemesi tarafından itirazın geçici kaldırılmasına karar verilmiş olmalıdır. Borçlunun malları üzerine geçici haciz konulabilmesi için, itirazın geçici kaldırılması kararının kesinleşmesi şart değildir. İtirazın geçici kaldırılması kararı temyiz edilse bile, bu, borçlunun malları üzerine haciz konulmasını engellemeyecektir. İkinci koşul; ödeme emrindeki yedi günlük itiraz ve ödeme süresinin geçmiş olmasıdır. Zira teorik olarak, borçlunun ödeme emrinin tebliği üzerine imzaya itiraz etmesi ve icra mahkemesinin yedi günlük süre dolmadan itirazın geçici kaldırılması kararı vermesi mümkündür. Ancak pratikte bu kadar kısa sürede icra mahkemesince karar verilemeyeceği için, bu koşul bakımından sorun yaşanması mümkün değildir¹⁹⁴. Geçici haciz için gerekli son koşul ise, alacaklının icra dairesinden haciz talebinde bulunmasıdır¹⁹⁵. İtirazın geçici kaldırılması kararı üzerine icra dairesi kendiliğinden borçlunun mallarını haczedemez.

Geçici haciz, haciz hakkındaki genel hükümlere göre uygulanmaktaysa da kesin hacizden farklıdır. Bu farkları şunlardır: Geçici haczin uygulanması için, icra takibinin kesinleşmesi gerekli değildir. İmzaya itiraz üzerine itirazın geçici kaldırılması kararı

¹⁹² Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁹³ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁹⁴ Kuru, İtirazın Ref'i, **a.g.m.**, s. 1065.

¹⁹⁵ Kuru, El Kitabı, **a.g.m.**, s. 283.

verilmesi geçici haciz uygulanabilmesi için yeterlidir. Buna karşılık, kesin haciz uygulanabilmesi için icra takibinin kesinleşmiş olması gerekir. Zira, kesin haciz istenebilmesi için ödeme emrine itiraz süresinin itiraz edilmeksizin geçmesi veya borçlu itiraz etmişse icra mahkemesince itirazının kesin kaldırılmasına veya genel mahkeme tarafından iptaline karar verilmiş olması gerekir (m. 78, I). İkinci olarak; itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya dönüşüncüye kadar, üzerine geçici haciz konulan malların satışı istenemez. Buna karşılık kesin hacze konu olan malların satışı talep edilebilir¹⁹⁶. Kesin hacze konu olan mal taşınır ise, hacizden itibaren bir yıl içinde; taşınmaz ise, iki yıl içinde satışı talep edilmelidir. Aksi takdirde haciz kalkar. Buna karşılık, geçici hacze konu olan mallar hakkında satış istenemeyeceği için satış isteme süreleri de işlemez (m. 108, I).

Geçici haciz uygulanırken, kesin hacizde olduğu gibi, icra memuru tarafından bir haciz tutanağı düzenlenir. Ancak, geçici haciz sırasında icra memuru tarafından takdir edilen değer borcu ödemeye yetmeyeceği anlaşılabilirse bile, haciz tutanağı geçici aciz belgesi olarak kabul edilemez. Zira, geçici aciz belgesi niteliğindeki bir haciz tutanağı ancak kesin hacizde söz konusu olabilir. Kesin haciz sırasında malların takdir edilen değeri alacağı karşılamıyorsa, haciz tutanağı geçici aciz belgesi olarak kabul edilmektedir (m. 105). Geçici haciz tutanağının, geçici aciz belgesi olarak kabul edilebilmesi için süresinde borçtan kurtulma davası açılmamış olması veya borçtan kurtulma davasının reddedilmesi gerekir; yani geçici haciz öncelikle kesin hacze dönüşmelidir¹⁹⁷.

Geçici hacze konu olan mallar, kural olarak satılamaz. Ancak, üzerine geçici haciz konulan malların değeri süratle düşüyor veya muhafazası masraflı ise, geçici haciz sahibi alacaklı bu malların satılmasını isteyebilir (m. 108, II; m. 113, II). Ayrıca, geçici hacze konu olan mal üzerinde bir başka alacaklı kesin haciz uygulatırsa, kesin haciz sahibi alacaklı da bu malın satışını isteyebilir. Zira, geçici haciz de kesin haciz gibi bir rüçhan hakkı sağlamaz. Koşulları oluşmuşsa aynı mal birden fazla alacaklı tarafından haczedilebilir ve kesin haciz koyduran alacaklı malın satılmasını talep edebilir.

¹⁹⁶ Kuru, El Kitabı, a.g.e., s. 283; Postacıoğlu, İcra, a.g.e., s. 203.

¹⁹⁷ Selçuk Öztekin, **İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası**, (İstanbul: 1994), s. 25; Kiraz, a.g.e., s. 80; Üstündağ, İcra, a.g.e., s. 154.

Geçici hacze konu olabilecek malvarlığı değerleri arasında borçluya ait nakit paralar da bulunur. Örneğin; borçlunun maaşına veya ücretine geçici haciz konulabilir. Maaş hacizlerinde, icra dairesi tarafından borçlunun çalıştığı işyerine yazı gönderilerek bundan böyle, her ay maaşın belli bir kısmının borçluya değil, icra dairesine ödenmesi emredilir. İşyeri bu emre uyarak düzenli olarak icra dairesine ödeme yapar, alacaklı da söz konusu ödemeleri istediği vakit icra dairesinden tahsil edebilir. Ancak, geçici haczin niteliği gereği, icra dairesine ödenen nakit paraların alacaklıya ödenmemesi gerekir. Zira, ileride borçtan kurtulma davası borçlunun lehine sonuçlanırsa, geçici kaldırma kararı ve icra takibi hükümsüz kalabilecektir. Geçici haciz, takibin sadece hacizle sınırlı olarak ilerlemesini sağlamaktadır. Geçici haciz, haczedilen malların paraya çevrilmesi veya haczedilen paraların alacaklıya ödenmesi imkânını vermemektedir. Kanımızca, maaş üzerine konulan geçici hacizlerde, bir muhafaza tedbiri olarak maaş kesintilerinin yapılarak icra dairesine ödenmeye devam etmesi, ancak, bu paraların borçtan kurtulma davası alacaklı lehine sonuçlanıncaya kadar alacaklıya ödenmemesi gerekir.

Bu konu, geçici hacizler bakımından hacze iştirak hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı ve satıştan elde edilen gelirin nasıl paylaşılacağı sorusuyla yakından bağlantılıdır. Bu çerçevede akla şu sorular gelebilir: Acaba borçlunun malları üzerine geçici haciz koyduran alacaklı, bu mallar üzerine daha önce konulan hacizlere iştirak edebilir mi ya da borçlunun malları üzerinde uygulanan geçici hacze başka alacaklılar iştirak edebilirler mi? İştirak mümkün ise, satıştan elde edilen paralar alacaklılar arasında hangi esaslara göre paylaşılabilir?

Hacze takipli iştirak bakımından, kural olarak hacze iştirak etmek isteyen alacaklının takip yapmış olması ve bu takibin kesinleşerek kendisine haciz isteme yetkisinin gelmiş olması gerekir. Kural olarak, hem kendisine iştirak edilecek haciz bakımından hem ilk haczin hem de iştirak edecek olan sonraki hacizler kesin haciz niteliğinde olmalıdır¹⁹⁸. Hacze iştirakin koşulları göz önüne alındığında, geçici hacze dayanarak hacze iştirak edilebilmesi ilk bakışta mümkün görünmemektedir. Öğretide, geçici hacze dayanarak hacze iştirak edilemeyeceği görüşü de savunulmaktadır. Bu görüşün temel dayanağı, hem az önce belirttiğimiz haczin kesin olması koşulu hem de kanununun 268. maddesinde ihtiyati haciz bakımından hacze geçici iştirak edilebileceğini

¹⁹⁸ Recep Akcan, **Hacze İştirak**, (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2005), s. 59.

düzenleyen hükme benzer bir düzenlemenin geçici hacizde söz konusu olmamasıdır. Bu yaklaşıma göre, geçici haciz ancak kesin hacze dönüştükten sonra ve koşulları mevcutsa hacze iştirak edebilir¹⁹⁹.

Kanımızca, bu yaklaşım, konuyu sadece hacze iştirak hakkındaki 100'üncü ve ihtiyati hacizde hacze iştiraki düzenleyen 268'inci maddeler açısından değerlendirmektedir. Öncelikle belirtmeliyiz ki, ilkesel ve kuramsal olarak geçici haciz koyduran alacaklıya daha sonra bu mallar üzerinde uygulanan kesin hacizlere iştirak imkânının tanınmaması doğru değildir. Zira, geçici nitelikte ortaya çıkan böyle bir haciz, süresi içinde borçtan kurtulma davası açılmaz ise veya borçtan kurtulma davası reddedilirse, kesin hacze dönüşür. Borçtan kurtulma davasının ortalama altı ay sürdüğünü kabul edersek, bu süre içinde ayakta duran ve geçici haciz sahibi alacaklının alacağını tahsil edebilmesi için belki de tek teminatı olan mallar üzerindeki hacze iştirak edemeyeceği görüşü, alacaklılar arasındaki eşitliğe ve menfaatler dengesine aykırılık teşkil eder. Geçici hacizden farklı olmasına rağmen, kesin haciz niteliğinde olmayan ihtiyati hacizde de hacze geçici iştirak edilebileceği Kanunda açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen, geçici haczin hacze iştirak hakkı vermediğini kabul etmek bir çelişki oluşturmaktadır. Ayrıca, paraların paylaşılmasına ilişkin 138'inci maddenin son fıkrasında hacizli mallar satılınca, bedelinin alacaklılar arasında hisselerine göre paylaşılacağı; muvakkat hacizler için ayrılmış hisselerin ise, durum anlaşılınca kadar sağlam bir bankaya, banka bulunmayan yerlerde mahkeme veya icra sandıklarına yatırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükümden açık ve net olarak anlaşılmaktadır ki, henüz kesinleşmemiş hacizler için satıştan hisse ayrılabilmesi için öncelikle bunların iştirak hükümlerinden yararlanmış olması gerekir. Sonuç olarak geçici haczin, ihtiyati hacizde olduğu gibi hacze geçici iştirak imkânı sağlayabileceği kanaatindeyiz.

Geçici haciz sahibi alacaklının, daha sonra konulan diğer kesin hacizlere nasıl itiraz edeceğinin de belirlenmesi gerekir. Daha önce öğretilde ve yargı kararlarında bu konuda görüş farklılığı olmasına rağmen, 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde tartışmalara son verecek şekilde yeniden düzenleme yapılmıştır. Yeniden düzenlenen 268. maddeye göre, ihtiyaten haczedilen mallar, ihtiyati haciz kesin hacze dönüşmeden önce başka bir alacaklı tarafından haczedilirse, ihtiyati haciz sahibi

---

¹⁹⁹ Akcan, İştirak, **a.g.e.**, s. 59.

alacaklı bu hacze 100. maddedeki şartlara göre kendiliğinden ve muvakkaten iştirak eder. Maddeden açıkça anlaşılacağı üzere, hacze geçici iştirakin kesin iştirake dönüşerek alacaklının paylaştırmadan yararlanabilmesi için, 100. maddedeki hacze iştirak koşullarının gerçekleşmesi gerekir.

Buna göre geçici hacizden dolayı alacaklının sahip olduğu iştirak hakkı şu şekilde kullanılabilir: Geçici hacze konu olan mal, daha sonra başka bir alacaklının talebi üzerine haczedilir ve satılırsa, geçici haczin kesin hacze dönüşüp dönüşmeyeceği belli olana kadar, satıştan elde edilen paradan geçici haciz sahibi alacaklının hissesine düşen pay, alacaklıya ödenemez; icra dairesi tarafından ayrılır ve bir bankada muhafaza edilir (m. 138, IV)²⁰⁰. Geçici haciz ileride hükümsüz kalırsa, bankada muhafaza edilen para borçluya verilir. İtirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden sonra süresi içinde borçtan kurtulma davası açılmaz veya dava açılmasına rağmen borçlunun aleyhine karar verilerek dava reddedilirse, geçici haciz kesin hacze dönüşür. Bu durumda 100. maddede sayılan belgelere sahipse ve kesin iştirakin diğer koşullarını sağlıyorsa payına düşüne para alacaklıya ödenir. Alacaklı, söz konusu belgelere sahip değilse alacaklıya ödeme yapılmaz ve onun hissesine ayrılan para alacaklarının tamamını alamayan diğer alacaklılara ödenir. Eğer, diğer alacaklılar alacaklarının tamamını tahsil etmişlerse, kalan para artık hacze geçici iştirak eden alacaklıya ödenir²⁰¹.

Bir alacaklının borçlunun malları üzerine haciz koydurmasından sonra, itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine aynı mallar üzerine, geçici haciz koyduran alacaklının hacze ne geçici ne de kesin olarak iştirak edemeyeceği kanaatindeyiz. Zira, burada kesin haciz koyduran alacaklıdan daha önceki bir tarihte geçici haciz koydurmeyen alacaklının korunmaya değer daha fazla menfaati yoktur. Ayrıca, kıyasen dikkate aldığımız ihtiyati haciz bakımından da bu durumda hacze geçici iştirakin mümkün olmayacağı öğretide ifade edilmiştir²⁰². Kanunun, sonuçları bakımından geçici hacze

²⁰⁰ Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 125; İhtiyati hacizde hacze iştirak için bkz. Özekes, İhtiyati Haciz, **a.g.e.**, s. 298 vd.

²⁰¹ Özekes, İhtiyati Haciz, **a.g.e.**, s. 303; Geçici haciz sahibi alacaklının, bir kamu alacağı sebebiyle konulan kesin hacze de öncelikle geçici olarak, daha sonra koşulları oluşmuş ise kesin olarak iştirak edebileceği kanaatindeyiz.

²⁰² Özekes, İhtiyati Haciz, **a.g.e.**, s. 302 vd.

benzeyen ihtiyati hacizde tanımadığı bir imkânın (m.268), geçici haciz bakımından sağlanmasının kanunun sistematiği ve amaçları bakımından çelişki teşkil edeceği kanaatindeyiz. Kanun, bu tür hacizlerin geçici olması niteliğini dikkate alarak sadece diğer kesin hacizlerden önce geçici haciz konulması haline münhasır olarak iştirak imkânını sağlamak istemiştir.

Bu durumda, hacze iştirak hakkındaki genel hükümlere göre bir değerlendirme yapılmalıdır. Kesin haciz sahibi alacaklının talebi üzerine mal satılır ise, satıştan elde edilen para kesin haciz sahibi alacaklının alacağı için ödendikten sonra geriye bir miktar artarsa, bu kısım hakkında talep hakkına sahip olabilir. Geçici haciz sahibi alacaklının 100. maddedeki genel koşullara göre hacze iştirak edebilmesi için, ilk ve kesin haciz sahibi alacaklının talebi üzerine mallar satılincaya kadar, geçici haczin kesin hacze dönüşmesi ve geçici haciz sahibi alacaklının m. 100'deki belgelere sahip olması gerekir. Bu koşullar oluşursa, ilk başta geçici haciz koyduran alacaklı hacze adi iştirakin genel hükümlerine göre iştiraktan yararlanabilir. Ancak geçici haciz, mallar satıldıktan sonra kesin hacze dönüşürse veya alacak m. 100'de sayılan belgelerle ispat edilemezse, yine öncelikle satış bedelinden kesin haciz sahibi alacaklının alacağı ödenir. Ödemeden sonra bir para artarsa, bu para geçici haczi daha sonra kesin hacze dönüşen alacaklıya ödenir. Geçici haciz daha sonra hükümsüz kalırsa, alacaklıya ödeme yapılmaz; para borçluya ödenir²⁰³.

Geçici haciz ve kesin haciz aynı gün uygulanırsa, hangisinin daha önce uygulandığı tutanaktan (haciz saatinden) anlaşılabilirse, buradaki öncelik sonralık ilişkisine göre yukarıdaki değerlendirmelerimiz çerçevesinde sonuca varılabilir. Ancak, hangisinin daha önce uygulandığı anlaşılamiyorsa, Özekes'in ihtiyati haciz bakımından yaptığı yorumun²⁰⁴ burada da geçerli olabileceği kanaatindeyiz. Buna göre, geçici haczin kesin hacizden önce konulduğu haciz tutanaklarından anlaşılamiyorsa, geçici haciz sahibi alacaklı kesin hacze iştirak edemeyecektir. Zira, geçici haczin iştirak hükümlerinden yararlanabilmesi için, yukarıda belirttiğimiz üzere, kesin hacizden önce konulmuş olması gerekir.

²⁰³ Özekes, İhtiyati Haciz, **a.g.e.**, s. 304.

²⁰⁴ Özekes, İhtiyati Haciz, **a.g.e.**, s. 304.

Geçici haczin hüküm ve sonuçları bakımından yanıtlanması gereken diğer bir soru, borçlunun malları üzerine birden fazla geçici haciz konulması durumunda, hacze iştirak hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağıdır. Hemen belirtmeliyiz ki, hacze iştiraktan söz edilebilmesi için, mutlaka hacizlerden birinin kesin haciz niteliğinde olması gerekir. Bu sebeple, aynı mal üzerindeki birden fazla geçici haciz arasında hacze iştirak hükümlerinin uygulanamayacağı kanaatindeyiz. Zira, burada haczedilen mallar satılamayacağı için iştirak hükümlerinin uygulanmasından bahsedilemez. Geçici hacizlerden biri daha sonra kesin hacze dönüşürse şu ihtimaller ile karşılaşılır: Eğer ilk geçici haciz önce kesin hacze dönüşürse, kesin hacizden sonra geçici haciz konulması halinde vardığımız sonuç ortaya çıkar. Buna göre, daha sonra geçici haciz koyduran alacaklı, hacze geçici iştirak hükümlerinden yararlanamaz; ancak m. 100'deki genel koşullar oluşmuş ise, hacze kesin olarak iştirak edebilir. Eğer ikinci geçici haciz ilk konulan geçici hacizden daha önce kesinleşirse, geçici hacizden sonra kesin haciz konulması halinde vardığımız sonuç ortaya çıkar. Buna göre, daha önce geçici haciz koydurmuş olan alacaklı, daha sonra geçici haciz koyduran ve haczi kesinleşen alacaklının haczine kendiliğinden ve geçici olarak iştirak eder. Aynı günde birden fazla geçici haciz konulması durumunda ise, bunlardan hangisinin daha önceki bir saatte konulduğu tespit edilemeze iştirak hükümleri uygulanmaz²⁰⁵.

Geçici hacizde istihkak iddiası veya istihkak davasının söz konusu olup olamayacağı da değerlendirilmelidir. İstihkak iddiası veya davasının var olabilmesi için öncelikle istihkak iddia edilen mal üzerinde bir haciz uygulanmış olmalıdır. Buradaki haczin niteliği önemli değildir. İstihkak iddiası veya davasına neden olan haciz; kesin (icrai) haciz, ihtiyati haciz (bkz. m. 257 vd.), ilave haciz (bkz. m. 100) , tamamlama haciz (bkz. m. 139) veya geçici haciz olabilir²⁰⁶. Burada sayılan haciz türlerinin koşulları ve sonuçları farklı olsa da, icra takibindeki temel amaç olan borçlunun mallarının paraya çevrilerek alacağın cebri icra yoluyla tahsili gerçekleştirmeye yöneliktir. Bir başka deyişle, hangi haciz söz konusu olursa olsun, borçlunun mallarının satılması ve paraya çevrilmesi amaçlanmaktadır. Bu sebeple, malları bu haciz türlerinden herhangi birine konu olan üçüncü kişilerin istihkak iddiasında bulunmak

²⁰⁵ İhtiyati haciz konusunda bkz. Özekes, İhtiyati Haciz, **a.g.e.**, s. 305.

²⁰⁶ Kudret Aslan, **Hacizde İstihkak Davası**, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2005), s. 237.

veya istihkak davası açmak konusunda hukuki yararları bulunmaktadır. İstihkak iddiasında bulunmak veya dava açmak için geçici haciz uygulanmış olması yeterli ise de, istihkak davasının devam edebilmesi ve bu konuda bir hüküm verilebilmesi için geçici haczin kesin hacze dönüşmesi veya en azından istihkak davası sonuçlanıncaya kadar varlığını koruması gerekir. Bir başka deyişle, geçici haciz süresi içinde borçtan kurtulma davası açılmadığı için kesin hacze dönüşmeli veya borçtan kurtulma davası açılması halinde bu dava sonuçlanıncaya kadar varlığını korumalıdır. Borçtan kurtulma davasının, borçlu lehine sonuçlanması üzerine geçici haciz ortadan kalkarsa istihkak davası da konusuz kalacaktır.

3.3. Mal Beyanında Bulunma Zorunluluğu

İtirazın geçici kaldırılması kararının sonuçlarından biri de, borçlunun mal beyanında bulunmak zorunda olmasıdır. Borçlu itirazının geçici kaldırılması üzerine, geçici kaldırma kararının kendisine veya vekiline tebliğ veya tefhim tarihinden itibaren üç gün içinde 74. maddeye göre mal beyanından bulunmak zorundadır (m. 75). Daha önce ödeme emrine itiraz ederek takibin durmasını sağlayan (kesinleşmesini engelleyen) borçlu, mal beyanında bulunmak zorunda olmamasına rağmen, itirazın geçici kaldırılması kararı ile takibin geçici olarak devam edebilmesi imkânı olduğundan artık mal beyanında bulunmakla yükümlü tutulmuştur.

Mal beyanında bulunma süresi, geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün olarak belirlenmiştir. Burada şu soru akla gelmektedir: Acaba geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde borçtan kurtulma davası açan borçlu, mal beyanında bulunmak zorunda mıdır? Kanımızca, borçlu mal beyanında bulunma süresi içinde borçtan kurtulma davası açmış olsa dahi, yine de mal beyanında bulunmakla yükümlüdür. Zira, itirazın geçici kaldırılması kararı kesin ve net olarak alacaklıya geçici haciz isteme yetkisini vermektedir. Borçtan kurtulma davasının açılması, borçlunun mallarının geçici haczini engellemeyecektir. Alacaklı geçici haciz yetkisine sahip olduğuna göre, buna bağlı olarak borçlu da mal beyanında bulunmak zorundadır. Borçlunun haczi kabil mallarının neler olduğunu ve nerede bulunduğunu alacaklının bilmesi güç olacağından, borçlu gerek kendisinde gerek üçüncü şahıslarda bulunan mal, alacak ve haklarının borca yetecek miktarını, mal

beyanında bulunarak icra dairesine bildirmek ve cebri icranın ilerlemesine yardımcı olmakla yükümlüdür (m. 74).

Belirtmek gerekir ki, borçlu mal beyanında bulunmasa dahi, alacaklı geçici haciz talep edebilir. Mal beyanında bulunulması, haczin bir önkoşulu değildir. Alacaklı borçlunun mal beyanını beklemeden de geçici haciz talep edebilir²⁰⁷.

Mal beyanında bulunmayan borçlu, alacaklının şikâyeti üzerine icra mahkemesi tarafından bir kereye mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur (m. 76). Borçluya hapisle tazyik yaptırımı uygulanırken borçlu mal beyanında bulunursa ceza kaldırılır. Ayrıca, borçtan kurtulma davası kabul edilirse, geçici haciz hükümsüz kalacağından mal beyanında bulunma yükümlülüğü sona erer ve borçlu hapisle tazyik edilmişse cezası kalkar.

Mal beyanında bulunmayan borçlu hakkında hapisle tazyik yanında, Kanunun 337. maddesi gereğince yükümlülüklerin yerine getirilmemesi sebebiyle disiplin hapsi uygulanabilir. Borçlu süresi içinde (itirazın geçici kaldırılması halinde üç gün) yazılı veya sözlü olarak mal beyanında bulunmaz ise, alacaklının şikâyeti üzerine icra mahkemesi tarafından on gün disiplin hapsi ile cezalandırılır. Borçlunun alacağı karşılayacak miktarda malı haczedilirse veya borç ödenirse bu ceza düşer (m. 337, I). Ayrıca, borçlu haczi kabil mallarını alacaklının bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat ederse cezalandırılmaz²⁰⁸. Borçtan kurtulma davasının borçlu lehine sonuçlanması ve bu sebeple geçici haczin hükümsüz kalması durumunda da disiplin hapsi cezasının düşeceği kanaatindeyiz. Zira, borçtan kurtulma davasının kabulü üzerine verilen karar kesinleşince icra takibi ve haciz hükümsüz hale gelir²⁰⁹. İptal edilen bir icra takibinde artık borçlunun mal beyanında bulunma yükümlülüğünden ve dolayısıyla hapis cezasından bahsedilemeyecektir.

²⁰⁷ Talih Uyar, “İcra Hukukunda İtirazın Muvakkaten Kaldırılması”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 4: 689-693 (1974), s. 693.

²⁰⁸ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 163.

²⁰⁹ Muşul, **a.g.e.**, s. 310.

3.4. Borçtan Kurtulma Davası

3.4.1. Genel Olarak

İtirazın geçici kaldırılması kararının sonuçlarından en önemlisi, geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde alacaklıya karşı borçtan kurtulma davası açılabilmesidir (m. 69). Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının kesin kaldırma kararına dönüşmesini ve geçici haciz uygulanmışsa bunun kesin hacze dönüşmesini engellemek istiyorsa, borçtan kurtulma davası açmak zorundadır. İtirazın geçici kaldırılması yargılamasında, icra mahkemesi sadece imza incelemesi ile yetindiğinden ve kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden, kanun koyucu borçluya bir imkân tanıyarak borçtan kurtulma davasını düzenlemiştir²¹⁰.

Borçtan kurtulma davasının hukuki niteliği, mahkemeden istenen hukuki korumanın türüne göre bir menfi tespit davasıdır²¹¹. Zira, borçlu bu dava ile takip alacaklısına karşı takip konusu alacak bakımından borçlu olmadığını; bir başka deyişle, takip konusu alacak-borç bakımından aralarında bir hukuki ilişki olmadığını veya sona erdiğinin tespitini talep eder²¹². Kanunda menfi tespit davasına ilişkin ayrı ve genel bir hüküm bulunmaktadır. Ancak, menfi tespit davası itirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde açılırsa ve diğer koşullar da

²¹⁰ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 285. Kuru, 1969 yılında itirazın geçici kaldırılması yolu ve sonuçları hakkında eleştirel bir makale yayımlamıştır. Yazar, bu çalışmasında geçici kaldırma kurumunun ilamsız icra takibinin niteliğine aykırı olduğunu, itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine ilamsız takibe devam edilip edilemeyeceği hususunun tamamen borçlunun insiyatifine bırakıldığını, borçlu borçtan kurtulma davası açarsa icra takibin ilerleyemeyeceğini ve alacaklının ilamsız takip yapmasının bir anlamı kalmadığını ifade etmiştir. Yazar'a göre, itirazın geçici kaldırılması gereksiz olduğu için kaldırılmalı, imzaya itiraz edilmesi halinde de itirazın kesin kaldırılması yolu açılmalı ve icra mahkemesi imzanın borçluya ait olduğu kanaatine varır ise itirazın kesin kaldırılmasına karar verebilmelidir. Yazarın görüşü hakkında daha fazla bilgi için bkz. Baki Kuru, "Ödeme Emrine İtirazın Muvakkaten Kaldırılması Müessesinin Lüzumsuzluğu Hakkında Düşünceler", **Adalet Dergisi**, S. 9: 614-621 (1969), s. 616. vd.

²¹¹ Ansay, **a.g.e.**, s. 54; Hasan Erdoğan, **Borçtan Kurtulma, Menfi Tespit ve İstirdat Davaları**, (Üçüncü Basım. Ankara: Adalet Yayınevi, 2003), s. 4; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 284; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 221; Muşul, **a.g.e.**, s. 308; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 126; Yıldırım, **a.g.e.**, s. 63.

²¹² Baki Kuru, "Borçtan Kurtulma Davası", **Adalet Dergisi**, S. 2: 128-139, (1962), s. 129; Kiraz, **a.g.e.**, s. 81.

gerçekleşmişse borçtan kurtulma davası olarak adlandırılır (m. 69, II). Borçtan kurtulma davası sadece takip hukukuna özgü teknik bir kavram olarak kabul edilmektedir²¹³.

Borçtan kurtulma davası ile menfi tespit davası arasındaki farkları ise şu şekilde özetleyebiliriz: Borçtan kurtulma davası, sadece icra mahkemesince verilen itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine açılabilen bir davadır (m. 69, II). Buna karşılık menfi tespit davası, takipten önce veya sonra, bir takibe bağlı olmaksızın dahi açılabilen bir davadır (m. 72,I). Borçtan kurtulma davası, yedi günlük bir süreye tabidir (m. 69, II). Menfi tespit davası, kural olarak süreye tabi değildir. Ancak borçlu, cebri icra tehdidi altında ödeme yapmak zorunda kalırsa, bundan sonra artık menfi tespit davası değil istirdat davası açabilir (m. 72, VI, VII). Süresi içinde açılan borçtan kurtulma davası, icra takibini kendiliğinden durdurur (m. 69,III). Menfi tespit davası ise, kural olarak kendiliğinden icra takibini durdurmaz. Takibi durdurmak isteyen borçlu, takipten önce dava açmışsa, menfi tespit davasına bakan mahkemeden teminat göstererek ihtiyati tedbir kararı alabilir (m. 72, II). Borçtan kurtulma davasının görülebilmesi için borçlu tarafından en geç ilk duruşmaya kadar dava konusu tutarın yüzde on beşi oranında teminat gösterilmelidir; aksi takdirde, mahkeme esasa girmeden davayı reddeder (m. 69, II, son cümle). Menfi tespit davasının görülerek hükme bağlanması için, borçlunun teminat göstermesi gerekli değildir²¹⁴.

Borçtan kurtulma davasında, taraflar arasındaki hukuki uyuşmazlık maddi hukuka göre çözülür. Bu yönüyle borçtan kurtulma davası, itirazın iptali davasına da benzemektedir. Her iki davada da, takip konusu alacak hakkındaki uyuşmazlığın maddi hukuka göre kesin olarak çözülmesi amaçlanmaktadır. Ancak, bu davaların ortaya çıktığı aşamalar ve sonuçları birbirinden farklıdır. Borçtan kurtulma davasında tarafların rolleri yer değiştirir²¹⁵. Borçlu davacı konumunda, alacaklı ise davalı konumunda yer alır. Dava hangi taraf lehine sonuçlanırsa sonuçlansın mahkeme tarafından bir tespit hükmü verilir. Dava borçlu lehine sonuçlanırsa, borçlunun alacaklıya borçlu olmadığını tespit eden bir menfi tespit hükmü verilir. Dava alacaklının lehine sonuçlanırsa, bu kez borcun var olduğuna dair müspet tespit hükmü verilmiş olur.

²¹³ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 131.

²¹⁴ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 1vd.

²¹⁵ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 134.

Borçtan kurtulma davasından söz edebilmek için belli özel koşulların gerçekleşmiş olması gerekir. Borçtan kurtulma davasının koşulları özetle şunlardır: İtirazın geçici kaldırılması kararı verilmiş olmalıdır. İtirazın kesin kaldırılması kararı üzerine borçtan kurtulma davası açılmaz²¹⁶. İtirazın geçici kaldırılması kararı üzerine yedi gün içinde dava açılmalıdır. Davanın görülebilmesi için, borçlu tarafından takip konusu alacağın yüzde on beşi oranında teminat yatırılmalıdır.

Borçtan kurtulma davası, takibin akıbetini kronolojik olarak hükümden önce ve hükümden sonra olmak üzere iki bakımdan etkiler²¹⁷. Hükümden sonraki etkileri aşağıda detaylı olarak açıklanacağından, burada sadece hüküm verilmesinden önceki etkileri üzerinde durulacaktır.

Süresi içinde açılan bir borçtan kurtulma davası ile imzaya itiraz üzerine duran icra takibi durmaya devam eder. Hatta borçtan kurtulma davası, tarafların yargılamaya devam etmemeleri nedeniyle dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verildiği zaman dahi takibi durdurmaya devam eder. Takibin devam edebilmesi için, ya alacaklının davayı devam ettirerek lehine hüküm alması veya davanın Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 409/V hükmüne göre, üç ay içinde yenilenmemiş olması sebebiyle açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekir²¹⁸.

Süresi içinde açılan borçtan kurtulma davası, itirazın geçici kaldırılması kararının kesin kaldırmaya ve var olan geçici haczin kesin hacze dönüşmesini dava sonuçlanıncaya kadar engeller.

Borçtan kurtulma davasının açıldığı tarih ile sona erdiği tarih arasında haciz isteme süreleri işlemez (m.78, II). Yani, bir yıllık haciz isteme süresinin hesabında borçtan kurtulma davasının görüldüğü zaman dilimi hesaba katılmaz²¹⁹.

---

²¹⁶ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 129.

²¹⁷ Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 225.

²¹⁸ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 10; Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 136; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 225.

²¹⁹ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 137.

3.4.2. Borçtan Kurtulma Davasının Özel Koşulları

Borçtan kurtulma davasından söz edebilmek için öncelikle borçlu hakkında daha önce itirazın geçici kaldırılması kararı verilmiş olmalıdır. İtirazın geçici kaldırılması kararının hangi hallerde verileceği, koşulları ve etkileri daha önce ayrıntılı olarak açıklandığından burada tekrar edilmeyecektir²²⁰.

Borçtan kurtulma davasının ikinci özel koşulu süreye ilişkindir. Bu dava, itirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde açılmalıdır. Bu süre, hak düşürücü bir süredir. Bu süre içinde dava açılmaz ise itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya ve geçici haciz uygulanmış ise, bu da kesin hacze dönüşür (m. 69, III). Süre sona erdikten sonra borçlu, borçlu olmadığını tespiti için bir dava açsa bile geçici kaldırmanın kesin kaldırmaya ve geçici haczin kesin hacze dönüşmesini engelleyemez. Zira, yedi günlük süre geçtikten sonra açılan dava, artık borçtan kurtulma davası değil, sıradan bir menfi tespit davası olarak nitelendirilebilir²²¹.

Mahkeme bu hak düşürücü süreye uyulup uyulmadığını re'sen dikkate almak zorundadır²²². Hak düşürücü süre sona ermesine rağmen borçtan kurtulma davası açılması halinde, mahkemenin nasıl bir karar vereceği konusunda öğretilerde farklı görüşler ifade edilmiştir. Bir görüşe göre, dava süresi içinde açılmamışsa mahkeme borçtan kurtulma davasının reddine karar vermelidir²²³. Diğer görüşe göre, bu durumda mahkeme davanın reddine karar vermeyip, bir ara kararı ile davanın teknik anlamda borçtan kurtulma davası olmadığını belirttikten sonra, davaya sıradan bir menfi tespit davası olarak devam etmelidir. Zira, borçtan kurtulma davası niteliği itibarıyla bir menfi

²²⁰ Bkz. Yuk. III. Bölüm, 1,2,3.

²²¹ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 287; Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 309; İcra mahkemesince verilen itirazın geçici kaldırılması kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz yoluna başvurunun, yedi günlük süreyi etkileyip etkilemeyeceği ve sürenin geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden mi yoksa temyiz incelemesi sonrası kesinleşmesinden itibaren mi başlayacağı konusu tartışılmıştır. Yargıtay ve öğretinin kanaati, sürenin geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren başlayacağı, kesinleşmesine gerek olmadığı yönündedir. Ayrıca, m. 69/II'de davanın geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde açılacağı açıkça ifade edilmiştir (Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 133; Kuru, İtirazın Ref'i, **a.g.m.**, s. 1066); Ayrıca bkz. İİD, 10.4.1951, 1981/1997 (Talih Uyar, **Gerekeçli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, C. II** (Ankara: Feryal Matbaacılık, 1996), s. 1625.

²²² Ansay, **a.g.e.**, s. 54; Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 309; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 125.

²²³ Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 309.

tespit davasıdır ve mahkeme tarafların hukuki nitelendirmesi ile bağılı değildir²²⁴. Kanımızca ikinci görüş daha isabetlidir. Borçtan kurtulma davası niteliği itibari ile bir menfi tespit davası olduğuna göre, süresi içinde açılmadığı takdirde, menfi tespit davası olarak görülebilir. Ancak bu durumda, borçtan kurtulma davası açılmasının sonuçları doğmayacaktır. Örneğin; borçlunun haczedilen malları, talep üzerine satılabilecektir, yani takip durmayacaktır.

Süreyle ilgili belirtilmesi gereken diğere bir husus ise şudur: Bazen kendisine takip yapılan borçlu takipten önce veya takipten sonra, ama itirazın geçici kaldırılması kararı verilmesinden önce menfi tespit davası açmış olabilir. Bu durumda, itirazın geçici kaldırılması kararı verilmesi üzerine yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açılması zorunlu değildir²²⁵. Daha önce menfi tespit davası açılmışsa ayrı bir borçtan kurtulma davası açılmasına olanak ve gerek yoktur. Zira, itirazın geçici kaldırılmasına karar verilmeden önce açılan menfi tespit davası ile daha sonra açılacak olan borçtan kurtulma davasının tarafları, konusu ve dava sebebi aynıdır. Aynı taraflar arasında ve aynı konuya ilişkin ikinci bir dava açılması derdestlik itirazına neden olabilir. Ayrıca birbirinin aynı olan iki davanın ayrı ayrı görülerek karara bağlanması, mahkemelerin iş yükünü gereksiz biçimde artıracığı gibi birbiriyle çelişen karar verilmesine de neden olabilir. Sonuç olarak, daha önce açılmış bir menfi tespit davası varsa, süresi içinde

²²⁴ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 7, Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 287; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 138; “Davacı her ne kadar dava dilekçesinde borçtan kurtulmaya karar verilmesini istemişse de dava dilekçesinin kapsamı uyarınca, istemin menfi tespite ilişkin bulunduğu anlaşılmıştır. ... Davacı iş bu davasını 7 günlük süreden sonra açtığına göre dava borçtan kurtulma davası olmayıp bir menfi tespit davasıdır. Mahkemece açıklanan bu yönler göz önüne alınmadan ve davanın borçtan kurtulma davası olduğunun kabulü suretiyle reddi doğru görülmemiş ve davacının iddiasının İİK2nun 72. Maddesinde öngörülen menfi tespit davası olarak incelenmesi bakımından hükmün bozulması gerekmiştir” 11. HD, 21.12.1987, 5257/7405 (Uyar, Kanun, C. II, **a.g.e.**, s. 1617); “... Her ne kadar davacı-borçlunun itirazı üzerine icra tetkik merciinde itirazın muvakkaten kaldırılması kararından sonra bu dava açılmış ise de, davacı-borçlu davasında davalıya borçlu bulunmadığının tespitine ve muarazanın men`ine karar verilmesini istemiş, açıkça İcra ve İflas Kanunu`nun 72. maddesine dayanmıştır. Dava dilekçesinde davanın menfi tespit davası olduğu da belirtilmiştir. Borçlunun, itirazın muvakkaten kaldırılması üzerine borçtan kurtulma davası yerine İcra ve İflas Kanunu`nun 72. maddesine dayanan "menfi tespit davası" açmasına yasal bir engel yoktur. Böyle bir durumda 7 gün içinde borçlunun borçtan kurtulma davası açmaması icra takibine etkili olur ve haczin kesinleşmesi sonucunu doğurur. Bu durum borçlunun açtığı menfi tespit davasının görülmesine engel teşkil etmez. Mahkemece yazılı gerekçelerle teminat şartı yerine getirilmediğinden söz edilerek davanın reddi yasaya aykırıdır ve bozma nedenidir.” 13. HD, 2.10.1985, 5249/5626 (Kazancı-**Bilişim İçtihatlar**).

²²⁵ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 286; Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 130; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, **a.g.e.**, s. 138.

borçtan kurtulma davası açılmasa bile, borçtan kurtulma davası açılmış gibi hükümlerini meydana getirecektir.

Menfi tespit davasının borçtan kurtulma davası olarak devam edebilmesi için, borçlu tarafından itirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren ilk duruşma gününe kadar yüzde on beş oranında teminat yatırması gerekir. Aksi takdirde, menfi tespit davasına borçtan kurtulma davası olarak devam edilemez²²⁶.

Borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde senet iptali davası açar ve teminat koşulunu yerine getirirse, bu da borçtan kurtulma davası olarak kabul edilir ve onun hüküm ve sonuçlarını doğurur²²⁷. Zira senet iptali davası da esasında bir menfi tespit davasıdır ve yedi gün içinde açıldığı için borçtan kurtulma davası olarak kabul edilmelidir²²⁸. Örneğin; alacaklı bir kambiyo senedi niteliğindeki bonoya dayanarak borçluya karşı takip yapmış ve borçlu imzayı inkar etmişse, itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine borçlunun bononun iptal için açtığı dava, borçtan kurtulma davası olarak kabul edilir.

Borçtan kurtulma davasının görülebilmesi için aranan özel koşullardan biri de teminat gösterilmesidir. Kanun koyucu, alacaklının alacağına geç kavuşması nedeniyle doğabilecek zararları karşılamak²²⁹ ve kötü niyetli borçluların takibi uzatma girişimlerini önlemek amacıyla teminat koşulunu getirmiştir. Teminat gösterilmesi, borçtan kurtulma davasına özgül bir dava şartı olarak kabul edilmektedir²³⁰.

Borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi için, borçlu ilk duruşma gününe kadar (en geç ilk duruşmada) dava konusu alacağın yüzde on beşi oranında bir teminat göstermek zorundadır (m. 69, II, c. 2). Teminat yatırılmazsa, borçtan kurtulma davası

---

²²⁶ Kiraz, **a.g.e.**, s. 84.

²²⁷ Ancak teminat koşulu sağlanmazsa, senet iptali davası bir menfi tespit davası hüküm ve sonuç doğurur. Bu konuda bkz. Ticaret Dairesi 18.7.1970, 2980/5258; İİD, 11.10.1956, 4932/4931 (Uyar, Kanun C. II, **a.g.e.**, s. 1624)

²²⁸ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 286.

²²⁹ Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 204.

²³⁰ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 288; Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 309; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, İcra, **a.g.e.**, s. 138; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 204.

esasa girilmeden reddedilir (m. 69,II, c. 3)²³¹. Kuru, borçlu tarafından teminat gösterilmez ise, kanunun açık hükmüne rağmen davanın reddedilmemesi gerektiği kanaatinde olup, bu davanın normal bir menfi tespit davası olarak görülmesi gerektiğini ifade etmiştir²³². Kanımızca, kanunun açık ifadesi karşısında davanın reddedilmemesi gerektiğini savunmak güçtür. Teminat gösterilmesi bir dava şartı olduğuna göre, yokluğu halinde taraflar ileri sürmese bile, hâkim re'sen ret kararı vermelidir. Süresinden sonra borçtan kurtulma davasından farklı olarak, burada bir dava şartının eksikliği söz konusudur. Ayrıca menfi tespit davasının görülebilmesi için, bir teminat gösterilmesi zorunluluğu aranmamıştır. Hâlbuki teminat yatırılmamasında, kanunun açıkça aradığı bir koşul bulunmamaktadır. Buna karşılık, itirazın geçici kaldırılması kararı verilmeden önce borçtan kurtulma davası açılmışsa, borçlu tarafından itirazın kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden sonraki ilk duruşma gününe kadar (ilk duruşma dâhil) teminat gösterilirse (m. 69, II, c. 2 hükmüne kıyasen), menfi tespit davasına borçtan kurtulma davası olarak devam edilir²³³.

Borçlu, teminat olarak dava konusu alacağın yüzde on beşi oranında nakit parayı veya mahkeme tarafından kabul edilecek aynı değerde hisse senedi, tahvil veya banka teminat mektubunu mahkeme veznesine depo etmelidir. Teminat, en geç ilk duruşma gününe kadar mahkeme veznesine yatırılmalıdır (m. 69, II, c. 2). Teminat daha geç bir tarihte yatırılırsa, sırf bu nedenle borçtan kurtulma davası reddedilir.

²³¹ Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 309; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, İcra, **a.g.e.**, s. 138; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 205; "... Davacıya karşı yapılan icra takibinde, itirazın geçici olarak kaldırılması yoluna gidildikten sonra "borçtan kurtulma davası" açılmıştır. İİK m.69'a göre bu davanın dinlenme koşulu, takip konusu alacağın % 15'inin ilk duruşma gününe değin aynen ya da Yasa'da gösterilen biçimde depo edilmesidir. Bu koşulun yerine getirilmemesi durumunda dava dinlenemez. Davanın, "dinlenme koşulu"nun yerine getirilmemesi nedeniyle reddedilmesi durumunda, haklılık ya da haksızlık belirmediği için maddenin son fıkrası gereğince tazminata da hükmedilemez. Mahkemenin, bu koşulun yerine getirilmemesi nedeniyle davayı reddetmesine karşılık, maktu tazminata hükmetmesi, bozmayı gerektirir." 4. HD, 5.6.1970, 4248/4691 (Kazancı Bilişim İçtihatlar).

²³² Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 288; Aynı yönde bkz. Yıldırım, **a.g.e.**, s. 65.

²³³ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 289.

3.4.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Borçtan kurtulma davasında görevli mahkeme genel hükümlere göre belirlenir. Zira, hangi mahkemenin görevli olacağına ilişkin özel bir düzenleme yapılmamıştır. Dava, bir para alacağının mevcut olmadığına tespitine yönelik olduğundan görevli mahkeme, para alacağının miktarına göre belirlenir (HUMK m. 2, I). Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 8. maddesine göre, mamelek hukukundan doğan ve değer veya miktarı beş bin lirayı (2006 yılı için öngörülen yeniden değerlendirme oranına göre 5.490 lirayı)²³⁴ geçmeyen davalara sulh hukuk mahkemelerinde bakılır. Mahkemenin görevi belirlenirken, borçlunun borçlu olmadığını iddia ettiği tutar esas alınır. Bir başka deyişle, takip konusu alacağın borçlu tarafından reddedilen kısmı dikkate alınır²³⁵. Borçlunun alacaklı aleyhine hükmedilmesini istediği tazminat görevli mahkemenin belirlenmesinde dikkate alınmaz (HUMK m. 1)²³⁶. Örneğin; alacak ticari bir ilişkiden kaynaklanıyor ve miktarı 5.490 YTL'nin üzerinde ise dava asliye ticaret mahkemesinde görülür.

Alacaklı ve borçlu, takibe konu alacağın dayanağı olan hukuki ilişkiden doğan uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözüleceğini kararlaştırmış olabilirler. Bu durumda, borçtan kurtulma davasının hakem mahkemesinde açılabileceği ifade edilmiştir²³⁷. Kanımızca da, taraflar arasında uyuşmazlık doğmadan önce veya doğduktan sonra geçerli bir tahkim sözleşmesi yapılmışsa, hakem mahkemesinde borçtan kurtulma davası açılabilir. Zira, usul hukuku sistemimizde, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri mallar ve haklarla ilgili uyuşmazlıklar konusunda tahkim yoluna

²³⁴ Daha önce dörtüzmilyon lira olan bu sınır 5219 s. K. İle artırılmış ve bu değişiklik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girmiştir. Ancak, HUMK'a 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5236 sayılı Kanunun 19. Maddesi ile eklenen Ek m. 4 uyarınca, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığı'nca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. 18.11.2005 tarih ve 25997 sayılı RG'de ilan edilen Maliye Bakanlığı 353 nolu Vergi Usul Kanunu genel tebliğinde 2005 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranı % 9.8 olarak öngörülmüştür. Bu şekilde belirlenen sınırların on milyon lirayı (on YTL'yi) aşmayan kısmı dikkate alınmaz. Buna göre, 2006 yılı için görev sınırı $5.000 \text{ YTL} \times \% 9.8 = 5.490 \text{ YTL}$ 'dir. Bu konuda bkz. Muhammet Özkes, "HUMK'daki Parasal Sınır Değişiklikleri", **Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi**, S. 2: 557-558 (2005), s. 558.

²³⁵ Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 308.

²³⁶ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 7; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 287; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, İcra, **a.g.e.**, s. 138.

²³⁷ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 132; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 125.

gidebilecekleri kabul edilmektedir. İcra takibine konu hak, bir para alacağı olduğuna göre bu konuda yapılan tahkim sözleşmesi geçerli kabul edilmelidir. Hakem mahkemesince verilen karar usulüne uygun şekilde kesinleşirse, ilam niteliğinde belge olarak kabul edilir ve maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder. Bu çerçevede, genel mahkemelerin yargılama yetkisine sahip olan hakem mahkemesi borcun var olup olmadığı konusundaki maddi hukuk uyuşmazlığını çözebilir.

Borçtan kurtulma davasında yetkili mahkeme ise, Kanunun 69. maddesinin ikinci fıkrasında belirlenmiştir. Buna göre, yetkili mahkeme alacaklının yerleşim yeri veya icra takibinin yapıldığı yer mahkemesidir. Alacaklının yerleşim yeri, esasında usul hukukuna göre tüm davalar için geçerli olan yetki kuralının tekrarından başka bir şey değildir. Zira, genel yetkili mahkeme, davalının yerleşim yeri mahkemesidir. İcra takibinin yapıldığı yer mahkemesinin yetkisi ise, özel yetki kuralı olarak kabul edilmelidir. Borçtan kurtulma davasında yetki kamu düzenine ilişkin olmadığından, alacaklı ve borçlu uyuşmazlık doğmadan önce veya doğduktan sonra yetki sözleşmesi yapabilecekleri gibi²³⁸, borçlunun yetkisiz mahkemede açtığı davaya alacaklı süresi içinde yetki itirazında bulunarak cevap vermezse dava bu mahkemede de görülebilir.

Davanın görevli ve yetkili mahkemede açılmaması sebebiyle borçtan kurtulma davası usulden reddedilir ve Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesi gereğince dosyanın görevli ve yetkili mahkeme gönderilmesine karar verilirse, borçtan kurtulma davasının açılması ile doğan sonuçlar hemen hükümsüz kalmaz²³⁹. Davacı borçlu, gönderme karar üzerine, görevsizlik veya yetkisizlik kararına karşı temyiz süresinin sona erdiği veya Yargıtay'ın onama kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde görevli veya yetkili mahkemeye başvurarak davalıya tebligat yaptırırsa daha önce açılan borçtan kurtulma davasına devam edilir. Borçlu, on gün içinde davalıya tebligat yaptırmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Bu durumda borçtan kurtulma davasının açılması ile hükümden önce doğan sonuçlar ortadan kalkar ve alacaklı takibe kaldığı yerden devam edebilir²⁴⁰.

²³⁸ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 8; Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 131; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, İcra, **a.g.e.**, s. 138; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 126.

²³⁹ Ansay, **a.g.e.**, s. 54; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 204.

²⁴⁰ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 131.

3.4.4. Yargılama ve Hüküm

Borçtan kurtulma davasında, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun genel hükümlerine göre yargılama yapılır. Buna göre dava, sulh hukuk mahkemesinde açılırsa basit yargılama usulü, asliye hukuk veya asiye ticaret mahkemesinde açılırsa yazılı yargılama usulü uygulanır.

Borçtan kurtulma davasının amacı, icra mahkemesinin itirazın geçici kaldırılması kararının doğru olup olmadığını incelemek veya sadece imza incelemesi yapmak değildir. Borçtan kurtulma davası, takip konusu alacağın maddi hukuk bakımından var olup olmadığının tespitini amaçlayan bir menfi tespit davasıdır. Bu sebeple, borçlu, ödeme emrine itiraz ederken veya itirazın geçici kaldırılması yargılamasında ileri sürdüğü itiraz sebepleri ile bağlı değildir. Buna göre, borçlu imzaya itirazı ile bağlı olmayıp, borcu olmadığına ilişkin tüm savunma sebeplerini ileri sürebilir²⁴¹. Örneğin; borçlu, itirazın geçici kaldırılması kararından sonra kendisinin de alacaklıdan bir alacak hakkı iktisap ettiğini ileri sürerek borçtan kurtulma davası açabilir.

Borçtan kurtulma davasında ispat yükünün dağılımı konusunda kanunda özel bir hüküm yoktur. Bu sebeple ispat yükü ve delillere ilişkin olarak genel kurallara uyulması gerekir. Borçtan kurtulma davası bir menfi tespit davası olduğu için, ispat yükünün öncelikle davalı alacaklıda olduğu görüşü ileri sürülmüştür²⁴². Bu görüş menfi tespit davasının, menfi bir vakıya dayandığı düşüncesinden hareket etmektedir. Kanımızca bu görüşü benimsemek doğru değildir. Zira her menfi tespit davasında, davacı mutlaka bir menfi vakıya dayanmamaktadır. Ayrıca her menfi vakıya iddiasında ispat yükünün karşı tarafa geçeceğini kabul etmek de doğru değildir. Burada, öncelikle borçtan kurtulma davasını açan borçlunun menfi bir vakıya dayanıp dayanmadığı tespit edilmelidir. Eğer borçlu, gerçek anlamda menfi bir vakıya dayanıyorsa, bu kez menfi

²⁴¹ Ansay, **a.g.e.**, s. 55; Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 135; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 290; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 205, 207; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 126.

²⁴² Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 289; Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 309.

vakianın ispat edilebilir olup olmadığı tespit edilmelidir. Söz konusu menfi vakia ispat edilebilecek nitelikteyse, yani bu vakianın ispatı çok güç değilse, ispat yükünün davacı borçluda olduğu kabul edilmelidir. Örneğin; davacı borçlu alacaklı ile aralarında hiçbir hukuki ilişki olmadığını bu sebeple borçlu olmadığını ileri sürmüş olabilir. Bu ihtimalde, borçlu menfi bir vakia iddiasında bulunmuştur. Bu vakia bir yokluğu, hiçliği ifade ettiği için olmayan bir şeyin ispatı çok güç hatta imkânsız olacağından ispat yükünün davalı alacaklıda olduğu kabul edilmelidir; yani öncelikle, alacaklı alacağının varlığını ispat etmelidir. Davalı alacağını ispat ederse, bu kez davacı borçlu bu vakianın aksini ispat etmelidir. Davacı borçlu, takip konusu alacağı daha önce ödediğini ve borcun sona erdiğini iddia ederek de borçtan kurtulma davası açabilir. Bu ihtimalde ise borçlu menfi değil, aksine müspet bir vakia iddiasında bulunmuştur. Zira, ödeme iddiası borcu sona erdiren olumlu bir hukuki işlemdir. Bu sebeple, ispat yükünün davacı borçluda olduğu kabul edilmelidir. Görüldüğü üzere, menfi tespit davalarında ispat yükü daima ve öncelikle davalı alacaklıda olduğu şeklinde bir yaklaşım doğru değildir. İspat yükünün dağılımı, tarafların davadaki konumları ile ilgili değil; iddia ettikleri vakialarla ilgili bir husustur²⁴³.

Borçtan kurtulma davasında tekrar imza incelemesi yapılıp yapılmayacağı konusunda, uygulama ile öğretide arasında fikir ayrılığı bulunmaktadır. Yargıtay içtihatlarına göre²⁴⁴, itirazın geçici kaldırılması kararı icra mahkemesinde yapılan imza incelemesi sonunda verilmiş olsa bile, borçtan kurtulma davasına bakan mahkeme yeniden bilirkişi incelemesi yaptırmak zorundadır. Buna karşılık Kuru, icra mahkemesince imza incelemesi yapılarak itirazın geçici kaldırılması kararı verilmiş ise, borçtan kurtulma davasında artık imza incelemesi yapılamayacağı kanaatindedir. Zira icra mahkemesi, kural olarak sınırlı inceleme yetkisine sahip olsa da imza incelemesi konusunda yetkisi tamdır. Hatta imza incelemesi, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişi tarafından imza incelemesi yapılmasına ilişkin hükümlerine göre

²⁴³ Oğuz Atalay, **Menfi Vakiaların İspatı**, (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, 2001) s. 88 vd.

Pekcanitez/Atalay/Özekes, **a.g.e.**, s. 363 vd.

²⁴⁴ "... Mahkeme bonodaki imza hususunda icra tetkik merciinde yaptırılan bilirkişi raporuna dayanarak hüküm kurmuştur. Ancak dar yetkili tetkik merciinde İİK'nun 68a maddesi uyarınca alınmış bilirkişi raporu, genel mahkemeler yönünden bağlayıcı sayılamaz (Bkz. HGK 23.5.1986, 1985/11-89 E., 1986/564 K.) Zira imza araştırması yönünden tetkik merciince İİK'nun 68a maddesine göre yapılacak inceleme HUMK'un 308, 309. maddelerine göre yapılacak incelemeden farklı bulunmaktadır." 11. HD, 6.2.1990, 635/666 (Uyar, Kanun C. II, **a.g.e.**, s. 1608)

yapılmaktadır. İmza incelemesinin icra mahkemesinde veya genel mahkemede yapılması arasında fark yoktur. Bu sebeple, borçtan kurtulma davasında, yeniden imza incelemesi yapılması zorunluluğu yoktur. Ancak, icra mahkemesinde bilirkişi incelemesi yapılmadan itirazın geçici kaldırılmasına karar verilmişse veya mahkeme icra mahkemesinde yapılan imza incelemesini yeterli bulmazsa; örneğin, imza incelemesini yapan kişi bilirkişi niteliklerini haiz değilse veya borçlunun bilirkişi raporuna itirazı incelenmeden karar verilmişse, borçtan kurtulma davasında yeni bir imza incelemesi yapılabilecektir²⁴⁵.

Borçtan kurtulma davasında, borçlu haklı bulunursa davanın kabulüne; alacaklı haklı bulunursa, davanın reddine karar verilir. Mahkemenin vereceği hükme karşı kanun yoluna başvurulabilir. Mahkemenin hükmü, şekli ve maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder. Zira borcun var olduğu veya var olmadığı konusundaki tespit hükmü taraflar arasındaki maddi hukuk uyuşmazlığını esastan çözmeye elverişli bir nihai karar niteliğindedir. Borçtan kurtulma davasını hangi tarafın kazandığına göre, maddi hukuka ve takip hukukuna ilişkin farklı sonuçlar meydana gelir.

3.4.4.1. Davanın Reddi Kararı ve Sonuçları

Mahkeme borçtan kurtulma davasını reddederse itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya; var olan geçici haciz de kesin hacze dönüşür. Bunun üzerine alacaklı, takibe kaldığı yerden devam edilmesini isteyerek, borçlunun mallarının haczini, satışını ve paraların paylaşılmasını isteyebilir. Davanın reddi üzerine itirazın kesin kaldırılması kararının kesin kaldırmaya ve var olan geçici haczin kesin hacze dönüşebilmesi için kararın kesinleşmesi şart değildir; alacaklı takibe kaldığı yerden devam edebilir²⁴⁶.

Davacı borçlu, talebinin reddedilen kısmı 1.000 (yeniden değerlendirme oranına göre 2006 yılı için 1.090) liranın üzerinde ise temyiz yoluna başvurabilir²⁴⁷. Kanun

²⁴⁵ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 289.

²⁴⁶ Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 226; Muşul, **a.g.e.**, s. 311; Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 126; Yıldırım-Ders Notları, s. 66.

²⁴⁷ 5236 s. K. ile HUMK'a eklenen istinaf kanun yolu ile ilgili hükümler, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesi ile yürürlük kazanınca mahkemenin kararına karşı öncelikle istinaf yoluna başvurulmalıdır (HUMK m. 426/A).

yoluna başvurulması borçtan kurtulma davası sonunda verilen ret kararının hüküm ve sonuçlarını doğurmasını engellemez. Mahkemenin kararı temyiz edilmiş olsa bile, alacaklı borçlunun mallarının haczedilmesini, satılmasını ve satış bedelinden alacağının ödenmesini isteyebilir. Buna karşı borçlu, Kanunun 36. maddesine göre teminat göstererek Yargıtay'dan icranın durdurulması talebinde bulunduğunu bildirerek icra dairesinden süre alabilir²⁴⁸ (m. 69, IV). Borçlu, geçici haczin kesin hacze dönüşmesini ancak bu şekilde engelleyebilir. Hükümün tek başına temyiz edilmesi, takibin durdurulması için yeterli değildir²⁴⁹.

Davayı kaybeden borçlu, mahkeme tarafından dava konusu alacağın yüzde kırkıdan az olmamak üzere tazminata mahkûm edilebilir. Buradaki tazminat, borçlar hukuku anlamında bir zararın giderilmesine yönelik değildir. Tazminatın amacı, kötü niyetli borçluların takibi sürüncemede bırakmaya yönelik eğilimlerini ve davranışlarını önlemektir²⁵⁰. Borçlunun tazminata mahkûm edilmesi için, davalı alacaklının talepte bulunması gerekir²⁵¹. Buna karşılık, tazminata ilişkin hükümde açıkça talepten bahsedilmediği için alacaklının talepte bulunmasına gerek olmadan tazminata hükmedilmesi gerektiği ileri sürülmüştür²⁵². Biz de ikinci görüşe katılmaktayız. Zira 69. maddenin son fıkrasına göre, “Borçtan kurtulma davasında haksız çıkan taraf, dava veya hükmolunan şeyin yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere münasip bir tazminatla mahkûm edilir.” Maddenin lafzından, taraflar talepte bulunmasa dahi mahkeme tarafından tazminata hükmedileceği anlamı çıkmaktadır²⁵³.

²⁴⁸ İstinaf kanun yolu uygulanmaya başlayınca artık öncelikle istinafa başvurulması gerekeceğinden, yetkili bölge adliye mahkemesinde istinafa başvurularak İcranın durdurulması talep edilebilecektir. Borçlu bu halde de İcra dairesinden istinaf incelemesi sonuçlanıncaya kadar kendisine süre verilmesini talep edebilecektir (5311 s. K. m. 8).

²⁴⁹ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 139.

²⁵⁰ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 138; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 206.

²⁵¹ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 11; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 291; Yıldırım-**Ders Notları**, s. 63.

²⁵² Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 311; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özekes, İcra, **a.g.e.**, s. 139; Postacıoğlu, İcra, **a.g.e.**, s. 206.

²⁵³ Ancak, belirtmeliyiz ki borçtan kurtulma davasında hükmedilebilecek tazminat için talep gerekip gerekmediği konusunda kesin bir sonuca varmak pek de kolay değildir. Kanunda tazminata hükmedilebileceği öngörülen diğer hallerde (m. 67, II; m. 68, VII; m. 68a, VIII vd.) talep aranmış

Dava, borçlunun dava konusu alacağın yüzde on beşi oranında teminatı yatırmaması sebebiyle usulden reddedilirse, mahkeme borçluyu tazminat ödemeye mahkûm etmez. Zira, davanın esasına girilmediği için borçtan kurtulma davasının haksız olup olmadığı konusunda bir kanaate varılamaz²⁵⁴.

Borçtan kurtulma davası reddedilen borçlu, imzaya itirazın geçici kaldırılması kararı ile mahkûm edildiği ve borçtan kurtulma davası açması sebebiyle ödemesi ertelenen para cezası ve tazminatı da ödemek zorunda kalır. Dolayısıyla borçlu bir yandan itirazın geçici kaldırılması yargılaması, diğer yandan borçtan kurtulma davası sebebiyle iki kez yüzde kırk oranında tazminat ödemek zorunda kalır²⁵⁵.

Lehine tazminata hükmedilen alacaklı, bu tazminatların bir kısmını borçlunun davanın başında mahkemeye yatırdığı teminattan karşılar. Kalan kısmını ise, artık icra takibine devam edebileceğinden borçlunun haczedilen mallarının satış tutarından karşılar. Zira, dava borçlu aleyhine sonuçlanırsa, geçici kaldırma kesin kaldırmaya dönüşür ve alacaklı takibe kaldığı yerden devam ederek satış talebinde bulunabilir²⁵⁶.

Borçtan kurtulma davasının aleyhine sonuçlanması sebebiyle ödeme yapmak zorunda kalan borçlu, genel mahkemelerde daha sonra ödediği paranın iadesi için istirdat davası açamaz. Zira, borçtan kurtulma davası da istirdat davası gibi genel mahkemelerde görülen ve taraflar arasındaki uyuşmazlığın maddi hukuk bakımından

---

olmasına rağmen, bu hükümde talepten bahsedilmemesi Kanunun sistematigi bakımından bir çelişki gibi görünmektedir. Kanunda daha ciddi çelişkiler de mevcuttur. Kanunun 169a maddesinde, alacaklının tazminata hükmedilebilmesi için talep aranmamasına rağmen, borçlu aleyhine tazminata hükmedilebilmesi için talep aranmıştır. Bu durum öğretide eleştiri konusu olmuştur. Bkz. Pekantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, İcra, **a.g.e.**, s. 139.

²⁵⁴ “... Dava, esasa girilmeden sırf teminat yatırılmamış olması, dava şartının yerine getirilmemiş olması gerekçesiyle reddolunmuş bulunmasına göre, İİK'nun 69. Maddesinin son fıkrası hükmü ile bu konudaki kökleşmiş Yargıtay içtihatları dikkate alınarak, davacının haksızlığı için esasına girilerek saptanmamış bulunduğundan onun aleyhine % 15 (% 40 oldu) tazminata hükmedilmesi gerekirken, aksine düşünceyle davacı tarafın icra tazminatıyla sorumlu tutulması doğru görülmemiştir.” 11. HD, 23.12.1986, 6652/7017; Aynı yönde 11. HD, 6.6.1981, 972/2919 (Uyar-**Kanun**, s. 1619, 1621)

²⁵⁵ Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 291; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 226; Pekantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, **a.g.e.**, s. 139; “... Buna karşılık tetkik merciindeki muhakemede, alacaklının itirazın muvakkaten kaldırılması talebi reddedilirse, o, evvelce tetkik merciinde mahkum da olduğu İcra tazminatından genel mahkemede açacağı tahsil davasını kazanması halinde kurtulabilecek, buna mukabil, bu sonucun davayı kaybetse dahi bir ikinci tazminat ile sorumlu tutulamayacaktır.” Üstündağ, İcra, **a.g.e.**, s. 127, dn. 376a.

²⁵⁶ Pekantez/Atalay/Sungurtekin-Özkan/Özkes, İcra, **a.g.e.**, s. 139.

kesin olarak çözüldüğü bir davadır²⁵⁷. İstirdat davası açılması bir olumsuz dava şartı olan kesin hüküm bulunmaması kuralına aykırılık teşkil eder ve sırf bu sebeple istirdat davası esasa girilmeden reddedilir.

3.4.4.2. Davanın Kabulü Kararı ve Sonuçları

Mahkeme borçluyu haklı bularak davayı kabul ederse, bu hükmüyle takip konusu alacağın var olmadığını tespit etmiş olur. Mahkemenin hükmü, borcun var olmadığına dair bir menfi tespit hükmüdür.

Bu menfi tespit hükmü ile öncelikle icra takibi ve var olan haciz hükümsüz kalır. Buna bağlı olarak daha önce itirazın geçici kaldırılması yargılamasında borçlu aleyhine hükmedilen tazminat ve para cezası da kalkar²⁵⁸.

Borçtan kurtulma davasında verilen menfi tespit hükmünün sonuç doğurması için kesinleşmesi gerekip gerekmediği konusunda, Kanunda açık hüküm bulunmamaktadır. Öğretide, kararın kesinleşmesi gerektiği kabul edilmektedir²⁵⁹. Borçtan kurtulma davası esasında bir menfi tespit davası olduğu için, açık hüküm bulunmayan hallerde, menfi tespit davasına ilişkin hükümlerden yararlanılabileceği kanaatindeyiz. Menfi tespit davası borçlu lehine sonuçlanırsa, takibin hemen duracağı, hükmün kesinleştiğinde ise, ayrıca hükme gerek kalmadan icranın kısmen veya tamamen iade edileceği öngörülmüştür (m. 72, V). Borçtan kurtulma davası yasal süresi içinde açılırsa, takip zaten durmaya devam edeceğinden, borçlu lehine karar verildiğinde takibin durmasını gerektiren ayrı bir hükme gerek kalmamıştır. Ancak, borçlunun malları üzerine haciz konulmuşsa, bu hacizlerin kaldırılabilmesi için borçtan kurtulma davası sonunda borçlu lehine verilen menfi tespit hükmünün kesinleşmesi gerekir. Çünkü, takip borçlusunun borçlu olmadığına maddi anlamda kesin hüküm teşkil edebilmesi için, süresi içinde kanun yoluna başvurulmaması sebebiyle veya kanun yoluna başvurulmuşsa kanun yolu incelemesi sonunda kararın şekli anlamda kesinleşmiş olması gerekir.

²⁵⁷ Ansay, **a.g.e.**, s. 56; Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 139; Kuru, El Kitabı, **a.g.e.**, s. 292; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 226; Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 310.

²⁵⁸ Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 225.

²⁵⁹ Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 225; Muşul, İcra, **a.g.e.**, s. 310.

Mahkeme borcun var olmadığını tespit eden nihai kararında, aynı zamanda alacaklıyı talep edilen alacak miktarının yüzde kırkıdan az olmayan bir tazminata mahkûm eder. Alacaklının tazminata mahkûm edilebilmesi için, borçlunun talepte bulunması gerekli değildir. Zira, tazminat yaptırımını düzenleyen hükümde talepten bahsedilmemiştir²⁶⁰. Yukarıda borçtan kurtulma davası açan borçlunun, ödeme emrine itirazındaki itiraz sebepleri ile bağlı olmadığını, hatta borçtan kurtulma davası sırasında bir alacağın temliki nedeniyle borçlunun takas def'i ileri sürebileceğini ifade etmiştik. Bu def'iyi dikkate alan mahkeme borçlunun davasını kabul eder. Bu durumda mahkeme borçluyu tazminata mahkûm etmeli midir? Borçlunun tazminata mahkûm edilebilmesi için, davasının haksız olması gerekir. Borçlunun haksız olup olmadığı, itirazın geçici kaldırılması kararından önceki duruma göre belirlenir. Alacaklı itirazın geçici kaldırılmasını talep etmekte haklı ise ve borçlu buna rağmen borçtan kurtulma davası açmış ise, artık haksız olduğu kabul edilmelidir. Buna göre, mahkeme borçtan kurtulma davasının kabulüne karar verse bile borçluyu tazminata ve yargılama giderlerine mahkûm etmelidir. Zira, ileri sürülen takas def'inin haklı bulunması sebebiyle borcun sona ermesi, borçlunun itirazında haklı olduğu anlamına gelmemektedir²⁶¹.

Borçlu lehine verilen menfi tespit hükmü, maddi anlamda kesin hüküm niteliğini kazandıktan sonra, alacaklı aynı alacak için artık takip yapamaz ve dava açamaz. Alacaklı aynı alacak için yeniden takip yapmaya kalkarsa, mahkemenin hükmü icra mahkemesindeki itirazın kesin kaldırılması yargılamasında veya genel mahkemelerdeki itirazın iptali davasında kesin delil teşkil eder. Alacaklı, aynı alacak hakkında yeni bir alacak davası açarsa, bu kez borçtan kurtulma davasında verilen karar, kesin hüküm itirazı olarak ileri sürülebilir.

3.4.4.3. Davanın Konusuz Kalması ve Sonuçları

Borçtan kurtulma davası her zaman mahkemenin davayı kabul ya da ret kararı ile son bulmaz. Takip konusu alacak, borçtan kurtulma davası devam ederken borçlu tarafından ödenirse, borçtan kurtulma davası konusuz kalır. Ödeme borçlu tarafından bizzat yapılabileceği gibi onun yerine üçüncü bir kişi tarafından yapılsa bile aynı

²⁶⁰ Karşı görüş için bkz. Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, **a.g.e.**, s. 226.

²⁶¹ Kuru, Borçtan Kurtulma, **a.g.m.**, s. 136.

sonucu doğurur. Dava konusuz kaldığında, mahkeme bu sebeple karar verilmesine mahal olmadığı şeklinde bir kararla yargılamayı sona erdirir.

Davanın konusuz kalması sebebiyle sona eren borçtan kurtulma davasında borçlunun tazminata mahkûm edilip edilmeyeceği, kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Kanunun 69. maddesinin son fıkrasında, haksız çıkan tarafın tazminata mahkûm edileceği ifade edilmiştir. Buna göre, dava devam ederken borçlunun borcunu ödemesi haksız olduğu anlamına gelir. Zira, önce imzaya itiraz ederek takibi durduran, itirazın geçici kaldırılması kararı verilmesi üzerine borçtan kurtulma davası açarak takibi uzatan borçlunun daha sonra borçtan kurtulma davası devam ederken borcunu ödemesi, takibin sürüncemede kaldığı ve borçtan kurtulma davasının haksız yere açıldığı gerçeğini ortadan kaldırmaz.

SONUÇ

Genel haciz yolu ile takipte alacaklı, elinde ilam veya ilam niteliğinde bir belge olmadan da borçluya karşı icra takibinde bulunabilir. İcra dairesine vereceği bir takip talebi ile borçluya karşı bir icra takibi başlatabilir. Alacaklıya böyle bir hak tanınmışken, menfaatler dengesi gereği borçluya da, kendisine karşı yapılan icra takiplerinin haksız olma ihtimalinden kaynaklı olarak, itiraz etme hakkı tanınmıştır. Borçlu, kendisine karşı yapılan ve haksız olduğunu düşündüğü icra takiplerine itiraz ederek, icra takibini durdurabilir. Borçlunun başkaca bir işlem yapmadan sadece itiraz etmesi, yapılan icra takibinin durması için yeterlidir.

Alacaklının takibi, kayıtsız şartsız para borcunu içeren bir adi senede dayanıyorsa ve borçlu, söz konusu senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığını düşünüyorsa, imzaya itiraz kurumuna başvurmalıdır. Takip konusu senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığını düşünen borçlu, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde, icra takibinin yapıldığı icra dairesine, ayrıca ve açıkça, sözlü veya yazılı olarak imzaya itiraz ettiğini bildirmelidir. Bu süre içerisinde imza itirazı ile çelişmeyen borca itirazlarını da icra dairesine sunabilir. İmza itirazı ile çelişmeyen borca itirazlar, imza itirazı olarak kabul edilir ve alacaklı icra mahkemesinden itirazın kesin değil geçici kaldırılmasını talep edebilir. İmza itirazı ile çelişen borca itirazların varlığı halinde, doktrindeki bir kısım yazar bu itirazı, borca itiraz olarak kabul ederken bir kısım yazar da imzaya itiraz olarak kabul etmektedir.

İmza itirazı, takip konusu senedin adi senet olması halinde mümkündür. Resmi senetler, yazılı delil başlangıcı niteliğindeki belgeler, ihtiyar heyeti tarafından onaylanan belgeler özellikleri sebebi ile imza itirazına konu olamazlar. Güvenli elektronik imza ile imzalanmış belgelere dayanılarak yapılan takiplerde, belge altındaki imzaya itiraz edildiğinde ise icra mahkemesinin bu itirazı bilirkişi yardımıyla inceleyebileceği görüşüdeyiz.

Borçlunun, imza itirazı ile takip kendiliğinden durur. Duran takibe devam etmek isteyen alacaklı itirazın geçici kaldırılması yoluna başvurarak, borçlunun itirazını bertaraf edebilir. İtirazın geçici kaldırılması kurumu, menfaatler dengesi gereği, kötü niyetli borçlulara karşı alacaklıyı korumaya yönelik bir kurumdur. Hukuki niteliği konusunda farklı görüşler mevcuttur. Genel görüş, itirazın geçici kaldırılmasının, borçlunun borçlu olmadığı ilamsız icra prosedürü içinde tespit edilmesini sağlayan bir yol olduğu yönündedir. Alacaklının itirazın geçici kaldırılmasını isteyebilmesinin şartları şunlardır: Geçerli bir ilamsız icra takibi yapılmış olmalı, takibin dayandığı senet kayıtsız şartsız para borcunu içeren bir adi senet olmalı, borçlu süresi içinde imzaya itiraz etmeli ve alacaklı süresi içinde itirazın geçici kaldırılmasını talep etmelidir. Alacaklı itirazın geçici kaldırılması yoluna, İcra ve İflâs Kanunu'nun 68/a maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca, itirazın alacaklıya tebliğinden itibaren altı ay içinde başvurabilir. Ancak bu süreyi geçiren alacaklının, geri kalan altı ay içerisinde genel mahkemelerde itirazın iptali davası açmasına engel yoktur.

Söz konusu icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tâbi bulunduğu icra mahkemesi, itirazın geçici kaldırılması talebini inceleyerek karara varır. İcra mahkemesi, itirazın geçici kaldırılması yolunda basit yargılama usulünü uygular ve yargılamasını muhakkak duruşmalı olarak yapar. İcra mahkemesi, inkar edilen imza hakkında borçludan izahat alır. Borçlu imzayı inkar etmeye devam ederse, borçlunun imza karşılaştırılmasında esas alınabilecek imzası ile takip konusu senet altındaki inkar edilen imza karşılaştırılıp incelenir. İmza karşılaştırılmasına esas alınabilecek imzanın olmaması halinde hâkim, borçluya yazı yazdırıp imza attırır. İnkâr edilen imza ile karşılaştırılacak imza arasında ilk bakışta büyük bir benzerlik söz konusu ise, imza karşılaştırmasını hâkim kendiliğinden yapabilir Bundan da sonuç alınmadığında, icra mahkemesi, bilirkişi yardımı ile karara varır.

İcra mahkemesi, itirazın geçici kaldırılması talebini inceledikten sonra, itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi kararı, itirazın geçici kaldırılması kararı, itirazın kesin kaldırılması kararı veya dosyanın işlemde kaldırılması kararı verebilir. İtirazın geçici kaldırılması talebinin geçerliliği için aranan şartların eksik olduğu veya borçlu tarafından inkar edilen imzanın borçluya ait olmadığı kararına varan mahkeme, geçici kaldırma talebinin reddine karar verir ve borçlu tarafından talep edilmesi halinde

alacaklıyı takip konusu alacağın yüzde kırkıdan az olmamak kaydıyla tazminata da mahkûm eder. Borçlu, icra mahkemesindeki imza incelemesine mazeretsiz olarak katılmazsa veya yapılan inceleme sonunda, imzanın gerçekten borçluya ait olduğu tespit edilirse itirazın geçici kaldırılmasına karar verilir. İcra mahkemesi, itirazın geçici kaldırılması kararı ile birlikte borçluyu takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına ve alacaklı tarafından talep edilmiş olması halinde alacağın yüzde kırkıdan az olmayan bir tazminat ödemeye mahkûm eder. İmzaya itiraz eden borçlu, icra mahkemesinde inkar ettiği imzanın kendisine ait olduğunu kabul ederse, takip konusu senet İcra ve İflâs Kanunu m.68 anlamında senet sayılacağından, icra mahkemesi, itirazın kesin kaldırılmasına karar verir. Alacaklı, itirazın geçici kaldırılması yargılamasına katılmaz, borçlu da yargılamaya devam edilmesini istemezse, bu durumda icra mahkemesi dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verecektir.

İmza incelemesi sonunda itirazın geçici kaldırılması talebi reddedilirse, daha önce imzaya itiraz ile durmuş olan icra takibi durmaya devam eder. İcra mahkemesinin kararı, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğinden, takibe devam etmek isteyen alacaklı, itirazın iptali davası açma süresi geçmemişse genel mahkemelerde itirazın iptali davası açabilir ve bu davada lehine alacağı hükümlerle takibe kaldığı yerden devam edilmesini isteyebilir. İtirazın iptali davası için öngörülen hak düşürücü süre geçmişse veya alacaklı bu yola başvurmak istemiyorsa son seçenek olarak genel mahkemelerde alacak davası açabilir

İcra mahkemesi, yaptığı inceleme sonunda itirazın geçici kaldırılmasına karar verirse, alacaklı borçlunun mallarının geçici olarak haczedilmesini isteyebileceği gibi borçlu da geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde mal beyanında bulunmalıdır. Ancak, itirazın geçici kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçtan kurtulma davası açan borçlu, duran takibin devam etmesini engelleyebilir. İtirazın geçici kaldırılmasının devam etmesi veya ortadan kalkması, borçlunun borçtan kurtulma davası açıp açmamasına bağlıdır.

Borçtan kurtulma davası, itirazın geçici kaldırılması kararının borçluya tebliğ veya tefhiminden itibaren yedi gün içinde, kanunun öngördüğü teminatı yatırarak, alacaklıya karşı borçlu olmadığını tespiti için, borçlunun açacağı davaya denir. Borçtan kurtulma davasının açılması için öngörülmüş yedi günlük süre, hak düşürücü

bir süredir. Bu süre içinde dava açılmaz ise, itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya ve geçici haciz uygulanmış ise bu da kesin hacze dönüşür. Ayrıca borçlu, teminat olarak dava konusu alacağın yüzde on beşi oranında nakit parayı veya mahkeme tarafından kabul edilecek aynı değerde hisse senedi, tahvil veya banka teminat mektubunu mahkeme veznesine depo etmelidir. Teminat, en geç ilk duruşma gününe kadar mahkeme veznesine yatırılmalıdır

Hukuki niteliği gereği borçtan kurtulma davası, takip konusu alacağın maddi hukuk bakımından var olup olmadığının tespitini amaçlayan bir menfi tespit davasıdır. Bu sebeple, borçlu ödeme emrine itiraz ederken veya itirazın geçici kaldırılması yargılamasında ileri sürdüğü itiraz sebepleri ile bağlı değildir. Buna göre, borçlu imzaya itirazı ile bağlı olmayıp, borcu olmadığına ilişkin tüm savunma sebeplerini ileri sürebilir. Borçtan kurtulma davası esnasında tekrar imza incelemesi yapılması gerekip gerekmediği konusunda ise farklı görüşler mevcuttur. Yargıtay, mahkemenin tekrar imza incelemesi yapması gerektiğini düşünürken; Kuru, yeniden imza incelemesi yapılmasının gerekmediğini, zira icra mahkemesinin imza incelemesi bakımından yetkisinin tam olduğunu ifade etmektedir.

Mahkeme, yaptığı yargılama sonunda borçtan kurtulma davasını reddederse itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya, var olan geçici haciz de kesin hacze dönüşür. Davanın reddi üzerine itirazın kesin kaldırılması kararının kesin kaldırmaya ve var olan geçici haczin kesin hacze dönüşebilmesi için kararın kesinleşmesi şart değildir; alacaklı takibe kaldığı yerden devam edebilir. Aynı zamanda davayı kaybeden borçlu, mahkeme tarafından dava konusu alacağın yüzde kırkıdan az olmamak üzere tazminata mahkûm edilebilir.

Mahkeme borçluyu haklı bularak davayı kabul ederse, bu hükmüyle takip konusu alacağın var olmadığını tespit etmiş olur. Mahkemenin hükmü, borcun var olmadığına dair bir menfi tespit hükmüdür. Bu hüküm ile öncelikle icra takibi ve var olan haciz hükümsüz kalır. Buna bağlı olarak daha önce itirazın geçici kaldırılması yargılamasında borçlu aleyhine hükmedilen tazminat ve para cezası da kalkar. Mahkeme borcun var olmadığını tespit eden nihai kararında aynı zamanda alacaklıyı talep edilen alacak miktarının yüzde kırkıdan az olmayan bir tazminata mahkûm eder.

Bütün bu anlatılanlar sonunda söyleyebiliriz ki; İcra ve İflâs Kanunu'nun bir amacı da, alacaklının senede bağlı alacağına çabuk ve basit bir şekilde kavuşmasını sağlamaktır. Ancak takip konusu senet altındaki imzaya itiraz edilmesi halinde, amacın gerçekleşmesi borçlunun iradesine bırakılmıştır. Borçlu ödeme emrine karşı borca itiraz ettiğinde, alacaklı, icra mahkemesinde itirazın kesin kaldırılması talep eder ve icra mahkemesi de itirazın kesin kaldırılmasına karar verir. Kesin kaldırma kararı üzerine alacaklı, borçlunun mallarının haczini ve haczedilen malların satılmasını ister. Alacaklının yaptığı takibe karşı borçlu imza itirazında bulunduğu ise, alacaklı ancak itirazın geçici kaldırılmasını talep eder ve icra mahkemesi yapacağı inceleme sonunda inkar edilen imzanın borçluya ait olduğuna kanaat getirirse, itirazın geçici kaldırılması kararı verir. İtirazın geçici kaldırılması kararı üzerine, borçlunun malları ancak geçici haczedilmekte ve bu mallar satılamamaktadır. Üstelik borçlunun süresi içinde borçtan kurtulma davası açması ile alacaklının takibi, bu dava sonuçlanıncaya kadar durmaya devam etmektedir. Borçtan kurtulma davasını kaybeden borçluya uygulanan tazminatın, kötü niyetle imzaya itiraz edilmesini önlemeyeceği görüşündeyiz. İlamsız icra takibinde amaç, alacaklının, ilam veya ilam niteliğinde bir belgeye sahip olmasına gerek olmadan hızlı ve basit takip yapabilmesini sağlamaktır. İtirazın geçici kaldırılması kararına rağmen alacaklının takibe devam edebilmesini, borçlunun iradesine bağlamak, hedeflenen amacın gerçekleşmesini zorlaştırmaktadır. İtirazın geçici kaldırılması kurumu ve bunun sonucu olarak da borçtan kurtulma davası İcra ve İflâs Kanunu'ndan çıkarılmalıdır. Takibe yönelik tüm itirazların icra mahkemesince kesin kaldırılması halinde, borçluya tek bir dava imkanı tanımak gerektiğini düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

I. GENEL ESERLER

Alangoya, Yavuz, Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım. **Medeni Usul Hukuku Esasları**. Dördüncü Basım. İstanbul: Alkım Yayınevi, 2004.

Ansay, Sabri Şakir. **Hukuk İcra ve İflas Usulleri**. Dördüncü Basım. Ankara: AÜHF Yayınları, 1956.

Belgesay, Mustafa Reşit. **İcra ve İflâs Hukuku C. I**. İstanbul: İÜHF Yayınları, 1942.

Berkin, Necmeddin. **Medeni Usûl Hukuku**. İstanbul: Hamle Matbaası, 1969.

Bilge, Necip ve Ergun Önen, **Medeni Yargılama Hukuk Dersleri**. Üçüncü Basım. Ankara: Sevinç Matbaası, 1978.

Gürdoğan, Burhan. **İcra Hukuku Dersleri**. Ankara: Ajan-Türk Matbaası, 1970.

Kaçak, Nazif. **İcra ve İflâs Kanunu Şerhi**. İkinci Basım. Ankara: Adalet Yayınevi, 2003.

Kuru, Baki, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz. **İcra ve İflâs Hukuku**. On dokuzuncu Basım. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005.

Kuru, Baki. **İcra ve İflâs Hukuku C. I.** Üçüncü Basım. İstanbul: Alfa Basım, 1988.

_____. **Hukuk Muhakemeleri Usûlü, C. 2.** Altıncı Basım. İstanbul: Beta Yayıncılık, 1988.

_____. **İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı.** İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2004.

Muşul, Timuçin. **İcra ve İflâs Hukuku.** İstanbul: Legal Yayıncılık, 2005.

Pekcanitez, Hakan, Mine Akkan, Bilgehan Yeşilova ve Evrim Erişir. **İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat.** Ankara: Yetkin Yayınları 2006.

Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes. **Medeni Usûl Hukuku.** Dördüncü Basım. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005.

Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes. **İcra ve İflâs Hukuku.** Üçüncü Basım. Ankara: Yetkin Yayınları, 2005.

Postacıoğlu, İlhan E. **İcra Hukuku Esasları.** Dördüncü Basım. İstanbul: İÜHF Yayınları No:643, 1982.

_____. **Medeni Usûl Hukuku Dersleri.** Beşinci Basım. İstanbul: İÜHFY, 1970.

Umar, Bilge. **İcra ve İflâs Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Genel Teorisi,** İzmir: EÜİTBF Yayınları, 1973.

Uyar, Talih. **Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C. I.** Ankara: 2005.

_____. Uyar, Talih. **Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C. II.** Ankara: 1996

Uyar, Talih. **Uygulamalı İcra ve İflâs Hukuku**. Ankara: Feryal Matbaacılık 1993.

Üstündağ, Saim. **İcra Hukukunun Esasları**. Sekizinci Basım. İstanbul: 2004.

_____. **Medeni Yargılama Hukuku**. Yedinci Basım. İstanbul: Nesil Matbaacılık, 2000.

Yıldırım, Kamil. **İcra Hukuku Ders Notları**. İstanbul: Alkım Yayınevi, 2003.

MONOGRAFİ VE TEZLER

Akcan, Recep. **Hacze İştirak**. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2005.

Arslan, Ramazan. **Medeni Usûl Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi**. Ankara: AÜHF Yayınları, 1977.

Aslan, Kudret. **Hacizde İstihkak Davası**. Ankara: Turhan Kitabevi, 2005.

Aşık, İbrahim. **İcra Sözleşmeleri**. Ankara: Turhan Kitabevi, 2006.

Atalay, Oğuz. **Menfi Vakıaların İspatı**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, 2001.

Bilge, Necip. **Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme**. Ankara: AÜHF Yayınları, 1973.

Boran, Nilüfer. **İcra Takibinin İptali ve Taliki**. İzmir: Güncel Yayınevi, 2006

Deliduman, Seyithan. **Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukukunda Noter Senetleri**. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2001.

Deynekli, Adnan ve Sedat Kısa. **İtirazın İptali Davaları.** Temmuz 1999 basına kararlar eklenmiş basım. Ankara: 2002.

Erdoğan, Hasan. **Borçtan Kurtulma, Menfi Tespit ve İstirdat Davaları.** Üçüncü Basım. Ankara: Adalet Yayınevi, 2003.

Erturgut, Mine. **Medeni Usûl Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Olarak Değerlendirilmesi.** Ankara: Yetkin Yayınları, 2004.

Karşlı, Abdurrahim. **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi.** İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1995.

Kiraz, Taylan Özgür. **Genel Haciz Yolu ile Takipte Ödeme Emrine İtirazın Kesin Kaldırılması.** İkinci Basım. Ankara: Bilge Yayınevi, 2006.

Konuralp, Halûk. **Medeni Usul Hukukunda İspat Kurallarının Zorlanan Sınırları.** Ankara: AÜHF Yayınları, 1999.

_____. **Medeni Usul Hukukunda Yazılı Delil Başlangıcı.** Ankara: Olgaç Matbaası, 1988.

Özbek, Mustafa. **Noter Senetlerinde Sahtelik.** Ankara: Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001.

Özekes, Muhammet. **İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyatî Haciz.** Ankara: Seçkin Yayınevi, 1999.

_____. **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı.** Ankara: Yetkin Yayınları, 2006

Özkan, Yönel. **İcra İflâs Hukukunda İtirazın İptali Davası.** Ankara: Turhan Kitapevi, 2004.

Öztek, Selçuk. **İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası.** İstanbul: *1994.

Tercan, Erdal. **Medenî Usul Hukukunda (Kesin Sürelerin Kaçırılması Hâlinde) Eski Hale Getirme.** Ankara: Yetkin Yayınları, 2006.

Uyar, Talih. **İcra Hukukunda İtiraz.** İkinci Basım. Manisa: Şafak Basım ve Yayınevi 1990.

_____. **İcra Hukukunda Yetki – Görev ve Yargılama Usulü: “Tetkik Mercii”.** İkinci Basım. Manisa: Şafak Yayınevi, 1983.

MAKALELER

Umar, Bilge. “Medenî Yargılama ve İcra – İflâs Hukukunun Uygulama Yönünden Önemli Bazı Sorunları,” **İzmir Barosu Dergisi** 2,: 49-52, 1983.

Budak, Ali Cem. “İcra ve İflâs Kanunu’nda Borçlu Aleyhine Yapılan Değişiklikler”, **Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu** (İstanbul: İstanbul Sanayi Odası, 1993, s. 313 – 338),

Kuru, Baki. “İlâmsız İcrada İcra Dairesinin Yetkisine İtiraz,” **İBD** 7-9: 424-432,1986.

_____. “Ödeme Emrine İtiraz,” **AD** 3-4: 268-293, 1961

_____. “Borçtan Kurtulma Davası,” **AD** 2: 128-139, 1962.

_____. “Ödeme Emrine İtirazın Muvakkaten Kaldırılması Müessesinin Lüzumsuzluğu Hakkında Düşünceler,” **AD** 9: 614-621, 1969.

_____. “Ödeme Emrine İtirazın Ref’î,” **AD** 11: 1043-1061, 1961.

Özekes, Muhammet. “HUMK’daki Parasal Sınır Değişiklikleri,” **MİHDER** 2: 557-558, 2005.

Uyar, Talih. “İcra ve İflâs Kanunu Değişikliği Hakkında Düşünceler,” **İBD** 3: 10-12, 1986.

Üstündağ, Saim. “İlamsız İcrada İcra Dairesinin Yetkisine İtiraz,” **İBD** 10-12: 613-627, 1986.